

دپلمات

۲

سیاست همسایه محوری رهیافتی به سوی دوستی

اعلام عضویت رسمی ایران در سازمان همکاری
شانگهای در سفر رئیس جمهور به سمرقند

SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION AND ASSOCIATED STATES
SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION
2023-yil 10-14 kuni, Samarqand

СООБЩЕНИЕ ОБЪЕДИНЕННЫХ ГОСУДАРСТВ ЧЛЕНОВ
Организации Шанхайского Сотрудничества
10-14 октября 2023 года, Самарканд

上海合作组织成员国元首理事会会议
2023年10月10日至14日 在乌兹别克斯坦

MEETING OF THE COUNCIL OF HEADS
OF THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION MEMBER STATES
10-14 September 2023, Samarkand

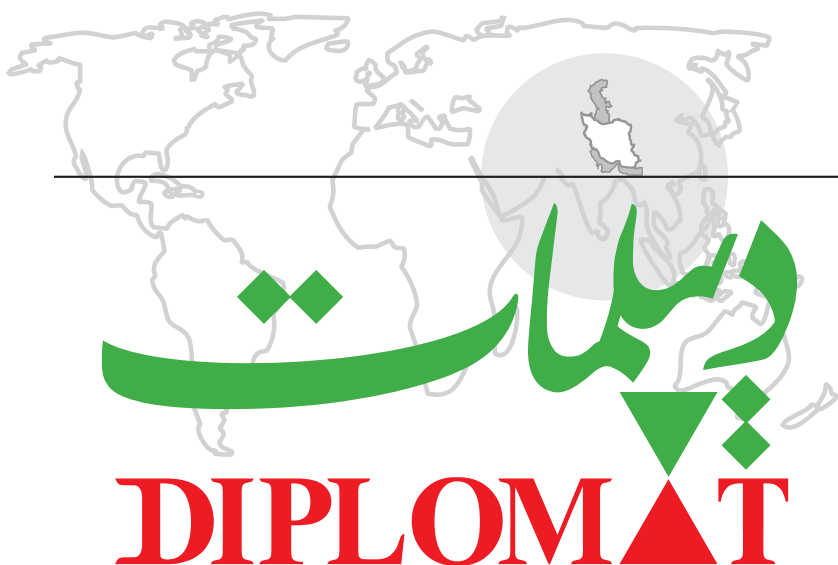

2

DIPLOMAT

Journal of the Ministry of Foreign Affairs of the Islamic Republic of Iran

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصلنامه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: مرکز دیپلماسی عمومی وزارت امور خارجه
سردبیر: ناصر کنعانی، سخنگو و رئیس مرکز دیپلماسی عمومی
مشاور سردبیر: علی مجتبی روزبهانی
مدیر داخلی: زهرا مهران راد
دبیر هیات تحریریه: محسن شمسی زاده راوندی
اعضای تحریریه: علیرضا حقیقیان، هادی عامریان، حسین محمدی، علی رجیبی یزدی

مترجم: مسعود شکوری و همکاران
ویراستار: مهرنوش حکیم شوشتری

طراح و مشاور محتوایی: روح اله گیتی نژاد
دبیر عکس: مهتری رحیم زاده
صفحه آرایی و آماده سازی نهایی: کانون هنری ساده رنگ

با تشکر از سرور پورمنصوری و دکتر حمید رضا غلامزاده دبیر کل مجمع شهرداران آسیایی

چاپ خانه: موسسه همشهری

نشانی: جمهوری اسلامی ایران-تهران-میدان امام خمینی (ره)-خیابان امام خمینی (ره)-وزارت امور خارجه

www.mfa.gov.ir diplomaticiran@gmail.com

تلفن همراه: ۰۹۲۲۱۵۴۱۶۸۹

تلفن: ۰۹۸۲۱ ۶۱۱۵۱

کد پستی: ۱۱۳۶۹۱۴۸۱۱

«مجمع تهران» بر مدار همسایگی

بین
زیردنه

۱۷

- ۴ همه گویند که ایران چه بزرگ است، بزرگ ناصر کنعانی
- ۵ سه گانه مرکز مطالعات محمدحسن شیخ الاسلامی
- ۹ سازمان همکاری شانگهای در پله بیست و دوم زهرا مهران راد
- ۱۳ تداوم سیاست خارجی توسعه گرا راضیه رنجبر
- ۱۷ «مجمع تهران» بر مدار همسایگی حسین محمدی
- ۲۱ ۹ ماه دیپلماسی
- ۳۴ فراتر از تاریخ علیرضا حقیقیان
- ۴۱ تفاوتی رنگ باخته در سایه اشتراکات زهرا مهران راد
- ۵۰ ایران و تاجیکستان در مسیر توسعه همکاری های اقتصادی عبدالرضا محمدی
- ۵۴ پیر و مراد ایرانی و تاجیکی شاه منصور شاه میرزا
- ۵۸ به تاجیک و به ایرانی، محبت باد ارزانی دکتر عبدالمهدی مستکین
- ۶۲ روحی در دو جسم پروفیسور عمر صفر
- ۶۹ میراث مشترک فارسی زبانان دکتر غلامعلی حداد عادل
- ۷۳ نقش رودکی در هویت ایرانی دکتر علی نیکویی
- ۷۷ طوس؛ شهر خرد و حماسه حسین سلیمی
- ۸۳ میراث همدلی دکتر رضا شاه ملکی
- ۸۶ رویدادستان
- ۹۶ در مسیر تهران
- ۱۰۳ ساعت آفتابی غول آسا
- ۱۰۶ شهرداران آسیایی در دوشنبه

پیمات

فصلنامه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران
شماره دوم | تابستان و پاییز ۱۴۰۱

میراث همدلی

جهان
جانب

۸۳

سازمان
همکاری
شانگهای
در پله
بیست و دوم

بین
زیر
ذره

۹

تفاوتی رنگ باخته در سایه اشتراکات

تفاوت زندگی در ایران
و تاجیکستان در پرتو
مشترکات تاریخی و
فرهنگی رنگ باخته
است

۴۱

فرا تراز
تاریخ

ویژه
نگاه

۳۶

همه گویند که ایران چه بزرگ است، بزرگ

در شماره دوم دیپلمات کشور خویشاوند، همزبان و همدل جمهوری تاجیکستان را مطالعه خواهیم کرد. آیین برادری و همدلی میان ایران و تاجیکستان قدمتی دیرینه دارد و حکایتش به استواری و ماندگاری شعر رودکی، شاعر پارسی گوی بزرگ سده‌های نخستین هجری شمسی برمی‌گردد.

بسیار خرسندم که هم‌اکنون دومین شماره مجله «دیپلمات» را نظاره و تورق می‌کنید. تلاش همکاران در طبع و نشر شماره نخست این نهال نوپا با بذل توجه و احساسات همدلانه و زیبایی شما مخاطبان گرانقدر پاسخی درخور یافت. تمام بازخوردها و پیشنهادهای شما خوانندگان عزیز در شورای سردبیری به‌دقت مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته و به غنای محتوایی شماره دوم مجله افزوده است. ضمن تشکر، برای ادامه مسیر ارتقای کیفی نشریه، چشم به راه نظرها و پیشنهادهای شما عزیزان می‌مانیم.

در شماره نخست، کشور دوست و برادر جمهوری عراق را به‌عنوان موضوع مطالعه ویژه مورد بررسی قرار دادیم و در این شماره، کشور خویشاوند، همزبان و همدل جمهوری تاجیکستان را مطالعه خواهیم کرد. آیین برادری و همدلی میان ایران و تاجیکستان قدمتی دیرینه دارد و حکایتش به استواری و ماندگاری شعر رودکی، شاعر پارسی گوی بزرگ سده‌های نخستین هجری شمسی برمی‌گردد که چنین سرود: «بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی». شرح پرونده ویژه این شماره حکایت همان یاد یار مهربان رودکی است؛ تاجیکستان، یار مهربان.

سخن با کلام استاد شاعران رودکی بزرگ آغاز می‌شود و سپس با معرفی یکی از مفاخر مشترک دو کشور جناب «میرسیدعلی همدانی» در شهر کولاب تاجیکستان ادامه می‌یابد که آیین و طریقت ایمانی و عرفانی را تا کشمیر و شبه‌قاره هند می‌برد و ندای ایمان و عرفان را در گوش مردمان می‌خواند؛ گویی جست‌وجوی حقیقت و معنویت از دیرباز تاکنون، رشته وصلی مستحکم میان مردمان پارسی‌زبان بوده است. در شماره حاضر نشریه «دیپلمات» به معرفی شخصیت و بقعه جناب «میرسیدعلی همدانی» پرداخته‌ایم.

**میر سید علی
همدانی آیین و
طریقت ایمانی
و عرفانی را تا
کشمیر و شبه قاره
هند می برد و ندای
ایمان و عرفان را
در گوش مردمان
می خواند؛ گویی
جست و جوی
حقیقت و معنویت
از دیرباز
ناکنون، رشته
وصلی مستحکم
میان مردمان
پارسی زبان بوده
است. در شماره
حاضر نشریه
«دیپلمات» به
معرفی شخصیت
و بقعه جناب
«میر سید علی
همدانی»
پرداخته ایم**

استاد دانشمند و پارسی پژوه جناب دکتر حداد عادل نیز عرصه پهناور زبان فارسی را در این مجال کاویده و به زیبایی تبیین کرده است. حوزه فرهنگ فارسی پهنه‌ای دیرپا و پر بار است و تاجیکستان از ستون‌های اصلی و اصیل این فرهنگ باشکوه به شمار می آید. زبان فارسی که ناصر خسرو قبادیانی در وصف قوتش سرود: «من آنم که در پای خوکان نریزم / مر این قیمتی در لفظ دری را»، ریسمانی وثیق و مستحکم برای پیوند دو ملت برادر، همزبان و هم آیین است. آنچه پیش تر در این رابطه انجام گرفته پر قدر و پربهاست، اما به یقین منعکس کننده تمام ظرفیت و اهتمام طرفین نیست و عزم راسخ و سعی وافر در تهران و دوشنبه برقرار است تا افق کم نظیری در روابط دوجانبه در تمام ابعاد و اشکال آن حاصل آید.

روز شمار روابط خارجی همانند شماره نخست مجله «دیپلمات» سیری اجمالی در تحرک دیپلماسی فعال و پویای تهران خواهد داشت و ایران شناسی در حکم ستون عمارت، تداومی مطلوب را در شماره دوم نشریه تجربه خواهد کرد. ورود و خروج سفرا و فعالیت‌های دیپلماتیک سفارتخانه‌های مقیم نیز جایگاه ویژه‌ای در این شماره خواهد داشت.

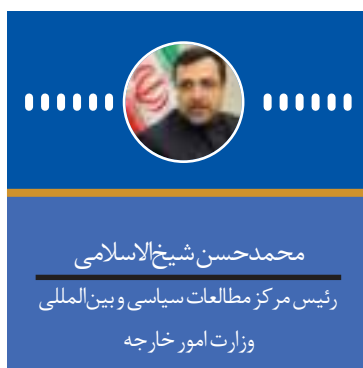
باید در خاطر داشت که صفحات پیش رو به مصداق خسی در میقات است و اهل نظر و قلم می توانند این دفتر گشوده را گسترده و پر بارتر کنند. دوباره به عنوان این یادداشت باز می گردم که مصرعی از شعر شاعر گرانقدر تاجیکستان جناب «مهمان محبت اف بختی» است که گویا ترین معناست در پیوستگی و نگاه پرمهر مردمان ایران و تاجیکستان:

همه گویند که ایران چه بزرگ است، بزرگ
این همه در سخن و در خرد پیران است
تا ابد دشمنت ای کشور زیبا حتی
از بلندای مقام تو بسی حیران است **▶**

سه گانه مرکز مطالعات

مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه را بیشتر بشناسیم

در این یادداشت برآنیم تا پیشینه، رویکردها و عملکردهای مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه را بیشتر بشناسیم.

پیشینه

ساختار تشکیلاتی وزارت امور خارجه در مدت ۴۴ سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با نظر داشت تحولات داخلی و بین‌المللی و به‌منظور روزآمد و کارآمد کردن وظایف و مسئولیت‌های این وزارتخانه در راستای پیشبرد اهداف سیاست خارجی کشور دستخوش تغییرات متعدد شده، اما در این میان مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی به دلایل گوناگون از جمله نوپا بودن، ضرورت‌های پژوهشی و مطالعاتی و گاه بنا به خواست و اراده مدیران با بیشترین تغییر تشکیلاتی همراه بوده است. براساس اسناد موجود، تأسیس باشگاه کارمندان وزارت امور خارجه به سال ۱۳۵۱ بازمی‌گردد. با درخواست عباسعلی خلعتبری وزیر امور خارجه از نخست‌وزیر وقت هویدا، ساختمان باشگاه کارمندان در زمین ۱۰ هزارمتری استیجاری از سازمان اوقاف احداث و در ادامه پنج قطعه زمین عرصه و اعیانی به مساحت ۱۳۵۱۴/۷۱ مترمربع خریداری و به اراضی این باشگاه افزوده شد. در سال ۱۳۵۷ و با پیروزی انقلاب اسلامی، فعالیت باشگاه متوقف و معاونت اداری و مالی وزارت امور خارجه تصدی امور باشگاه را با انتصاب سرپرست عهده‌دار شد.

روند تبدیل باشگاه به یک نهاد علمی و تحقیقاتی و به‌ویژه موانع و چالش‌های پیش روی این فرایند، می‌تواند به‌عنوان یک موضوع تحقیقاتی مستقل مطالعه شود. نقش تأثیرگذار مقامات عالی‌رتبه وزارت امور خارجه و به‌خصوص نیاز مبرم به پشتوانه پژوهشی و علمی سیاست خارجی از عوامل مؤثر در شکل‌گیری این نهاد محسوب می‌شود. در سال ۱۳۶۲ این

نهاد تحت عنوان دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی تأسیس و در سال ۱۳۶۴ نمودار سازمانی پیشنهادی تشکیلات دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی به سازمان امور استخدامی کشور ارائه شد. سال ۱۳۶۸ معاونت آموزشی و پژوهشی با تشکیلات جدید و تحت عناوین دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی و دفتر برنامه‌ریزی و خدمات آموزشی ایجاد شد و از آن تاریخ تا سال ۱۳۹۶ نمودار تشکیلاتی و شرح وظایف و حدود مسئولیت‌های این نهاد تغییرات متعددی را به خود دید. در این سال، عنوان مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی جایگزین مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی شد و در زیرمجموعه وزیر امور خارجه با سه معاونت پژوهشی و مطالعاتی، معاونت اجرایی و اسناد و دانشکده روابط بین‌الملل ابقا گردید. براساس ساختار تشکیلاتی پیشنهادی به سازمان امور استخدامی در سال ۱۳۹۹، مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی در زیرمجموعه وزیر امور خارجه تداوم یافته است. شایان ذکر است که با توجه به تصمیم‌های و تجدید ساختار تشکیلاتی اخیر، زیرمجموعه‌های مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی نیز تغییراتی را تجربه کرده و معاونت آموزشی به مجموعه مرکز الحاق و عنوان دانشکده نیز کماکان حفظ شده است.

رویکردها

نکته مهم در این بین، تداوم رویکرد علمی و پژوهشی این نهاد از ابتدای تأسیس به‌رغم تغییرات متعدد اعم از تطور تشکیلاتی، تعدد مدیران و تنوع تفکر مقامات تأثیرگذار است. محورهای مهم این رویکرد به شرح زیر است:

◀ اهمیت پژوهش، تحقیق، مطالعه و تولید ادبیات در زمینه سیاست خارجی و دیپلماسی

◀ بسترسازی تبادلات نظر، گفت‌وگو، تولید فکر و اندیشه با حضور عناصر پژوهشگر بین‌المللی از طریق برگزاری کنفرانس‌ها و میزگردهای دوجانبه و چندجانبه

◀ تقویت دانش و آگاهی در زمینه سیاست خارجی با بهره‌گیری از نیروی انسانی کارآمد و توانا به‌منظور ایفای نقش مؤثر در سیاست‌گذاری

◀ ایجاد ارتباط در پیوند سیاست خارجی ایران و مناطق پیرامونی از طریق برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی و منطقه‌ای از جمله کنفرانس‌های خلیج فارس، آسیای مرکزی و افغانستان و همچنین مجمع گفت‌وگوی تهران

◀ پاسخگویی به نیازهای ذاتی سیاست خارجی

◀ تحکیم مشارکت و حضور موفق در مجامع بین‌المللی مطالعاتی با برخورداری از ظرفیت حرفه‌ای برای دفاع از منافع ملی کشور در قالب علمی و تحقیقاتی

◀ تولید ادبیات سیاست خارجی و روابط بین‌المللی و چاپ و انتشار آن در قالب کتب، مجلات، فصلنامه‌ها و نشریه‌های متعدد

◀ حفظ، نگهداری و انتشار مجموعه گرانبهای آرشیو اسنادی بالغ بر ۵۰ میلیون سند تاریخی، موافقت‌نامه و یادداشت تفاهم، نقشه تاریخی، تصویر، فیلم و غیره.

عملکردها

مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه در راستای نیل به اهداف و ایفای مسئولیت‌ها، اقدامات مهمی انجام داده که در این نوشتار به ذکر برخی از آنها بسنده شده است. بسترسازی تعامل نخبگان سیاست خارجی و نهادینه کردن ارتباط جامعه علمی، دانشگاهی و پژوهشی یکی از شاخص‌های عملکردی این مرکز به‌ویژه در سال‌های ابتدایی تشکیل است. این مهم، با نظر داشت ملاحظات و فشارهای وارده بر رشته‌های علوم انسانی و امور اجتماعی در سال‌های اولیه انقلاب، بیش از پیش نمود پیدا می‌کند؛ به‌طوری‌که می‌توان گفت عملکرد این نهاد نوپا و بهره‌گیری از اساتید دانشگاه به بقای رشته‌های علوم سیاسی و روابط بین‌الملل کمک شایانی کرده است. از دیگر سو، فعالیت‌های پژوهشی و ایجاد پیوند با جامعه علمی کشور زمینه‌ساز تربیت نیروی انسانی و ارتقای دانش دیپلمات‌های جوان کشورمان شده و به‌مثابه الگویی برای سایر نهادهای تحقیقاتی بوده است.

پشتیبانی علمی و بسترسازی حمایت صاحب‌نظران عرصه سیاست خارجی از عملکرد دستگاه دیپلماسی کشور از دیگر شاخص‌های مهم در عملکرد مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی شمرده می‌شود. این مهم، با چاپ و انتشار کتب، برگزاری کنفرانس‌های

منطقه‌ای و بین‌المللی و همچنین برپایی میزگردهای تحقیقاتی و پژوهشی با حضور نخبگان و اندیشمندان تحلیلگر موضوعات جهانی و بین‌المللی تحقق یافته است. تأسیس کتابخانه در سال ۱۳۷۸ و جمع‌آوری و ساماندهی منابع مکتوب و دیداری و شنیداری و همچنین فراهم آوردن منابع غنی علمی در رشته‌های علوم سیاسی به زبان‌های فارسی و انگلیسی به تحقق این موضوع یاری رسانده است.

تعدد کنفرانس‌های برگزار شده در مرکز و حضور مقامات و شخصیت‌های سیاسی و علمی در آنها از دیگر فعالیت‌های بارز و تحسین‌برانگیز این مجموعه به شمار می‌آید. برخی از این کنفرانس‌ها به تناسب موقعیت زمانی و تحولات منطقه‌ای و جهانی برگزار شده و برخی دیگر ظرف دو دهه گذشته تداوم یافته است که از آن جمله می‌توان به کنفرانس خلیج فارس، کنفرانس آسیای مرکزی، کنفرانس افغانستان، کنفرانس ایران و مجمع گفت‌وگوی تهران اشاره کرد. کنفرانس‌های دیگری نیز در این مرکز برگزار شده که شکل سالانه و یا منظم نداشته، ولی در عین حال از اهمیت خاصی برخوردار بوده است. برای مثال، کنفرانس دنیای عاری از خشونت، کنفرانس برنامه کار سازمان ملل، کنفرانس حقوق بشر، کنفرانس اقیانوس هند و کنفرانس جهان اسلام؛ چالش‌ها و فرصت‌ها.

ابتکار برگزاری میزگردهای دوجانبه و چندجانبه با مشارکت مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی کشورهای جهان از دیگر نقاط قوت عملکرد این مرکز محسوب می‌شود که حتی در دوران همه‌گیری کرونا متوقف نشد و به صورت ویدئویی برگزار گردید؛ به طوری که تنها در سال گذشته بالغ بر ۷۰ ویدئو با حضور و مشارکت مؤثر شخصیت‌های سیاسی و محققان و رؤسای مؤسسات

پژوهشی کشورها در این مرکز برپا شده است.

تولید ادبیات و چاپ و انتشار کتب و مجلات علمی و پژوهشی از دیگر عملکردهای بارز و تأثیرگذار این مرکز شمرده می‌شود. برخی از مجلات منتشره و مقالات مندرج در آنها از نظر تخصصی منحصر به فرد هستند. ابتکار چاپ و انتشار مجله آسیای مرکزی و قفقاز در ابتدای تشکیل جمهوری‌های تازه تأسیس یافته شوروی سابق و مطالعات صورت گرفته در خصوص آسیای مرکزی، انتشار مجله انگلیسی، عربی، چاپ مقالات علمی و تحقیقاتی در مجله آفریقا، تولید بولتن رویدادها و تحلیل‌ها با بیش از ۳۵۰ شماره، چاپ کتب در زمینه سیاست خارجی و دیپلماسی، انتشار تجارب دیپلماتیک سفرا در قالب تاریخ شفاهی و مجله علمی سیاست خارجی از جمله این فعالیت‌هاست.

تربیت کادر دیپلماتیک حرفه‌ای، پذیرش و آموزش دانشجو در رشته‌های دیپلماسی و سازمان‌های بین‌المللی، مطالعات منطقه‌ای، روابط بین‌الملل و مطالعات جهان در مقطع کارشناسی ارشد از اهم فعالیت‌های دانشجو در روابط بین‌الملل به شمار می‌آید که با بهره‌گیری از اساتید طراز اول دانشگاه‌های کشور و نیز دیپلمات‌های با سابقه وزارت امور خارجه تحقق یافته است. همکاری علمی با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی داخلی و خارجی از دیگر فعالیت‌های دانشجو محسوب می‌شود.

بی‌تردید تحقق موارد یادشده، حاصل تلاش قابل تقدیر و مستمر مجموعه کارآمد همکاران مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی از جمله مدیران، کارشناسان ارشد و کارشناسان محترم است که با دانش و توان علمی و تجربه گران‌سنگ دیپلماتیک، این مرکز را در نیل به اهداف و ایفای مسئولیت‌های خود یاری رسانده‌اند

تولید ادبیات و چاپ و انتشار کتب و مجلات علمی و پژوهشی از دیگر عملکردهای بارز و تأثیرگذار این مرکز شمرده می‌شود. برخی از مجلات منتشره و مقالات مندرج در آنها از نظر تخصصی منحصر به فرد هستند.

سازمان همکاری شانگهای در پله بیست و دوم

اعلام عضویت رسمی ایران در سازمان همکاری شانگهای

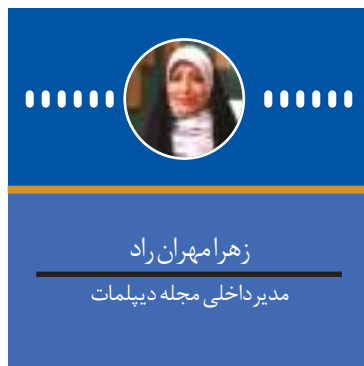
سفر سه روزه رئیس جمهور به سمرقند با اعلام عضویت کامل ایران در سازمان همکاری شانگهای، دیدار با سران کشورهای عضو سازمان و امضای ۱۷ یادداشت تفاهم و سند همکاری میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان به پایان رسید.

بیست و دومین اجلاس سران کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای روز جمعه ۲۵ شهریور در سمرقند ازبکستان با حضور آیت الله رئیسی، رئیس جمهور اسلامی ایران

آغاز به کار کرد.

این نشست به ریاست «شوکت میرضیایف» رئیس جمهور ازبکستان در ساختمان راه ابریشم سمرقند برگزار شد. در این نشست سران کشورهای چین، روسیه، هند، ایران، ازبکستان، قزاقستان، بلاروس، ترکیه، جمهوری آذربایجان، قرقیزستان، پاکستان، مغولستان، تاجیکستان و ترکمنستان، «ژانگ مینگ» دبیرکل سازمان همکاری شانگهای و «روسلان میرزایف» رئیس کمیته اجرایی ساختار منطقه‌ای ضد تروریسم سازمان همکاری شانگهای حضور داشتند.

زهرا مهران راد

مدیر داخلی مجله دیپلمات

◀ با حضور مؤثر ایران در فعالیتهای سازمان همکاری شانگهای، این عضویت به عنوان یکی از تحولات مهم در تاریخ این سازمان ثبت خواهد شد

رئیس جمهور در بیست و دومین اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای طی سخنانی، «تعامل و پیوستگی حداکثری» با کشورهای منطقه از جمله اعضای سازمان همکاری شانگهای و حضور مؤثر در ترتیبات منطقه‌ای و بین‌المللی را در کانون سیاست خارجی ایران دانست و گفت: با حضور مؤثر ایران در فعالیتهای سازمان همکاری شانگهای، این عضویت به عنوان یکی از تحولات مهم در تاریخ این سازمان ثبت خواهد شد.

◀ سازمان همکاری شانگهای می‌تواند افق‌های جدیدی از همگرایی منطقه‌ای و همکاری‌های امنیت‌ساز را بنا نهد وی افزود: سازمان همکاری شانگهای که نماد «خانواده بزرگ

上海合作组织成员国元首理事会会议

(2022年9月15-16日，撒马尔罕)

MEETING OF THE COUNCIL OF HEADS
OF THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION MEMBER STATES
15-16 September 2022, Samarkand

بین
زیره

جمهوری
اسلامی
ایران

۱۰

کار ایران است.

◀ آمریکا تحمیل خواسته‌ها و قوانین داخلی‌اش بر نظام بین‌الملل را در دستور کار خود قرار داده است

رئیس‌جمهور با تأکید بر محور اصلی سیاست آمریکا مبنی بر تحمیل خواسته‌های خود بر نظام بین‌الملل گفت: در سال‌های اخیر چندجانبه‌گرایی اقتصادی و سیاسی مورد تهدید جدی قرار گرفته و آمریکا تحمیل خواسته‌ها و قوانین داخلی‌اش بر نظام بین‌الملل را در دستور کار خود قرار داده است.

◀ سازمان همکاری‌های شانگهای در

تمدنی» است، اکنون در جایگاهی ایستاده است که می‌تواند بر پایه ویژگی‌های منحصر به فرد خود مانند عدالت، معنویت و احترام به کرامت انسانی، افق‌های جدیدی از همگرایی منطقه‌ای و همکاری‌های امنیت‌ساز را بنا نهد.

آیت‌الله رئیسی اظهار کرد: علاوه بر نقش آفرینی جمهوری اسلامی ایران در جهت تضمین ثبات و امنیت منطقه به‌ویژه در مقابله با تروریسم تکفیری و افراط‌گرایی، قاچاق مواد مخدر و سایر اشکال جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی و همچنین میزبانی از میلیون‌ها تن از آوارگان کشورهای همسایه، «تعمیق چندجانبه‌گرایی اقتصادی» نیز در دستور

دیپلمات
سیاست
تجارت
سیاحت
و یاغیز
۱۴۰۱

شماره دوم
تابستان
و پاییز
۱۴۰۱

با اشاره به اهمیت مقوله انرژی یادآور شد: دارندگان عظیم‌ترین ذخایر انرژی جهان در کنار اقتصادهای بزرگ مصرف‌کننده انرژی در سازمان همکاری شانگهای حضور دارند؛ سایر کشورهای عضو نیز دارای مزیت‌های فوق‌العاده ترانزیت انرژی بین مراکز تولید و کانون‌های مصرف هستند.

◀ تجار ایرانی مقیم ازبکستان از ظرفیت‌های خوب ایجادشده در جهت تعمیق روابط دو کشور استفاده کنند

رئیس‌جمهور در این سفر همچنین با حضور در جمع تجار و فعالان اقتصادی

مقابله با یکجانبه‌گرایی و تحریم‌های ظالمانه نیازمند اتخاذ راهکارهای نوین و تدابیر ویژه است

آیت‌الله رئیسی ادامه داد: شکل‌دهی به تجارت پایدار میان اعضای این سازمان نیازمند توسعه مشترک زیرساخت‌ها در حوزه مبادلات مالی، تبادلات کالایی و مبادله داده‌ها میان کشورهای است.

◀ ترکیب دارندگان عظیم‌ترین ذخایر انرژی در کنار اقتصادهای بزرگ مصرف‌کننده مستعد شکل‌گیری همکاری‌های متنوع و مؤثر است

رئیس‌جمهور در بخش پایانی سخنان خود

روابط برنامه‌ریزی کرده‌اند. از دیگر برنامه‌های آیت‌الله رئیسی در این سفر سه‌روزه، دیدارهای دوجانبه با رؤسای جمهور قرقیزستان، روسیه، تاجیکستان، چین، بلاروس، قزاقستان، نخست‌وزیر پاکستان و همچنین دبیرکل سازمان همکاری شانگهای بود.

امضای ۱۷ یادداشت تفاهم و سند همکاری و یک بیانیه مشترک میان مقامات عالی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان نیز از دیگر دستاوردهای سفر رئیس‌جمهور به سمرقند بود.

اجلاس سران کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای هر ساله با محوریت موضوع استراتژی همکاری‌های چندجانبه و حوزه‌های اولویت‌دار توسعه، رسیدگی به موضوعات مهم و تقویت همکاری‌های اقتصادی و سیاسی اعضا برگزار می‌شود. **▶**

ایرانی مقیم ازبکستان، پیشرفت‌های علمی و اقتصادی ایران را ظرفیت مناسبی برای تعمیق روابط با ازبکستان دانست و با اشاره به پیشرفت‌های ایران در عرصه‌های مختلف اقتصادی و علمی، از فعالان اقتصادی و تجار ایرانی مقیم ازبکستان خواست از ظرفیت‌های خوب ایجادشده، در جهت تعمیق روابط دو کشور استفاده کنند.

◀ مناسبات ایران و ازبکستان بر بستر روابط تاریخی، باورها و اعتقادات مشترک دو ملت بنا شده است و دو کشور برای توسعه هرچه بیشتر روابط برنامه‌ریزی کرده‌اند

رئیس‌جمهور در حاشیه سفر به ازبکستان به همراه دیگر رؤسای شرکت‌کننده در بیست و دومین اجلاس سران کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای، در آیین کاشت نهال یادبود این نشست شرکت کردند.

آیت‌الله رئیسی همچنین با حضور در جمع نمازگزاران مسجد اهل بیت رسول‌الله (ص) شهر سمرقند ضمن تأکید بر این نکته که مسلمانان مانند اهل بیت باید نماد همدلی و وحدت باشند، گفت: مناسبات ایران و ازبکستان بر بستر روابط تاریخی، باورها و اعتقادات مشترک دو ملت بنا شده است و دو کشور برای توسعه هرچه بیشتر

ТОЙ
Й САММИТ

ОДА, АШХАБАД

لاس سران
ساحلی خزر
۲۰۲۲ ژوئن

ALTYNJY HAZAR SAMMITI

2022-NJY FYLYN 29-NJYTYUNY, AŞGABAT SÄHERI

تداوم سیاست خارجی توسعه گرا

ایران میزبان هفتمین اجلاس سران
کشورهای حاشیه خزر خواهد بود

مشترک، دو کشور در برخی سازمان‌های همکاری منطقه‌ای مانند اکو و کشورهای حاشیه خزر نیز عضویت دارند؛ موضوعی که زمینه‌ساز سفر اخیر رئیس‌جمهور کشورمان در رأس یک هیئت عالی رتبه سیاسی و اقتصادی به شهر تاریخی عشق‌آباد پایتخت ترکمنستان به منظور شرکت در ششمین اجلاس سران کشورهای حاشیه خزر شد.

نشست سران کشورهای ساحلی خزر نخستین بار در سال ۱۳۸۱ به پیشنهاد صفرمراد نیازف رئیس‌جمهور وقت ترکمنستان با هدف تعیین رژیم حقوقی دریای خزر و با حضور رؤسای جمهوری وقت ایران، روسیه، جمهوری آذربایجان، ترکمنستان و قزاقستان در عشق‌آباد برگزار شد. دور دوم این اجلاس ۲۴ مهر ۱۳۸۶ در تهران برگزار شد. نشست‌های بعدی در جمهوری آذربایجان، روسیه و قزاقستان تشکیل شد و به پیشنهاد آیت‌الله رئیسی قرار است اجلاس‌های هفتم نیز به میزبانی تهران برگزار شود. کشورهای یادشده در دو دهه گذشته بارها گرد هم آمدند تا مسائل حقوقی و سیاسی دریای خزر را با توافق یکدیگر حل و فصل کنند. موضوعی که در نشست این دوره نیز اهمیت ویژه‌ای داشت و آیت‌الله رئیسی هم در جریان سخنرانی خود در این نشست به آن اشاره کرد، اصل کلیدی «صلاحیت انحصاری و اجماعی کشورهای ساحلی» برای تصمیم‌گیری

راضیه رنجبر
خبرنگار ارشد سیاست خارجی

شرکت در اجلاس
سران کشورهای
حاشیه خزر و
دیدار با رؤسای
جمهور این کشورها از محورهای
عمده سفر رئیس‌جمهور ایران به
ترکمنستان بود.

ترکمنستان تنها جمهوری مسلمان نشین آسیای مرکزی است که ۱۲۰۰ کیلومتر مرز آبی و خشکی با ایران دارد؛ موضوعی که در کنار همکاری‌های تجاری، ترانزیتی، فرهنگی و سیاسی باعث شده دو کشور سال‌ها همسایه‌ای امن و مطمئن برای یکدیگر باشند. فارغ از فراز و فرودهای سیاسی و منطقه‌ای، ترکمنستان از ۲۷ سال پیش تاکنون، دکترین سیاسی و نظامی خود را بر اصل بی‌طرفی مثبت بنا نهاده است و توانسته نقش مهمی در مسائل تجاری، حمل و نقل، لجستیک و منابع طبیعی در منطقه ایفا کند. علاوه بر روابط دو جانبه و علایق

نشست سران کشورهای ساحلی خزر نخستین بار در سال ۱۳۸۱ به پیشنهاد صفرمراد نیازف رئیس‌جمهور وقت ترکمنستان با هدف تعیین رژیم حقوقی دریای خزر و با حضور رؤسای جمهوری روسیه، جمهوری آذربایجان و ترکمنستان و قزاقستان در عشق‌آباد برگزار شد

راجع به دریای خزر و حل و فصل مسائل آن بود.

رئیس جمهور در سخنان خود با اشاره به این اصل خاطر نشان کرد: این امر راه مداخلات طرف‌های ثالث و غیرساحلی خزر در مسائل مرتبط با دریای خزر یا ارتکاب تجاوز و سایر اقدامات علیه هریک از کشورهای ساحلی را می‌بندد و می‌تواند از وقوع حوادث ناخوشایند احتمالی جلوگیری کند.

آیت الله رئیسی با اشاره به نشست قبلی اجلاس سران در ۲۰۱۸ و امضای کنوانسیون وضعیت حقوقی دریای خزر به عنوان سندی که مبین حقوق و تکالیف کشورهای ساحلی و اصول اساسی فعالیت در دریای خزر تلقی می‌شود، افزود: قطعاً اجرایی شدن این سند می‌تواند زمینه‌ساز همکاری‌های بیشتر کشورهای ساحلی و همچنین فعالیت‌های گسترده‌تر در دریای خزر باشد که طبیعتاً دستیابی به این نقطه مستلزم تحدید حدود منصفانه مناطق اعمال حاکمیت، حقوق حاکمه و صلاحیت کشورهای ساحلی در خصوص بخش‌های بستر و زیربستر دریا، سطح و ستون آب و همچنین فضای فوقانی دریای خزر است.

در این راستا نهایب شدن «موافقت‌نامه چگونگی ترسیم خطوط مبدأ» حائز اهمیت بوده و جمهوری اسلامی ایران همواره تصریح کرده است که این مسئله برای ایران به عنوان کشوری

که شکل ساحل آن آشکارا در وضعیت نامساعدی است، اهمیت چشمگیر و تعیین کننده دارد.

ارتقای امنیت در دریای خزر، همکاری میان کشورها در حوزه حمل و نقل، ترانزیت، تجارت، مدیریت منابع دریا و حفظ محیط زیست و ممانعت از حضور بیگانگان در دریای خزر از دیگر محورهای سخنانی رئیس جمهور ایران بود.

آیت الله رئیسی در این سفر یک‌روزه علاوه بر حضور در نشست سران کشورهای ساحلی خزر با رئیس مجلس مصلحت خلق شورای ملی ترکمنستان و رؤسای جمهور کشورهای حاشیه خزر دیدار کرد. وی در دیدار با رئیس جمهور روسیه، تعاملات ایران با این کشور را در چارچوب روابط راهبردی دانست و گفت: روابط دو کشور در عرصه تبادلات تجاری و انرژی در سطح بالایی است و این مناسبات همچنان ظرفیت بسیاری برای گسترش دارد. رئیس جمهور روسیه نیز با اشاره به افزایش حجم مبادلات تجاری و روابط اقتصادی دو کشور در ماه‌های اخیر، بر ادامه این مسیر تأکید کرد.

ضرورت تقویت کریدور شمال-جنوب، تقویت همکاری‌ها در زمینه انرژی از جمله سوپ و تقویت روابط بانکی و پولی بین دو کشور از دیگر محورهای گفت و گوی رؤسای جمهور ایران و روسیه بود. **▷**

آیت الله رئیسی در دیدار با رئیس جمهور روسیه، تعاملات ایران با این کشور را در چارچوب روابط راهبردی دانست و گفت: روابط دو کشور در عرصه تبادلات تجاری و انرژی در سطح بالایی است و این مناسبات همچنان ظرفیت بسیاری برای گسترش دارد

TEHRAN
DIALOGUE
FORUM 2022

جمع گفتگوی تهران

«مجمع تهران» بر مدار همسایگی

مهم ترین محور سومین مجمع گفت و گوی تهران با «سیاست همسایه محوری» جمهوری اسلامی ایران و با حضور نمایندگان از ۳۶ کشور از میان مقامات سیاسی، مدیران اندیشه ها و مؤسسه های پژوهشی در تهران برگزار شد.

حسین محمدی

عضو هیئت تحریریه دیپلمات

سومین مجمع
گفت و گوی تهران
(TDF ۲۰۲۲)
دوشنبه ۲۸ آذر

۱۴۰۱ با حضور «دکتر حسین امیر عبداللہیان» وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و جمعی از اندیشمندان، پژوهشگران و فعالان سیاسی از ۳۶ کشور در مرکز مطالعات سیاسی وزارت امور خارجه برگزار شد.

سخنران اصلی افتتاحیه این نشست «دکتر حسین امیر عبداللہیان» بود؛ همچنین دکتر «کمال خرازی» رئیس شورای راهبردی روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران و دکتر «سیدعباس عراقچی» در این نشست حضور داشتند.

وزیر امور خارجه در بخش نخست سخنان خود در مجمع گفت و گوی تهران با تأکید بر تمرکز دولت بر نقش و اهمیت روابط ایران با همسایگان خود یادآور شد: مجمع گفت و گوی تهران در سال جاری با مفهوم محوری «سیاست همسایه محور جمهوری اسلامی ایران با رهیافتی به سوی دوستی و اعتمادسازی» برگزار می شود تا یادآوری کند که دولت جمهوری اسلامی ایران مفهوم همسایگی را محور سیاست خارجی خود قرار داده است و با تمام توان به اعتمادسازی و تقویت پایه های دوستی با همسایگان در منطقه می اندیشد و در این مسیر با قوت گام برمی دارد.

وی در ادامه با اشاره به نزدیک شدن سالگرد شهادت «سردار سلیمانی» و «ابومهدی المهندس» گفت: یاد و خاطره این قهرمانان بزرگ حافظ ایران و عراق و امنیت منطقه و جهان را گرامی می دارم.

وزیر امور خارجه در بخش دیگری از سخنان خود اظهار کرد: دولت رئیس جمهور جناب آقای «دکتر رئیسی» از ابتدای کار دست همسایگان را به گرمی فشرده و آمادگی دارد که از مسیر گفت و گو و همکاری های سازنده و رو به جلو، بر گام های عملی هر چه بیشتر در

مسیر توسعه همه جانبه تمرکز کند. از دیگر محورهای مهم سخنرانی وزیر امور خارجه در مجمع گفت و گوی تهران می توان به تأکید بر بی طرفی ایران در جنگ اوکراین، برخورد مسئولانه جمهوری اسلامی در قبال افغانستان و ضرورت حفظ خطوط ژئوپلیتیک کنونی در منطقه قفقاز اشاره کرد.

◀ ملت ایران چهار دهه است که هزینه استقلال طلبی خود را می دهد و به ایده نه شرقی، نه غربی در مسیر استقلال سیاسی کاملاً پایبند است «دکتر امیر عبداللهمان» همچنین با هشدار به مداخله کنندگان در امور داخلی ایران تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران هر گونه مداخله در امور داخلی خود را

سیاست
همسایه محور
جمهوری اسلامی
ایران بار هیفتی
به سوی دوستی
و اعتماد سازی؛
مهم ترین هدف
مجمع تهران

بادقت زیر نظر دارد و نسبت به هر نوع مداخله به طرفهای مداخله گر هشدار می دهد. ملت ایران اعم از زن و مرد و پیر و جوان چهار دهه است که هزینه استقلال طلبی خود را می دهد و به ایده نه شرقی، نه غربی در مسیر استقلال سیاسی کاملاً پایبند است.

◀ آمریکا به دنبال پایان سیاست ریاکارانه خود باشد

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با اشاره به سیاست یک بام و دو هوای آمریکا خاطر نشان کرد: آمریکا امروز از سوئی صحبت از مذاکرات هسته ای و رسیدن به گام های نهایی توافق به میان می آورد و از سوی دیگر از ایجاد ناامنی و بی ثبات کردن ایران حمایت می کند. این سیاست ریاکارانه

وزیر امور خارجه در بخش پایانی سخنانش ضمن تأکید بر اهمیت نقش عراق در منطقه غرب آسیا یاد آور شد: موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک عراق، ظرفیتی را برای این کشور دوست و برادر در همسایگی ما ایجاد کرده است که همکاری‌های منطقه‌ای و تلاش عراق برای توسعه و پیشرفت همکاری‌های همه‌جانبه منطقه‌ای، امروز با استفاده از ظرفیت و موقعیت عراق در دستور کار منطقه قرار دارد.

گفتنی است «عادل عبدالمهدی» نخست‌وزیر سابق عراق، «دنيس مونکادا» وزیر امور خارجه نیکاراگوئه، «محمد بن عبدالعزیز الخلیفی» معاون وزیر امور خارجه قطر در امور منطقه‌ای، «کارلوس مارتینز» معاون وزیر خارجه امور ونزوئلا و «کمال خرازی» رئیس شورای راهبردی روابط خارجی نیز به عنوان میهمانان ویژه در این مجمع سخنرانی کردند ▶

باید پایان یابد و اگر چنین شود و ایالات متحده در مسیری عملی و واقعی به دنبال رسیدن به توافق و بازگشت به تعهدات خود در برجام باشد، جمهوری اسلامی ایران نیز آمادگی دارد از مسیر گام‌های پایانی توافق برای رفع تحریم‌ها و بازگشت همه طرف‌ها به تعهدات استقبال کند.

◀ جمهوری اسلامی ایران در مسیر حفظ تمامیت ارضی خود با هیچ طرفی تعارف ندارد

«دکتر امیر عبداللهیان» ضمن اشاره به تداوم همکاری راهبردی ایران و چین تأکید کرد: تهران و پکن در سال‌های اخیر سطح مناسبات خود را به همکاری‌های بلندمدت راهبردی ارتقا داده‌اند، اما لازم می‌دانم این را اعلام کنم که جمهوری اسلامی در مسیر حفظ تمامیت ارضی خود با هیچ طرفی تعارف ندارد.

۹ ماه دیپلماسی

دیپلماسی عالی در یک نگاه

گاه‌شمار روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران در ۹ ماه نخست ۱۴۰۱

۱۴۰۱ ۰۱ ۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری عراق و جمهوری تاجیکستان

۱۴۰۱ ۰۱ ۰۲

● گفت‌وگوی تلفنی وزیر امور خارجه دولت قطر با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱ ۰۱ ۰۳

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با رئیس جمهور و مشاور امنیت ملی جمهوری عربی سوریه

۱۴۰۱ ۰۱ ۰۴

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری عربی سوریه، رهبران گروه‌های مقاومت فلسطینی در بیروت، نخست‌وزیر، وزیر امور خارجه و رئیس مجلس نمایندگان جمهوری لبنان

۱۴۰۱ ۰۱ ۰۵

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با دبیر کل حزب الله و رئیس جمهور لبنان

۱۴۰۱ ۰۱ ۰۶

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه پادشاهی بلژیک

۱۴۰۱ ۰۱ ۰۷

● دیدار معاون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱ ۰۱ ۱۰

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه دولت قطر، جمهوری ترکمنستان، جمهوری اندونزی، جمهوری اسلامی پاکستان و فدراسیون روسیه

۱۴۰۱ ۰۱ ۱۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با معاون نخست‌وزیر جمهوری ازبکستان، وزیر امور خارجه جمهوری خلق چین و سرپرست وزارت امور خارجه هیئت حاکمه موقت افغانستان

۱۴۰۱ ۰۱ ۱۴

● گفت‌وگوی تلفنی «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با «برهم صالح» رئیس جمهور عراق

۱۴۰۱ ۰۱ ۱۶

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه سلطنت عمان و دبیر کل سازمان ملل متحد

● گفت‌وگوی تلفنی وزیر امور خارجه جمهوری ترکمنستان با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۱/۱۷

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ مجارستان

۱۴۰۱/۰۱/۱۸

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ جمہوری صربستان

۱۴۰۱/۰۱/۱۹

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزرای امور خارجہ دولت کویت و جمہوری عراق

۱۴۰۱/۰۱/۲۰

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ امارات متحدہ عربی

۱۴۰۱/۰۱/۲۳

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ بورکینافاسو

۱۴۰۱/۰۱/۲۵

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزرای امور خارجہ اوکراین، جمہوری آفریقای جنوبی و جمہوری عراق

۱۴۰۱/۰۱/۲۶

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با رئیس دفتر سیاسی حماس

۱۴۰۱/۰۱/۲۸

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ سلطنت عمان

۱۴۰۱/۰۱/۲۹

● گفت و گوی تلفنی «امیر خان متقی»، سرپرست وزارت امور خارجہ ہیئت حاکمہ موقت افغانستان با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۴۰۱/۰۱/۳۰

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ جمہوری اسلامی موریتانی

۱۴۰۱/۰۲/۰۱

● گفت و گوی تلفنی وزیر امور خارجہ جمہوری عربی سوریہ با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۴۰۱/۰۲/۰۳

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با مسئول سیاست خارجہ اتحادیہ اروپا

۱۴۰۱/۰۲/۰۷

● دیدار «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با رئیس مجلس جمہوری عراق

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با دبیر کل سازمان همکاری اسلامی، وزرای امور خارجہ واتیکن، فدراسیون مالزی، جمہوری اسلامی پاکستان و همچنین دیدار با رئیس مجلس نمایندگان جمہوری عراق

۱۴۰۱/۰۲/۰۸

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزرای امور خارجہ دولت کویت و جمہوری آذربایجان

۱۴۰۱/۰۲/۰۹

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ جمہوری لبنان

۱۴۰۱/۰۲/۱۰

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با سرپرست وزارت امور خارجہ ہیئت حاکمہ موقت افغانستان و وزیر امور خارجہ بروئی دارالسلام

۱۴۰۱/۰۲/۱۱

● گفت و گوی تلفنی «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با رئیس جمہور تاجیکستان

● گفت و گوی تلفنی «حامد کرزی»، رئیس جمہور پیشین افغانستان با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۴۰۱/۰۲/۱۳

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزرای امور خارجہ جمہوری ترکیہ و جمہوری ایرلند

● گفت و گوی «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با امیر کویت

۱۴۰۱/۰۲/۱۴

● گفت و گوی تلفنی وزیر امور خارجه پادشاهی سوئد با «دکتر امیر عبداللهیان»
● گفت و گوی تلفنی «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با رئیس جمهور اندونزی و نخست وزیر جمهوری عراق

۱۴۰۱/۰۲/۱۶

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با دبیر کل سازمان ملل متحد

۱۴۰۱/۰۲/۱۸

● دیدار «حضرت آیت الله خامنه‌ای»، رهبر معظم انقلاب اسلامی با رئیس جمهوری عربی سوریه
● دیدار «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با وزیر امور خارجه جمهوری لهستان
● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری لهستان

۱۴۰۱/۰۲/۲۰

● دیدار هیئت وزارت امور خارجه دولت قطر با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۲/۲۱

● گفت و گوی تلفنی نخست وزیر پادشاهی بلژیک با «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم
● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر فرهنگ جمهوری لبنان

۱۴۰۱/۰۲/۲۲

● دیدار «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با امیر قطر
● دیدار «حضرت آیت الله خامنه‌ای»، رهبر معظم انقلاب اسلامی با امیر قطر
● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه قطر

۱۴۰۱/۰۲/۲۴

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با

وزرای امور خارجه جمهوری یونان، جمهوری آذربایجان و دیدار با معاون ویژه رئیس جمهور کوبا

۱۴۰۱/۰۲/۲۶

● سفر «دکتر امیر عبداللهیان» به امارات متحده عربی

۱۴۰۱/۰۲/۲۷

● دیدار معاون وزیر امور خارجه جمهوری اسلواک و وزیر فرهنگ، هنر و گردشگری جمهوری غنا با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۲/۲۸

● دیدار «شاهین مصطفی یف»، معاون نخست وزیر جمهوری آذربایجان با «دکتر امیر عبداللهیان»
● دیدار «ریکاردو کاپریاساس»، معاون نخست وزیر جمهوری کوبا با «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم

۱۴۰۱/۰۲/۲۹

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه فدراسیون روسیه
● دیدار «شاهین مصطفی یف»، معاون نخست وزیر جمهوری آذربایجان با «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم

۱۴۰۱/۰۲/۳۰

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و وزیر امور خارجه جمهوری هند

۱۴۰۱/۰۳/۰۱

● دیدار خانم «ولیسلاو پتروا»، معاون وزیر امور خارجه جمهوری بلغارستان و خانم «کاندیت ماشگو دلامینی»، معاون وزیر امور خارجه جمهوری آفریقای جنوبی با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۳/۰۱

● برگزاری دومین نشست وزرای امور خارجه کشورهای همسایه افغانستان در تهران

• دیدار وزرای امور خارجه ایران و ازبکستان

۱۴۰۱/۰۳/۰۲

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه دولت قطر و همچنین دیدار با وزیر امور خارجه سلطنت عمان
• دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم با معاون نخست‌وزیر سلطنت عمان

۱۴۰۱/۰۳/۰۳

• دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم با «هیثم بن طارق آل سعید»، سلطان عمان
• گفت‌وگوی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری عربی سوریه، جمهوری عراق و دولت کویت

۱۴۰۱/۰۳/۰۴

• سفر «دکتر امیر عبداللهیان» به سوئیس برای شرکت در اجلاس داووس

۱۴۰۱/۰۳/۰۵

• دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی پاکستان و «بورگه برنده»، وزیر امور خارجه سابق پادشاهی نروژ

۱۴۰۱/۰۳/۰۷

• دیدار «مظفر حسین زاده»، معاون وزیر امور خارجه جمهوری تاجیکستان با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۳/۰۸

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری فنلاند و همچنین دیدار با «لازار کومان سکو»، دبیر کل سازمان همکاری اقتصادی دریای سیاه

۱۴۰۱/۰۳/۰۹

• دیدار رئیس‌جمهور تاجیکستان با «آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم
• دیدار «حضرت آیت‌الله خامنه‌ای»، رهبر معظم انقلاب اسلامی با رئیس‌جمهور تاجیکستان

۱۴۰۱/۰۳/۱۰

• دیدار «چنگ گوئو پینگ»، کمیسر امنیت خارجی وزارت امور خارجه جمهوری خلق چین با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۳/۱۲

• گفت‌وگوی تلفنی «آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم با نخست‌وزیر جمهوری ارمنستان

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری سنگاپور و جمهوری کنیا

۱۴۰۱/۰۳/۱۳

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و وزیر امور خارجه فدراسیون روسیه

۱۴۰۱/۰۳/۱۶

• دیدار جمعی از رهبران روحانی، سیاسی و مسئولان گروه‌های فلسطینی و لبنانی با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۳/۱۷

• دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با «عثمان الغانمی»، وزیر کشور جمهوری عراق

۱۴۰۱/۰۳/۱۸

• دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با نخست‌وزیر، وزیر امور خارجه و همچنین جمعی از علما و روحانیون برجسته جمهوری هند

۱۴۰۱/۰۳/۲۰

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری عربی سوریه

۱۴۰۱/۰۳/۲۱

• دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم با رئیس‌جمهور بولیواری ونزوئلا
• دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری بولیواری ونزوئلا
• دیدار «حضرت آیت‌الله خامنه‌ای»، رهبر

معظم انقلاب اسلامی با «نیکلاس مادورو»
رئیس جمهوری بولیواری ونزوئلا

۲۲ ۰۳ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با
دبیر کل سازمان ملل متحد

۲۴ ۰۳ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر
امور خارجه جمهوری ترکیه و همچنین دیدار
با وزرای امور خارجه جمهوری ترکمنستان و
جمهوری اسلامی پاکستان
● دیدار وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی
پاکستان با «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور
محترم

۲۴ ۰۳ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم
با «سردار بردی محمداف»، رئیس جمهور
ترکمنستان
● دیدار «حضرت آیت‌الله خامنه‌ای»، رهبر معظم
انقلاب اسلامی با رئیس جمهور ترکمنستان

۲۶ ۰۳ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با
وزیر امور خارجه جمهوری عراق و دیدار با رئیس
مجلس جمهوری ارمنستان

۲۷ ۰۳ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر
امور خارجه سلطنت عمان

۲۸ ۰۳ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با
مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و دیدار
با رئیس گروه دوستی پارلمانی کرواسی-ایران

۲۹ ۰۳ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان»
با وزرای امور خارجه امارات متحده عربی،
جمهوری ترکمنستان و جمهوری ترکیه
● دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با

رئیس جمهور قزاقستان
● دیدار «حضرت آیت‌الله خامنه‌ای»، رهبر معظم
انقلاب اسلامی با رئیس جمهور قزاقستان

۰۲ ۰۴ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با
وزرای امور خارجه جمهوری خلق چین، سلطنت
عمان و همچنین دیدار با وزیر امور خارجه
فدراسیون روسیه

۰۳ ۰۴ ۱۴۰۱

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با
«امیر خان متقی»، سرپرست وزارت خارجه
هیئت حاکمه موقت افغانستان

۰۴ ۰۴ ۱۴۰۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با نماینده عالی
سیاست خارجی و امور امنیتی اتحادیه اروپا
● دیدار نخست‌وزیر جمهوری عراق با «آیت‌الله
رئیسی»، رئیس جمهور محترم

۰۵ ۰۴ ۱۴۰۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با نخست‌وزیر و
وزیر امور خارجه جمهوری عراق

۰۷ ۰۴ ۱۴۰۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با رئیس جمهور
و وزیر امور خارجه جمهوری ترکیه و همچنین
حضور در اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای
ساحلی دریای خزر در جمهوری ترکمنستان

۰۸ ۰۴ ۱۴۰۱

● حضور «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم
در اجلاس سران کشورهای ساحلی دریای خزر
در ترکمنستان و دیدار با رئیس مجلس مصلحت
خلق شورای ملی جمهوری ترکمنستان

۰۹ ۰۴ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم
با رئیس جمهور فدراسیون روسیه و گفت‌وگوی
تلفنی با امیر دولت قطر
● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان»

با وزرای امور خارجه دولت قطر، اوکراین و جمهوری عراق

۱۱ ۰۴ ۱۴۰۱

• دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با رئیس جمهور، وزیر امور خارجه و مشاور امنیت ملی جمهوری عربی سوریه و همچنین رهبران گروه‌های مقاومت فلسطینی مستقر در این کشور

۱۳ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزرای امور خارجه جمهوری فرانسه و سلطنت عمان و همچنین دیدار با وزیر امور خارجه جمهوری آذربایجان

• دیدار وزیر امور خارجه جمهوری آذربایجان با «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم

۱۴ ۰۴ ۱۴۰۱

• دیدار خانم «جووانا ورونیکا»، هماهنگ کننده ویژه سازمان ملل متحد در لبنان با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۵ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با سرپرست وزارت امور خارجه جمهوری ازبکستان، وزیر امور خارجه پادشاهی سوئد و همچنین دیدار با وزیر امور خارجه دولت قطر

۱۹ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با رؤسای جمهوری عربی سوریه، جمهوری تونس، امیر دولت قطر و نخست‌وزیر جمهوری اسلامی پاکستان

۲۰ ۰۴ ۱۴۰۱

• دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه و رئیس کمیسیون امور خارجه و مهاجرت سنای جمهوری ایتالیا و همچنین حضور در نشست صاحبان صنایع و بازرگانان در این کشور

۲۱ ۰۴ ۱۴۰۱

• دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با ایرانیان مقیم

جمہوری ایتالیا و سخنرانی در جمع پژوهشگران و اندیشمندان مؤسسه پژوهشی یای جمهوری ایتالیا

• حضور «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم در نشست وزیران محیط زیست ۱۱ کشور منطقه‌ای در تهران

۲۲ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه واتیکان

۲۴ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه اوکراین

۲۵ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری ترکیه

۲۷ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری عراق

۲۸ ۰۴ ۱۴۰۱

• دیدار «حضرت آیت‌الله خامنه‌ای»، رهبر معظم انقلاب اسلامی با رؤسای جمهور فدراسیون روسیه و جمهوری ترکیه

• دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با رؤسای جمهور فدراسیون روسیه و جمهوری ترکیه

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا

۲۹ ۰۴ ۱۴۰۱

• دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری عربی سوریه

• دیدار وزیر امور خارجه جمهوری عربی سوریه با «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم

۳۰ ۰۴ ۱۴۰۱

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزرای امور خارجه دولت قطر و جمهوری عراق

۱۴۰۱ ۰۴ ۳۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه مجارستان

۱۴۰۱ ۰۵ ۰۵

● سخنرانی «دکتر امیر عبداللہیان» در بیستمین نشست شورای وزیران دی ۸ در داکا و همچنین گفت و گوی تلفنی با وزیر امور خارجه دولت کویت، امارات متحده عربی، دولت قطر، سلطنت عمان و مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا

۱۴۰۱ ۰۵ ۰۷

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با «امیر خان متقی»، سرپرست وزارت امور خارجه هیئت حاکمه موقت افغانستان
● گفت و گوی تلفنی «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با «شی جین پینگ»، رئیس جمهوری خلق چین

۱۴۰۱ ۰۵ ۰۸

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه دولت قطر

۱۴۰۱ ۰۵ ۱۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با «زید نخاله»، دبیر کل جنبش جهاد اسلامی فلسطین

۱۴۰۱ ۰۵ ۱۴

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری عراق

۱۴۰۱ ۰۵ ۱۵

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری خلق چین

۱۴۰۱ ۰۵ ۱۶

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با دبیر کل سازمان ملل متحد و همچنین وزیر امور خارجه دولت قطر، جمهوری لبنان و جمهوری عربی سوریه

۱۴۰۱ ۰۵ ۱۷

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا

۱۴۰۱ ۰۵ ۱۸

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با «اسماعیل ہنیہ»، رئیس دفتر سیاسی جنبش مقاومت اسلامی فلسطین (حماس)

۱۴۰۱ ۰۵ ۱۹

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری ترکیه و سلطنت عمان

● گفت و گوی تلفنی «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با نخست وزیر جمهوری ارمنستان

۱۴۰۱ ۰۵ ۲۴

● دیدار وزیر کار و بازرگانی جمهوری موریس با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۴۰۱ ۰۶ ۰۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری مالی

۱۴۰۱ ۰۶ ۰۲

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با رئیس دولت انتقالی جمهوری مالی

۱۴۰۱ ۰۶ ۰۳

● سفر «دکتر امیر عبداللہیان» به تانزانیا و دیدار و گفت و گو با رئیس جمهور و وزیر امور خارجه جمهوری متحد تانزانیا

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با دبیر کل سازمان ملل متحد و وزیر امور خارجه دولت قطر

۱۴۰۱ ۰۶ ۰۴

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با رئیس جمهور زنگبار

۱۴۰۱ ۰۶ ۰۹

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه

فدراسیون روسیه

۱۰ ۰۶ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ امارات متحدہ عربی و جمہوری اسلامی پاکستان

۱۱ ۰۶ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ سلطنت عمان

۱۲ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار نمایندہ ویژہ دبیر کل سازمان ملل در امور یمن با «دکتر امیر عبداللہیان»
● گفت و گوی تلفنی وزیر امور خارجہ جمہوری ہند و دولت قطر با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۵ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار «خلیل حمدان»، نمایندہ ویژہ رئیس مجلس جمہوری لبنان با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۶ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با «محمد شریف الدین»، رئیس دیوان عالی جمہوری اندونزی

۱۷ ۰۶ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ جمہوری عراق، جمہوری آفریقای جنوبی و جمہوری خلق چین

۱۸ ۰۶ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجہ جمہوری ازبکستان

۲۰ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار «محمد عبدالسلام»، سخنگوی انصار اللہ با «دکتر امیر عبداللہیان»

۲۳ ۰۶ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با

وزیر امور خارجہ جمہوری فدرال نیجریہ، سلطنت عمان و جمہوری آذربایجان

● دیدار «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با رئیس جمہور ازبکستان

۲۴ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با رؤسای جمہور قرقیزستان، تاجیکستان، فدراسیون روسیہ و نخست وزیر جمہوری اسلامی پاکستان

● دیدار معاون سیاسی دبیر کل سازمان ملل با «دکتر امیر عبداللہیان»

۲۶ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با رئیس جمہور ترکیہ

۲۸ ۰۶ ۱۴۰۱

● سفر «آیت اللہ رئیسی» بہ نیویورک بہ منظور شرکت در نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد و دیدار با رؤسای جمہور فرانسه، بولیوی، رئیس شورای اروپا، نخست وزیر جمہوری اسلامی پاکستان و نخست وزیر جمہوری عراق

۲۹ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار وزیر امور خارجہ دولت قطر و جمہوری لبنان با «دکتر امیر عبداللہیان»

۳۰ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با رؤسای جمہور سوئیس، جمہوری فنلاند، جمہوری صربستان و نخست وزیران جمہوری لبنان، ژاپن و جمہوری ارمنستان

۳۱ ۰۶ ۱۴۰۱

● دیدار وزیر امور خارجہ جمہوری ایرلند با «دکتر امیر عبداللہیان»

۰۱ ۰۷ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت اللہ رئیسی»، رئیس جمہور محترم با دبیر کل سازمان ملل متحد، رئیس جمہور زیمبابوہ و ایرانیان مقیم آمریکا

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه پادشاهی نروژ و جمهوری آذربایجان

۱۴۰۱ ۰۷ ۰۲

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری اتریش، پادشاهی سوئد، جمهوری فدراتیو برزیل، پادشاهی بلژیک، پادشاهی هلند، دولت کویت و همچنین رئیس کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

۱۴۰۱ ۰۷ ۰۳

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری بولیواری ونزوئلا، جمهوری اریتره، جمهوری ارمنستان، امارات متحده عربی، جمهوری عراق و جمهوری عربی سوریه

۱۴۰۱ ۰۷ ۰۴

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری دموکراتیک سوسیالیستی سریلانکا، جمهوری اوگاندا، جمهوری کوبا، جمهوری اسلامی موریتانی و همچنین نماینده ویژه دبیر کل سازمان ملل در امور سوریه

۱۴۰۱ ۰۷ ۰۵

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه برونی، جمهوری مالی، جمهوری بلاروس، جمهوری اسلوانی، رئیس مجمع عمومی و هماهنگ کننده امور بشردوستانه سازمان ملل

۱۴۰۱ ۰۷ ۰۶

● دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با دبیر کل سازمان ملل متحد

۱۴۰۱ ۰۷ ۰۸

● گفت‌وگوی تلفنی وزیر امور خارجه سلطنت عمان با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱ ۰۷ ۱۰

● گفت‌وگوی تلفنی وزیر امور خارجه جمهوری عراق، سلطنت عمان و دولت قطر با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱ ۰۷ ۱۱

● گفت‌وگوی تلفنی «آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم با دبیر کل سازمان ملل متحد

۱۴۰۱ ۰۷ ۱۲

● گفت‌وگوی تلفنی وزیر امور خارجه سلطنت عمان با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱ ۰۷ ۱۳

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری ایتالیا و نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا

۱۴۰۱ ۰۷ ۱۴

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری ایرلند و جمهوری عراق

۱۴۰۱ ۰۷ ۱۵

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری عراق و جمهوری فنلاند

۱۴۰۱ ۰۷ ۱۷

● دیدار معاون وزیر امور خارجه جمهوری لهستان با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱ ۰۷ ۲۰

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری بلغارستان، جمهوری فرانسه و همچنین رئیس گروه دوستی پارلمانی ارمنستان و ایران

۱۴۰۱ ۰۷ ۲۱

● سفر «آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم به جمهوری قزاقستان و شرکت در اجلاس سران سیکا

۱۴۰۱ ۰۷ ۲۳

● گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری پرغال، مشاور امنیت ملی

جمهوری عراق و نماینده عالی سیاست خارجی
اتحادیه اروپا

۱۴۰۱/۰۷/۲۴

گفت‌وگوی تلفنی وزیر امور خارجه جمهوری
آذربایجان با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۷/۲۵

گفت‌وگوی تلفنی «آیت‌الله رئیسی»،
رئیس جمهور محترم با سلطان عمان

۱۴۰۱/۰۷/۲۶

دیدار فرستاده ویژه نخست‌وزیر جمهوری
اسلامی پاکستان با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۷/۲۷

گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر
امور خارجه جمهوری کرواسی

۱۴۰۱/۰۷/۲۸

گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با
نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا و
وزیر امور خارجه جمهوری ارمنستان

۱۴۰۱/۰۷/۳۰

دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با رئیس مجلس
ملی و نخست‌وزیر جمهوری ارمنستان

۱۴۰۱/۰۸/۰۱

دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با «عادل
عبدالمهدی»، نخست‌وزیر سابق جمهوری عراق
و وزیر امور خارجه سلطنت عمان

۱۴۰۱/۰۸/۰۴

دیدار وزیر امور خارجه جمهوری بلاروس با
«آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم
دیدار دبیرکل مجمع جهانی اهل بیت و
معاون وزیر امور خارجه دولت قطر با «دکتر
امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۸/۰۵

گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با

وزرای امور خارجه دولت کویت و سلطنت عمان

۱۴۰۱/۰۸/۰۶

گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان»
با وزرای امور خارجه جمهوری دموکراتیک
سوسیالیستی سریلانکا، اوکراین و جمهوری
عراق

۱۴۰۱/۰۸/۰۸

گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر
امور خارجه جمهوری آذربایجان

۱۴۰۱/۰۸/۰۹

دیدار دبیرکل اتحادیه مجالس کشورهای
عضو سازمان همکاری‌های اسلامی با «دکتر
امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۸/۱۰

گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با
نایب‌رئیس گروه دوستی پارلمانی جمهوری
عربی سوریه و وزیر امور خارجه جمهوری ترکیه
دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با
نخست‌وزیر جمهوری ارمنستان

۱۴۰۱/۰۸/۱۱

دیدار «آیت‌الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با
وزیر امور خارجه جمهوری عربی سوریه
دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه
جمهوری عربی سوریه

۱۴۰۱/۰۸/۱۴

دیدار معاون وزیر امور خارجه فدراسیون روسیه،
معاون وزیر امور خارجه جمهوری بولیواری
ونزوئلا، معاون وزیر امور خارجه جمهوری کوبا،
معاون وزیر امور خارجه دولت فلسطین و وزیر
مشاور در امور خاورمیانه، آفریقا، و کشورهای
عربی ریاست جمهوری نیکاراگوئه و فرستاده
ویژه جمهوری دموکراتیک خلق الجزایر در امور
امنیت بین‌الملل با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۸/۱۵

دیدار معاون وزیر امور خارجه و همسر

رئیس جمهور زیمبابوه با «دکتر امیر عبداللہیان»

۱۸ ۰۸ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با دبیر شورای عالی امنیت ملی فدراسیون روسیه
● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری ایتالیا

۱۹ ۰۸ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه سلطنت عمان
● دیدار دبیر کل سازمان همکاری اکو با «دکتر امیر عبداللہیان»

۲۰ ۰۸ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با دبیر کل سازمان ملل متحد و وزیر امور خارجه پادشاهی سوئد، پادشاهی اسپانیا و جمهوری بلغارستان

۲۳ ۰۸ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا و وزیر امور خارجه جمهوری عراق

۲۴ ۰۸ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری آذربایجان

۲۵ ۰۸ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی پاکستان و جمهوری آفریقای جنوبی

۲۸ ۰۸ ۱۴۰۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه سلطنت عمان

۲۹ ۰۸ ۱۴۰۱

● دیدار معاون وزیر امور خارجه جمهوری ارمنستان با «دکتر امیر عبداللہیان»

۳۰ ۰۸ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با رئیس جمهور قزاقستان

۰۲ ۰۹ ۱۴۰۱

● دیدار «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با نخست وزیر جمهوری بلاروس

۰۳ ۰۹ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری نامیبیا و امارات متحده عربی

۰۷ ۰۹ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری لهستان و جمهوری عربی سوریه

۰۸ ۰۹ ۱۴۰۱

● دیدار «حضرت آیت الله خامنه ای»، مقام معظم رهبری با نخست وزیر جمهوری عراق
● دیدار «آیت الله رئیسی»، رئیس جمهور محترم با نخست وزیر جمهوری عراق
● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه جمهوری ترکیه

۰۹ ۰۹ ۱۴۰۱

● دیدار «دکتر امیر عبداللہیان» با نخست وزیر جمهوری عراق

۱۰ ۰۹ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با وزیر امور خارجه دولت قطر

۱۱ ۰۹ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با دبیر کل سازمان ملل متحد

۱۲ ۰۹ ۱۴۰۱

● گفت و گوی تلفنی «دکتر امیر عبداللہیان» با نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا

۱۴۰۱/۰۹/۱۴

• دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با نخست‌وزیر، وزیر امور خارجه، رئیس پارلمان و وزیر کشاورزی جمهوری صربستان

۱۴۰۱/۰۹/۱۶

• دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه، معاون رئیس مجلس اقوام، رئیس‌العلمای جامعه اسلامی و نخبگان دینی بوسنی و هرزگوین

۱۴۰۱/۰۹/۱۷

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری فنلاند

۱۴۰۱/۰۹/۱۸

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه پادشاهی هلند

۱۴۰۱/۰۹/۲۲

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزرای امور خارجه جمهوری هند، پادشاهی بلژیک و جمهوری ایرلند
• دیدار معاون نخست‌وزیر جمهوری خلق چین با

«آیت‌الله رئیسی»، رئیس‌جمهور محترم

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری ترکیه

۱۴۰۱/۰۹/۲۷

• دیدار «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری نیکاراگوئه

۱۴۰۱/۰۹/۲۸

• دیدار معاون وزیر امور خارجه دولت قطر در امور منطقه‌ای با «دکتر امیر عبداللهیان»

۱۴۰۱/۰۹/۲۹

• سفر «دکتر امیر عبداللهیان» به اردن و دیدار با نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا، پادشاه اردن و وزرای امور خارجه جمهوری فرانسه، جمهوری عراق، سلطنت عمان، دولت قطر، دولت کویت و پادشاهی عربستان
• گفت‌وگوی تلفنی «دکتر امیر عبداللهیان» با وزیر امور خارجه جمهوری ترکمنستان

نگاه ویژه تاجیکستان

زبان رسمی
فارسی تاجیکی براساس
الفبای سیریلیک

مساحت

۱۴۳/۱۰۰ کیلومتر مربع

پایتخت

و بزرگترین شهر
دوشنبه

کم وسعت ترین کشور آسیای مرکزی

واحد پول
سامانی
هر سامانی معادل
۰/۰۹ دلار آمریکا

روز ملی (استقلال)

۹ سپتامبر ۱۹۹۱

جمعیت

۹/۵ میلیون

منابع آب آسیای
مرکزی
۶۰ درصد

تولید ناخالص داخلی
(GDP) در سال ۲۰۲۱
۹/۶ میلیارد دلار

کوهستانی

۹۳ درصد

صادرات
۲/۱ میلیارد دلار

حجم تجارت خارجی
۶/۳ میلیارد دلار در سال

واردات
۴/۲ میلیارد دلار

فرا تر از تاریخ

هویت مشترک ایران و تاجیکستان فرا تر از تاریخ است

اشتراکات و پیوندهای فرهنگی، زبانی، تمدنی، تاریخی و هویتی جمهوری اسلامی ایران با جمهوری تاجیکستان به قدری عمیق است که بسیاری از متفکران، ایران و تاجیکستان را یک روح در دو بدن جغرافیایی دانسته‌اند.

جمهوری تاجیکستان یکی از پنج کشور آسیای مرکزی با وسعت ۱۴۳,۱۰۰ کیلومتر مربع و ۹,۵ میلیون نفر جمعیت است که با افغانستان از جنوب، ازبکستان

از غرب و شمال، قرقیزستان از شمال و جمهوری خلق چین از شرق هم‌مرز است. جمهوری تاجیکستان تا قبل از سال ۱۹۹۱ یکی از جمهوری‌های پانزده گانه شوروی بود که پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی استقلال یافت. این کشور ۹۳ درصد کوهستانی و دارای ۶۰ درصد از منابع آب آسیای مرکزی است. واقع شدن تاجیکستان در منطقه پراهمیت آسیای مرکزی به عنوان چهارراه شرق-غرب و شمال-جنوب و همسایگی با دولت‌های قدرتمند منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای (همسایگی با چین و قرار گرفتن در محیط پیرامونی روسیه) اهمیت این کشور را دوچندان کرده است.

اشتراکات و پیوندهای فرهنگی، زبانی، تمدنی، تاریخی و هویتی جمهوری اسلامی ایران با جمهوری تاجیکستان به قدری عمیق است که بسیاری از متفکران، ایران و تاجیکستان را یک روح در دو بدن جغرافیایی دانسته‌اند.

جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان از عناصر هویتی مشترک همچون تاریخ، زبان، دین، فرهنگ، آیین، سنن، جشن‌ها و اعیاد و همچنین شخصیت‌های تاریخی مانند دانشمندان، ادیبان و هنرمندان مشترک برخوردارند. عناصر فرهنگی و هویتی مشترک دو ملت زمینه‌های همکاری و همگرایی دو کشور را فراهم کرده است. همچنین تجربه تاریخی مشترک دو کشور سبب نزدیکی مردمان ایران و تاجیکستان شده است. علاقه متقابل مردم ایران و تاجیکستان به یکدیگر

انکار ناپذیر است؛ به گونه‌ای که از ارتباط دو ملت با تعبیر «روابط خویشاوندی» یاد شده است. «مهمان بختی» شاعر و نویسنده معروف تاجیکستانی در یکی از سروده‌هایش عشق و علاقه خود به ایران را چنین بیان کرده است:

از ازل تا به ابد قسمت من ایران است
که نشانش پرِ سیمرغ و دل شیران است
همه گویند که ایران چه بزرگ است، بزرگ
این همه در سخن و در خرد پیران است
تا ابد دشمنت ای کشور زیباحتی
از بلندای مقام تو بسی حیران است

عرصه روابط بین‌الملل به شدت تحت تأثیر عوامل فرهنگی و هویتی است. هویت به عنوان عامل معنایی نقش بسزایی در تکوین امر بین‌المللی دارد. هویت مشترک ملت‌ها می‌تواند به رفتارهای سیاست خارجی مشترک تبدیل شود. ایران و تاجیکستان از هویتی مشترک در طول تاریخ برخوردار بوده‌اند و این مهم در نزدیکی و فهم مشترک دولت و ملت آنها نقش جدی ایفا کرده است. همگرایی ایران و تاجیکستان بیش از هر چیزی متأثر از هویت مشترک است. مهم‌ترین عناصر هویتی که دو کشور را در طول تاریخ به هم پیوند داده به شرح زیر است:

◀ تاریخ مشترک:

تاجیکان بر این عقیده‌اند که سلسله سامانیان در شکل‌گیری هویت فرهنگی و ملی کشورشان نقش اساسی داشته است. مردم این کشور علاقه بسیاری به سلسله سامانیان دارند، تا جایی که حتی واحد پول ملی این کشور نیز «سامانی» نام دارد. از نیمه دوم قرن سوم هجری حکومت سامانیان بر ماوراءالنهر و شمال خراسان آغاز شد. سامانیان نخستین فرمانروایان ایرانی نژاد ماوراءالنهر بعد از اسلام بودند. امرای سامانی برای گسترش و پیشرفت نظم و نثر فارسی از هیچ کوششی دریغ نکردند. به گفته صاحب نظران، دوره سامانی را باید نقطه عطف تاریخ ادب فارسی به شمار آورد.

دولت سامانی سبب ایجاد وحدت قومی میان طوایف مختلف ایرانی و تلفیق میراث باستانی ایران با فرهنگ اسلامی شد. سامانیان به همان نسبت که در معتقدات اسلامی خویش استوار بودند، به ملیت خود نیز علاقه بسیاری داشتند و بقای زبان و ادب فارسی مدیون سلسله خردپرو سامانیان به ویژه «امیراسماعیل سامانی» است.

با آغاز حرکت علمی و ادبی بزرگی که با حمایت و تشویق امرا و وزرای سامانی در ماوراءالنهر و خراسان همراه بود، پایه داستان‌های ملی در این عصر نهاده شد و در خراسان

به تدوین حماسه ملی ایرانیان یعنی شاهنامه فردوسی انجامید. هم‌اکنون پیکره بزرگی از «امیراسماعیل سامانی» بنیان‌گذار سلسله سامانیان در میدان اصلی شهر دوشنبه نصب شده است و نماد ملی تاجیکان به شمار می‌رود.

◀ زبان فارسی:

یکی از اصلی‌ترین‌ها مشخصه‌هایی که سبب شکل‌گیری هویت ملت‌ها می‌شود، زبان است. به تعبیری، «زبان فارسی را می‌توان ستون فقرات هویت مشترک ایران و تاجیکستان دانست» که مهم‌ترین عامل در پیوند و قرابت میان دو ملت بوده است. گنجینه ادبیات فارسی گوهری مشترک برای همه فارسی‌زبانان است. شاعرانی همچون رودکی، شهید بلخی، دقیقی طوسی و فردوسی همگی از حوزه ادبی خراسان و ماوراءالنهر بوده‌اند. زبان فارسی می‌تواند اساسی‌ترین عامل در جهت‌گسترش و تحکیم روابط بین کشورهای حوزه تمدنی ایران باشد.

مردمان تاجیکستان مردمانی پاک سرشت، خردمند، سختکوش، وطن‌دوست و اهل شعر و هنر هستند. تاجیکان علاقه وافری به زبان فارسی و شاعران ایرانی دارند. در تاجیکستان نمی‌توانید خانواده‌ای را بیابید که علاقه‌ای به شعر نداشته باشد. کتاب‌هایی مانند اشعار مولوی، فردوسی و حافظ به وفور در تاجیکستان دیده می‌شود.

◀ دین اسلام؛ دین مشترک:

دین اسلام به عنوان دین رسمی تاجیکستان شناخته شده است. طبق آمار، ۹۵ درصد از جمعیت تاجیکستان مسلمان هستند. اسلام در قرن ۷ میلادی به این منطقه آسیای مرکزی آمده و از آن زمان به جزء جدایی‌ناپذیر فرهنگ تاجیکستان تبدیل شده است. در حال حاضر بزرگ‌ترین مسجد آسیای مرکزی

یکی از اصلی ترین ها مشخصه هایی که سبب شکل گیری هویت ملت ها می شود، زبان است. به تعبیری، «زبان فارسی را می توان ستون فقرات هویت مشترک ایران و تاجیکستان دانست» که مهم ترین عامل در پیوند و قرابت میان دو ملت بوده است. گنجینه ادبیات فارسی گوهری مشترک برای همه فارسی زبانان است. شاعرانی همچون رودکی، شهید بلخی، دقیقی طوسی و فردوسی همگی از حوزه ادبی خراسان و ماوراءالنهر بوده اند.

در تاجیکستان با وسعت ۱۲ هکتار ساخته شده است.

◀ جشن ها و اعیاد مشترک:

مهم ترین میراث فرهنگی مشترک ایران و منطقه آسیای مرکزی به ویژه تاجیکستان جشن نوروز است. نوروز در تاجیکستان جشنی ملی و دیرینه است و مردم تاجیک همچون دیگر اقوام ایرانی تبار، آداب و آیین خاصی برای مراسم نوروز دارند. روز پز شک (زادروز بوعلی سینا)، عید قربان و عید فطر نیز از دیگر اعیاد مشترک دو کشور است.

◀ روابط ایران و تاجیکستان پس از استقلال:

بعد از فروپاشی شوروی و استقلال جمهوری تاجیکستان در سال ۱۹۹۱ روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان به شکل رسمی آغاز شد. ایران نخستین کشوری بود که استقلال تاجیکستان را به رسمیت شناخت و اولین سفارتخانه خارجی را در این کشور تأسیس کرد. جمهوری اسلامی ایران نقش بی بدیلی در برقراری آشتی ملی تاجیکستان و پایان دادن به جنگ های داخلی در دهه ۱۹۹۰ میلادی در این کشور داشته و همواره سیاستی مبتنی بر حمایت از صلح و ثبات در این کشور اتخاذ کرده است. پس از برقراری صلح در تاجیکستان، ایران با توجه به نقش

مهمی که در فرایند صلح داشت، توانست روابط خود را با دولت تاجیکستان توسعه دهد و به یکی از مهم ترین شرکای این جمهوری تبدیل شود.

روابط دو کشور در ۳۱ سال گذشته وضعیت مطلوبی داشته و مناسبات دوجانبه در حوزه های مختلف سیاسی، اقتصادی، تجاری، فرهنگی و امنیتی برقرار بوده است. در این سال ها بیش از ۱۷۰ سند همکاری بین دو کشور به امضا رسیده و همواره دیدارها و تماس ها بین مقامات ایران و تاجیکستان در عالی ترین سطوح برقرار بوده است. تاکنون رؤسای جمهوری اسلامی ایران ۱۲ بار به تاجیکستان و رئیس جمهور تاجیکستان ۱۸ بار به ایران سفر کرده اند. تاجیکستان به عنوان تنها کشور فارسی زبان در میان پنج کشور آسیای مرکزی همواره جایگاه ویژه ای در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران داشته است.

بین رؤسای جمهور ایران و تاجیکستان به امضار رسید.

روابط دو کشور به دنبال سفر رئیس جمهور ایران به تاجیکستان وارد مرحله‌ای نوین شد و حجم روابط تجاری و اقتصادی دو کشور در سال گذشته به ۱۳۰ میلیون دلار رسید. این در حالی است که حجم مبادلات تجاری دو کشور در سال ۱۳۹۹، ۲۳ میلیون دلار و در سال ۱۳۹۸، ۴۱ میلیون دلار بوده است. حجم مبادلات تجاری در سال ۱۴۰۰ به بیش از ۵ برابر رسیده و مطابق بیانیه مشترک رؤسای جمهور مقرر شده است در آینده نزدیک به ۵۰۰ میلیون یورو افزایش یابد.

با هدف توسعه روابط دو کشور، خرداد ماه سال ۱۴۰۱ بنا به دعوت رئیس جمهور ایران، سفر «امامعلی رحمان» رئیس جمهور تاجیکستان به تهران در حالی رقم خورد که از آخرین سفر وی به تهران ۹ سال

زبان فارسی را می‌توان ستون فقرات هویت مشترک ایران و تاجیکستان دانست

سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ دوران رشد و شکوفایی روابط دو کشور بوده است و شاهد توسعه مناسبات در ابعاد مختلف بودیم. در اوج این روابط حجم مبادلات اقتصادی به ۳۰۰ میلیون دلار هم رسیده است؛ اما از سال ۲۰۱۵ تحت تأثیر سوء تفاهمات ایجادشده، حجم روابط کاهش یافت، ولی مجدداً از اوایل سال ۱۳۹۸ روابط دو کشور در مسیر صحیح خود قرار گرفت. با روی کار آمدن دولت جدید در ایران و اولویت یافتن سیاست همسایگی در سیاست خارجی دولت، در شهریور ۱۴۰۰ شاهد اولین سفر خارجی آیت‌الله «سیدابراهیم رئیسی» رئیس جمهور ایران به تاجیکستان بودیم.

این سفر را می‌توان نقطه عطفی در روابط دو کشور دانست که پس از آن شاهد روند رو به رشد مناسبات تهران-دوشنبه هستیم. در سفر مذکور ۸ سند همکاری و یک بیانیه مشترک

می گذشت. ظرف کمتر از یک سال از سفر رئیس جمهور ایران به تاجیکستان شاهد سفر رئیس جمهور تاجیکستان به تهران بودیم و امضای ۱۷ سند همکاری جدید نشان از عزم جدی دو کشور در جهت توسعه و گسترش بیش از پیش روابط دارد.

آسیای مرکزی با توجه به اهمیت راهبردی خود، در طول تاریخ همواره محل تقابل منافع قدرت های بزرگ بوده است. موقعیت ژئوپلیتیک ویژه این منطقه، منابع انرژی غنی و همسایگی با قدرت های بزرگ چین و روسیه، آسیای مرکزی را به منطقه مهمی در عرصه بین المللی تبدیل می کند. حلقه های متعدد تاریخی، فرهنگی و اقتصادی، ایران و آسیای مرکزی را به هم پیوند داده است. در این میان تاجیکستان با توجه به اشتراکات بیشتر و پیوندهای گسترده تر اهرمیتی دوچندان برای ایران دارد و دروازه ورود ایران به آسیای مرکزی به حساب می آید.

تاجیکستان زمینه های همگرایی بسیار بیشتری با ایران در قیاس با سایر کشورهای آسیای مرکزی دارد و این کشور پل ارتباطی ایران برای ورود به آسیای مرکزی شمرده می شود.

با توجه به تحولات شتابان در منطقه، ضرورت اتخاذ سیاست ها و رویکردهای جدید برای رویایی با چالش ها و ایجاد فرصت های جدید برای تثبیت همکاری های دو کشور انکارناپذیر است. اتخاذ رویکردهای همکاری جویانه و همگرایی هر چه بیشتر ایران و تاجیکستان از طریق عوامل همگرا مانند اشتراکات فرهنگی، تاریخی و زبانی و پرهیز از عوامل واگرایی می تواند در راستای منافع ملی دو کشور باشد.

گسترش همکاری های اقتصادی و تجاری و پیوند دادن منافع مشترک می تواند ضمن تعاملات سیاسی و امنیتی دو کشور در

آینده باشد. بهره برداری مؤثر و حداکثری از ظرفیت ها در روابط دو کشور به ویژه در حوزه صدور خدمات مهندسی و فنی ایران به تاجیکستان، همکاری های نفتی و گازی دوجانبه، همکاری در حوزه انرژی و همچنین موضوع آب، تشویق تاجیکستان به منظور استفاده از موقعیت ویژه ترانزیتی ایران به خصوص در بنادری چون بندرعباس و چابهار، تشویق بخش خصوصی، اتاق های بازرگانی و تقویت حضور رایزنان بازرگانی با هدف ایجاد تماس و رایزنی بین بخش های خصوصی ایران و کشور تاجیکستان باید در دستور کار روابط دو کشور قرار گیرد.

همکاری های امنیتی، انتظامی و دفاعی نیز از مهم ترین موضوعاتی است که در دستور کار روابط دو کشور قرار دارد. مشکلات امنیتی به رغم ترتیبات امنیتی مانند سازمان پیمان امنیت دسته جمعی و سازمان همکاری شانگهای در کشورهای آسیای مرکزی با توجه به همسایگی منطقه با افغانستان مشهود است.

قاچاق مواد مخدر، ناامنی های قومیتی، افراط گرایی و اختلافات مرزی در کنار حضور رقابت آمیز قدرت های بزرگ و منطقه ای، این کشورها را در معرض ناامنی ها و تهدیدهایی قرار داده است. تقویت همکاری های دفاعی و نظامی دو کشور با توجه به توان نظامی بالا و سوابق مثبت جمهوری اسلامی ایران در مقابله با تروریسم و افراط گرایی، می تواند در آینده روابط دو کشور نقش سرنوشت سازی داشته باشد.

در همین راستا با سفر سرلشکر «باقری» رئیس ستاد کل نیروهای مسلح ایران به تاجیکستان و افتتاح کارخانه تولید پهپاد ایرانی ابابیل ۲ فصل مشترک جدیدی از همکاری های دفاعی و نظامی ایران و تاجیکستان آغاز شده که امید است این مسیر تداوم داشته باشد

**بزرگ ترین
مسجد آسیای
مرکزی در
تاجیکستان قرار
دارد**

تفاوتی رنگ باخته در سایه اشتراکات

تفاوت زندگی در ایران و تاجیکستان در
پرتو مشترکات تاریخی و فرهنگی رنگ
باخته است

مشترکات فرهنگی و تاریخی ایران و تاجیکستان در گفت و گو با سفیر جمهوری تاجیکستان

لطفاً خودتان را به طور کامل معرفی کنید.

■ **سفیر جمهوری تاجیکستان:** من «نظام الدین شمس الدین زاده زاهدی» سفیر فوق العاده و تام الاختیار جمهوری تاجیکستان در جمهوری اسلامی ایران هستم. در سال ۱۹۵۷ (برابر با ۱۳۳۵) در شهرستان کان بادام تاجیکستان دیده به عالم هستی گشودم. دانش آموخته دانشگاه زبان های شرقی دانشگاه ملی تاجیکستان هستم. پس از اتمام دانشگاه سه سال در جمهوری عراق به عنوان مترجم زبان عربی و روسی در نمایندگی اقتصادی اتحاد شوروی سابق در بغداد کار کردم. بعد از گذشتن از عراق در سال ۱۹۸۱ (برابر با ۱۳۶۰) فعالیتیم را در آکادمی علوم تاجیکستان آغاز کردم و پس از یک سال برای ادامه تحصیل به پژوهشگاه خاورشناسی آکادمی علوم اتحاد شوروی در شهر سنت پترزبورگ رفتم و سه سال تحت نظر خاورشناسان معروف شوروی «آنس خالدوف»، «الکساندر بالدریف» و دیگران به تحقیق نظم عربی زبان خراسان و ماوراءالنهر در قرن های نخست اسلام مشغول شدم. پس از دفاع رساله کارشناسی ارشد به تاجیکستان برگشتم و فعالیت علمی ام را در پژوهشگاه زبان و ادب رودکی به عنوان محقق و دبیر علمی پژوهشگاه مذکور ادامه دادم. از سال ۱۹۹۷ تا سال ۲۰۱۰ (۱۳۷۶ تا ۱۳۸۹) فعالیتیم در دانشگاه دولتی خجند ادامه پیدا کرد. در سال ۲۰۰۴ (برابر با ۱۳۸۳) دکتری خود را داور به ادبیات عربی زبان ایران در قرن های

دوم و سوم هجری به انجام رسانیدم و به دریافت درجه دکتری علوم فیلولوژی و عنوان علمی پروفیسور از فدراسیون روسیه مشرف شدم. من به مدت ۹ سال معاونت علمی و یک سال ریاست دانشگاه مذکور را بر عهده داشتم. در سال ۲۰۱۰ (برابر با ۱۳۸۹) معاون وزیر و در سال ۲۰۱۶ (برابر با ۱۳۹۵) معاون اول (قائم مقام) وزیر امور خارجه تاجیکستان تعیین شدم. در ماه آوریل سال ۲۰۱۹ (فروردین ۱۳۹۸) به سمت سفیر تاجیکستان در جمهوری اسلامی ایران تعیین شدم.

از سال ۲۰۱۷ (برابر با ۱۳۹۶) عضو وابسته آکادمی ملی علوم تاجیکستان هستم. مؤلف هشت کتاب و بیش از دویست مقاله علمی راجع به مسائل ادبیات عربی زبان ایران زمین، تاریخ، ادبیات و فرهنگ عهد سامانیان و روابط ادبی عرب و عجم هستم که در تاجیکستان، روسیه، ایران و کشورهای دیگر به نشر رسیده است.

چه مدت از حضورتان در ایران می گذرد؟

■ سه سال و چهار ماه است که در ایران به عنوان سفیر کشورم فعالیت می کنم.

گسترش روابط دو کشور را تا چه اندازه ضروری و حیاتی می دانید؟

■ یکی از اهداف بنده به عنوان سفیر تاجیکستان مساعدت به گسترش همکاری ها در جنبه های گوناگون میان دو کشور هم زبان و هم فرهنگ تاجیکستان و ایران بود. بنابراین با دستور راهبریت کشورم از روزهای اول فعالیت خود برای رفع بعضی سوء تفاهم های موجود و وارد نمودن روند همکاری ها به مجرای طبیعی خود تلاش های لازم را به خرج دادم. گسترش همکاری ها میان دو کشور هم زبان و هم فرهنگ از ضروریات مناسبات محسوب می شود. برای نائل

شدن به این هدف، اراده سیاسی رهبران عالی دو کشور مهم بود. خوشبختانه سفر رسمی رئیس جمهوری اسلامی ایران جناب آقای «سیدابراهیم رئیسی» به تاجیکستان در ماه سپتامبر سال ۲۰۲۱ (شهریور ۱۴۰۰) و سفر رئیس جمهوری تاجیکستان جناب آقای «امامعلی رحمان» به ایران در آخر ماه می سال ۲۰۲۲ (اوایل خرداد ۱۴۰۱) صفحات جدیدی در مناسبات دو کشور افتتاح نمود. گسترش روابط تاجیکستان و ایران در حوزه‌های مختلف حالت طبیعی مناسبات این دو کشور است و خدا را شاکریم که امروز روابط در حال گسترش قرار دارد.

❏ فضای کلی زندگی در ایران را چطور ارزیابی می‌کنید؟

■ به نظر بنده، فضای کلی زندگی در ایران خوب است. تحریم‌هایی که علیه ایران در طول بیش از چهار دهه اعمال شدند، قبل از همه اهداف بد کردن فضای کلی زندگی مردم را پیگیری می‌کردند، ولی تیر این اهداف به نشان نرسید. مسلم است که تحریم‌ها در اصل تهدیدهایی برای کشور هستند، ولی مردم ایران این تهدیدها را به فرصت‌های رشد و توسعه تبدیل کردند و در وهله‌های مختلف حیات اقتصادی، صنعتی و علمی و فناوری به دستاوردهای قابل تحسین نائل گردیدند.

❏ کدام یک از آداب و سنن ایرانی برایتان جذابیت دارد؟

■ در ایران جذابیت‌های زیادی وجود دارد، زیرا این کشور دارای فرهنگ و تمدن باستانی و آداب و سنن شایسته است و مردمش اخلاق و فرهنگ پسندیده‌ای دارند. از همه بیشتر برایم مهربانی، خوش‌گفتاری و لطف و صمیمیت در مناسبات بین همدیگر پسند آمد که از فرهنگ و تمدن باستانی و ارزش‌های اصیل اخلاقی و معنوی منشأ می‌گیرد.

❏ کدام غذا و فرهنگ ایرانی را می‌پسندید؟

■ بنا بر آنکه تاجیکان و ایرانیان مردمان خویشاوند هستند، اکثر غذاها و سنت‌های فرهنگی ما مشابه هستند و جزء مشترکات فرهنگی تاجیکستان و ایران محسوب می‌شوند. از این رو غذاهای ایران و سنت‌های فرهنگی ایرانی برایم پسندیده هستند. غذای سنتی ما تاجیکان «آش پلو» است که به فهرست فرهنگ مادی یونسکو وارد شده است. غذاهای ایرانی به این غذای سنتی ما مشابه هستند و من آنها را دوست می‌دارم و دوستان ایرانی‌ام را برای تمتع از «آش پلو»ی تاجیکی دعوت می‌کنم که آن برای دوستان نیز پسند است. این محصول خویشاوندی و مشترکات تاریخی و فرهنگی مردمان کشورهای ماست.

❏ فرهنگ و یا عادات مشترکی بین مردم ایران و تاجیکستان وجود دارد، از نظر شما کدام یک از آنها جذاب‌تر و مهم‌تر

است؟

■ مشترکاتی که میان مردم تاجیکستان و ایران از قدیم‌الایام وجود دارد موجب ظهور فرهنگ و عادات مشابه میان مردمان ما گردیده است. تعداد این مشترکات خیلی زیاد است. برای آگاهی از این مشترکات کافی است به «شاهنامه فردوسی» دائرةالمعارف فرهنگ و عادات مردم ایرانی تبار - مراجعه کرد. همه آن عادات و سننی که فردوسی در شاهنامه خود از آنها سخن می‌گوید، امروز در تاجیکستان وجود دارند و در شکل خیلی جذاب مشترکات تاجیکان و ایرانیان را بازتابی می‌کنند.

❏ چند فرزند دارید و آیا فرزندانتان در دانشگاه‌ها و مدارس ایرانی تحصیل می‌کنند؟

■ من سه فرزند دارم که همه آنها در دوران شوروی تولد یافته و در دانشگاه‌های تاجیکستان تحصیل کرده‌اند و امروز در رشته‌های انتخابی‌شان فعالیت دارند.

❏ آیا زندگی در ایران تفاوت زیادی با تاجیکستان دارد؟

■ اصلاً، زندگی بنی بشر، که به قول سعدی «از یک جوهرند»، به هم مشابه است. از این رو زندگی در ایران با زندگی در تاجیکستان مشابهت‌ها دارد. در عین حال هر یک کشور بنابر عامل‌های تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، دینی و جغرافیایی با کشور دیگر متفاوت است.

از این لحاظ در زندگی در ایران و تاجیکستان بعضی تفاوت‌ها نیز به نظر می‌رسد، ولی این تفاوت‌ها در پرتو مشترکات تاریخی و فرهنگی خیلی کم‌رنگ هستند.

❏ خاطره جالبی از ایام حضورتان در ایران دارید؟

■ چنین خاطره‌ها خیلی زیادند، چون ایران مهد فرهنگ و تمدن محسوب

■ تقدیم استوارنامه به رئیس‌جمهور کشور محل خدمت برای هر یک سفیر رویداد فراموش نشدنی محسوب می‌شود. من نیز استوارنامه‌ام را در تاریخ ۲۵ ژوئن سال ۲۰۱۹ (برابر با ۴ تیر ۱۳۹۸) به رئیس‌جمهور وقت ایران جناب آقای حسن روحانی تقدیم کرده بودم که ضمن آن صحبت صمیمی درباره گسترش و توسعه همکاری‌های دوجانبه تاجیکستان و ایران برگزار گردید و من پیام رئیس‌جمهور تاجیکستان جناب آقای «امامعلی رحمان» را در مورد افتتاح صفحه نو در مناسبات دوجانبه به همتای ایشان منتقل کردم.

می‌شود و به جهان متمدن بزرگان زیاده‌دبی و علمی و فرهنگ و آثار بی‌شمار مادی و معنوی را اهدا کرده است که امروز مایه افتخار و نازش عالمیان هستند. من وقتی از آثار تاریخی ایران بازدید می‌کنم و یا مقبره‌های مفاخر فرهنگی ایران را زیارت می‌کنم، به این ملت احسنت می‌گویم و در این لحظه‌ها صفحات افتخاربرانگیز تاریخ مشترک ایران زمین را در ذهن خود ورق می‌زنم و به آنکه در ایجاد تمدن بزرگ ایران زمین تاریخی همراه با ملت‌های دیگر فارسی‌زبان نیاکان تاجیکان نیز سهم گذاشته‌اند، افتخار می‌کنم. به این معنی هر یک سفرم به شهرهای مختلف ایران با خاطرات جالبی از این کشور باستانی پیوند می‌گیرد.

■ از روز تقدیم استوارنامه‌تان به رئیس‌جمهور خاطره‌ای به یاد دارید؟

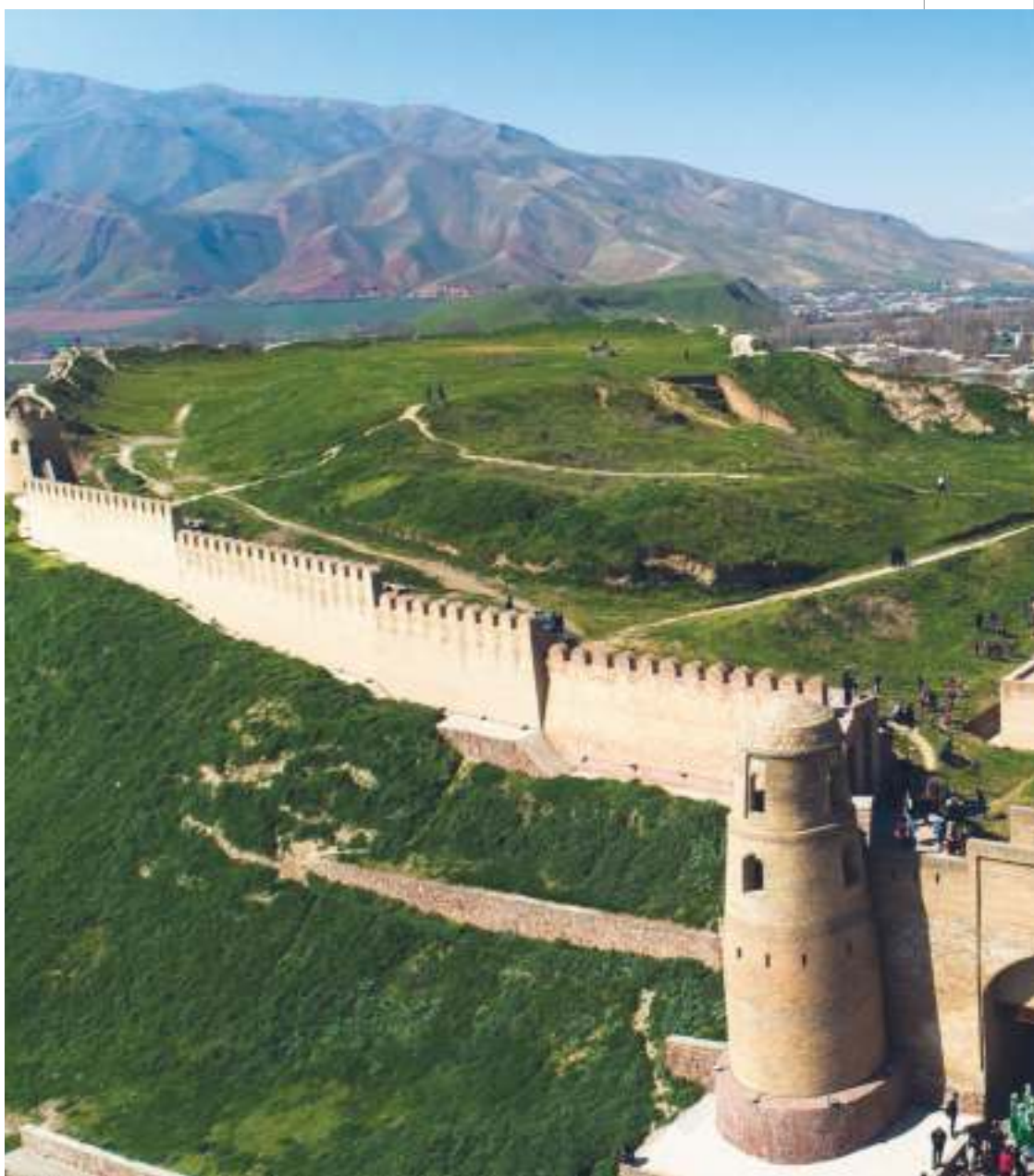

یکدیگر در دایره‌های سیاسی و تحلیلی زیاد گفته‌اند و در مطبوعات نیز ارزیابی‌های زیادی صورت گرفته است. به نظر بنده، این دو سفر را می‌توان نقطه عطف در مناسبات دو کشور دانست. در تأیید این مطلب می‌خواهم چند نکته را ذکر کنم. اولاً، تبادل هیئت‌ها در طول ماه‌های آخر به مراتب افزایش یافت، از جمله در شش ماه آخر ۱۲ هیئت در سطوح گوناگون از تاجیکستان به ایران و ۱۱ هیئت ایرانی به تاجیکستان سفرهای پرثمر انجام داده‌اند. این تبادل سفرها در توسعه روابط نقش مهم دارند.

هر یک لحظه آن ملاقات در خاطر من نقش بسته است و در فعالیت‌های بعدی‌ام برای اجرای وعده‌های خود جهت مساعدت به توسعه روابط دو کشور تلاش کردم. در یاد دارم که در ملاقات تقدیم استوارنامه به رئیس‌جمهور بیت‌زیرین حکیم فردوسی را خوانده بودم که گفته است:

همه جای ایران سرای من است
چونیک و بدش از برای من است

با توجه به سفر اخیر رؤسای جمهور دو کشور به کشورهای یکدیگر و همچنین نزدیکی فرهنگی دو ملت فکر می‌کنید این موضوع چه تأثیری بر مناسبات ایران و تاجیکستان در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی و سیاسی خواهد داشت؟
در باره سفر اخیر رؤسای تاجیکستان و ایران به کشورهای

نکته دیگری که می‌خواهم تأکید کنم، به امضای ۲۵ سند همکاری‌های دوجانبه بین دولتی در اثنای دو سفر رؤسای جمهور به شهرهای دوشنبه و تهران است که بستر حقوقی روابط دوجانبه را گسترش بیش از پیش داده است.

آن نکته نیز جالب است که بعد از این سفرها حجم تبادل کالا بین دو کشور به مراتب افزایش یافت. چنانچه سال ۲۰۲۰ (برابر با ۱۳۹۹) حجم تبادل کالا مجموعاً ۵۷ میلیون دلار بود، این رقم در سال ۲۰۲۱ (برابر با ۱۴۰۰) تا ۱۲۱ میلیون دلار افزایش یافت و در طول تنها شش ماه اول سال جاری (۲۰۲۲) حجم تجارت دوجانبه ۱۲۰ میلیون دلار را تشکیل داد.

رؤسای دو کشور در ملاقات‌های خود به توافق رسیدند که حجم تجارت دوجانبه در سال‌های نزدیک به ۵۰۰ میلیون دلار افزایش یابد. امیدواریم که این توافق به زودی اجرا شود.

رئیس‌جمهور تاجیکستان بعد از ۹ سال، خرداد ماه سال جاری در سفر به تهران با مقام معظم رهبری دیدار کردند. آیا نکته یا خاطره خاصی از این دیدار به یاد دارید؟
بله، صمیمیت دیدار و گفت‌وگوهای برگزار شده نکته واقعاً خاصی بود که در خاطر بنده نقش بسته است. در این دیدار جنبه‌ها بار دیگر مناسبات خویشاوندی دو کشور را تأکید کردند و نبودن هیچ محدودیتی را از هر دو جانب در توسعه مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دوجانبه تأیید کردند.

به‌عنوان سفیر تاجیکستان در ایران تمایل و استقبال دو طرف را برای توسعه روابط تجاری و سرمایه‌گذاری چه میزان مثبت ارزیابی می‌کنید و چه اقداماتی در این زمینه برای تسهیل روابط تجاری انجام شده است؟

**صمیمیت حاکم
بر فضا بارزترین
ویژگی دیدار
رئیس‌جمهور
تاجیکستان با مقام
معظم رهبری بود**

■ برای هر یک سفیر توسعه روابط تجاری و سرمایه‌گذاری بازگوکننده ثمره فعالیتش محسوب می‌شود. از روزهای اول فعالیت خود در تهران تمایل دوستان ایرانی را برای توسعه تجارت با تاجیکستان احساس می‌کردم و شاهد چنین تمایل میان فعالان اقتصادی وطن خودم نیز بودم. از این‌رو تلاش برای تسهیل روابط تجاری را یکی از اهداف دائمی خود قرار دادم.

خوشبختانه ضمن سفرهای دو رئیس‌جمهور به کشورهای یکدیگر برنامه بلندمدت همکاری‌های اقتصادی و تجاری و سرمایه‌گذاری تا سال ۲۰۳۰

با توجه به اشتراکات فرهنگی چه موانعی بر سر راه تسهیل سفر شهروندان دو کشور به عنوان گردشگر وجود دارد و چه اقداماتی برای رفع این موانع مورد نیاز است؟

اشتراکات فرهنگی که میان تاجیکستان و ایران وجود دارد خود بستر مناسبی برای توسعه گردشگری بین دو کشور است. گردشگر در کشور هم‌زبان و هم‌فرهنگ به هیچ‌وجه خود را در غربت احساس نمی‌کند. بنابراین میان کشورهای ما امکانات زیاد برای توسعه گردشگری وجود دارد. بیماری کرونا

به امضا رسید که در آن نه تنها هدف افزایش روابط تجاری ذکر شده است، بلکه ابزارهای اجرایی شدن این هدف نیز معین شده‌اند. یکی از این ابزارها که به تسهیل روابط تجاری و سرمایه‌گذاری مساعدت می‌کند، تأسیس شورای مشترک سرمایه‌گذاری تاجیکستان و ایران است. سندهای حقوقی این شورا، همچنین تأسیس شورای مشترک اتاق‌های بازرگانی دو کشور ضمن سفر رئیس‌جمهور محترم تاجیکستان به تهران در خرداد ماه گذشته به امضا رسیدند. این سندها به تأکید رؤسای دو کشور باید اجرایی شوند و برای تسهیل روابط تجاری و سرمایه‌گذاری نقش مهم ایفا نمایند. سفارت تاجیکستان در ایران به عنوان تسهیل‌گر روابط تجاری و سرمایه‌گذاری تلاش می‌کند که در برگزاری ملاقات‌های فعالان اقتصادی دو کشور، فروم‌های تجاری و نمایشگاه‌های کالا و محصولات کشورهايمان نقش فعال ایفا کند.

مانع معینی را برای گردشگران به وجود آورد، پروازها میان دو کشور قطع گردیدند و رفت و آمد نیز کاهش پیدا کرد. خدا را شکر امروز وضع بهتر شده و دو پرواز در یک هفته میان تاجیکستان و ایران، یکی از مشهد و دیگری از تهران به شهر دوشنبه انجام می‌گردد. تعداد گردشگران نیز در ماه‌های آخر به مراتب زیاد شده است. امروز در دریافت ویزای هر دو کشور برای گردشگران مانعی وجود ندارد.

مقامات مسئول دو کشور در صدد ایجاد ابزار تسهیل بیشتر گردشگری میان دو کشور هستند. چیزی که امروز از آن به عنوان مانع در راه گردشگری می‌توان یاد کرد، قیمت نسبتاً گران بلیت‌های هواپیماست. امیدواریم با بیشتر شدن تعداد پروازها و وارد گردیدن شرکت‌های بیشتر هواپیمایی به این بازار رقابت سالم به وجود آید و این امر باعث کاهش یافتن نرخ بلیت‌ها گردد.

با توجه به مشترکات بی‌شمار فرهنگی نظیر نوروز، مهرگان، بزرگداشت فردوسی و... برگزاری همایش‌های مشترک را تا چه حد لازم و ضروری می‌دانید و چه اقداماتی در این خصوص انجام شده است؟

■ واقعاً مشترکات فرهنگی دنیای فارسی‌زبانان مثل نوروز، مهرگان و بزرگداشت مفاخر ادبی، علمی و فرهنگی مشترک ما عامل‌های تحکیم پیوندهای انسانی

و فرهنگی میان تاجیکستان و ایران محسوب می‌شوند. در تاجیکستان پس از کسب استقلال یکی از مهم‌ترین عنصرهای بازیابی هویت ملی احیای جشن‌های باستانی نوروز، مهرگان، سده، تیرگان و... بود که با ابتکارات خوشایند رئیس جمهوری تاجیکستان جناب آقای «امامعلی رحمان» صورت گرفت. امروز این جشن‌ها در تاجیکستان با شکوه و شهادت ویژه برگزار می‌گردند. ۱۰-۱۲ سال پیش کشورهای حوزه نوروز برای تجلیل مشترک این جشن بزرگ نیاکان اقدامات مشخص انجام داده بودند، ولی متأسفانه با سبب‌های گوناگون این اقدامات ادامه پیدا نکردند. امروز می‌توان تجلیل مشترک نوروز و جشن‌های دیگر باستانی‌مان را به حکم سنت نیک وارد کرد. در تاجیکستان برای این اقدام زمینه و آمادگی لازم موجود است. تجلیل مشترک این جشن‌ها در برابر احیای خاطرات گذشته فرهنگی، همچنین حلقه وصل مردمان حوزه نوروز در این جهان پرتضاد و پرتحول خواهد بود.

این نکته را در مورد برگزاری همایش‌های بزرگداشت مفاخر فرهنگی مشترک ما نیز می‌توان تأکید کرد؛ امروز در تاجیکستان و ایران تجلیل تاریخ‌های روز و روزگار بزرگان ما مثل رودکی، ابن سینا، فردوسی و... به‌طور جداگانه برگزار می‌گردد، حتی تاریخ‌های بزرگداشت مفاخر فرهنگی مشترک نیز در تاجیکستان و ایران با هم تفاوت دارند. چنانچه در تاجیکستان روز رودکی ۲۲ سپتامبر (برابر با ۳۱ شهریور) است، اما اخیراً در ایران تصمیم گرفته‌اند که چهارم دی ماه را روز رودکی اعلام کنند. همین‌گونه تفاوت‌ها در مورد بزرگداشت مفاخر دیگر فرهنگی نیز وجود دارد. به نظر بنده، مقامات فرهنگی دو کشور باید در مورد همگون

کردن تاریخ‌های بزرگداشت مفاخر فرهنگی مشترک در دو کشور به توافق برسند. در این صورت امکان دارد که همایش‌های بزرگداشت را به نوبت در تاجیکستان و ایران برگزار کرد.

آیا روند کاری شما در سفارت در فصول خاصی افزایش می‌یابد؟

نه. روند کاری سفیر در همه فصل‌ها باروالمعین ادامه می‌یابد. عیان است که با بیشتر شدن حجم روابط سیاسی، تجاری و فرهنگی حجم کار سفیر نیز بیشتر می‌گردد که این باعث خشنودی ما و بازگوکننده توسعه روابط دوجانبه است.

در کدام کشورها به‌عنوان سفیر حضور داشته یا در سمتی دیگر مشغول به کار بوده‌اید؟

همچنان که در پاسخ به سؤال اول گفتم، من اساساً شخصیت علمی و دانشگاهی هستم و سال‌های طولانی در این حوزه فعالیت نموده‌ام، ولی بعداً ۹ سال یکی از مسئولان وزارت امور خارجه تاجیکستان بودم و ایران اولین کشور است که من در آن به‌عنوان سفیر فعالیت دارم. هنگام کار در وزارت امور خارجه تاجیکستان به بیش از پنجاه کشور دنیا سفر کردم و در ملاقات‌های چندجانبه و دوجانبه شرکت ورزیدم. همین سابقه‌ام در اجرای رسالت سفیری در ایران به من کمک می‌رساند.

توصیه شما برای بازدید از مراکز دیدنی تاجیکستان برای کسی که اولین بار می‌خواهد به کشورتان سفر کند چیست؟

توصیه من به نفری که برای بار اول به تاجیکستان می‌آید این است که شناخت تاجیکستان را از شهر دوشنبه آغاز کند، زیرا دوشنبه به‌عنوان پایتخت تاجیکستان امروز آینه تمام‌نمای دستاوردهای تاجیکستان صاحب استقلال است. این

شهر زیبا منظر در طول چند سال آخر سیمای خود را کلاً تغییر داده، به یکی از جاذبه‌های گردشگری تاجیکستان تبدیل یافته است. برای شناخت بیشتر و بهتر تاجیکستان توصیه می‌کنم که گردشگر ایرانی از مقبره پدر شعر فارسی رودکی در شهر باستانی پنج‌کنت بازدید نماید. همچنین زیارت مقبره میرسیدعلی همدانی، که از ایران برخاسته، در کولاب مدفون شده است و نیز زیارت زادگاه کمال خجندی که در تبریز گهر ریز دیده از عالم هستی بسته است، برای گردشگر ایرانی و درک پیوندهای عمیق تاریخی میان دو کشور و دو ملت مهم است.

در تاجیکستان جاذبه‌های تمام انواع گردشگری، اعم از گردشگری تاریخی و فرهنگی، سلامتی، کوهنوردی، طبی و ... وجود دارند که مورد پسند گردشگران قرار خواهد گرفت. یک نکته دیگر را نیز باید ذکر کرد، تاجیکستان آب‌های فراوان دارد و استراحت در سواحل رودخانه‌ها و دریاچه‌های زیاد در محیط طبیعت بهشت‌آسا برای گردشگران فراموش‌ناشدنی خواهد بود. تاجیکان مردم میهمان‌نواز هستند و آغوش گرمشان به روی میهمانان خارجی از جمله برداران ایرانی‌شان پیوسته باز است.

اگر سخن پایانی در ارتباط با ایران و مجله «دیپلمات» دارید بفرمایید.

من برای مجله «دیپلمات» در تبلیغ ارزش‌های دوستی و همکاری میان کشورها و توجه به سنت‌های پسندیده دیپلماسی توفیق روزافزون آرزو دارم. همچنین تمنای آن را دارم که مردمان کشورهای ما - تاجیکستان و ایران - همدیگر را بهتر و خوب‌تر بشناسند و مشترکات موجود تاریخی، فرهنگی و زبانی را در خدمت منافع دوستی و برادری دو کشور بگذارند.

در فرجام، برای مسئولان محترم مجله به دلیل تخصیص شماره ویژه به تاجیکستان اظهار سپاس می‌کنم و برایشان سلامتی و سرفرازی آرزو دارم

ایران و تاجیکستان در مسیر توسعه همکاری‌های اقتصادی

مناسبات اقتصادی ایران و تاجیکستان

روابط سیاسی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان به ۳۲ سال قبل بازمی‌گردد و جمهوری اسلامی ایران جزء نخستین کشورهایی بود که استقلال تاجیکستان را به رسمیت شناخت و سفارت خود را در شهر دوشنبه افتتاح کرد.

روابط سیاسی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان در تاریخ ۱۸ دی ماه ۱۳۷۰ (۸ ژانویه ۱۹۹۲) برقرار شد و جمهوری اسلامی ایران جزء نخستین

کشورهایی بود که استقلال تاجیکستان را به رسمیت شناخت و اولین کشوری بود که سفارت خود را در شهر دوشنبه افتتاح کرد.

طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ به دلیل بروز برخی مشکلات در روابط دو کشور، همکاری‌های اقتصادی و حجم روابط تجاری فی‌مابین کاهش یافت. خوشبختانه از سال ۲۰۱۹ با اقدامات صورت گرفته، شاهد تحولات مثبتی در زمینه بهبود روابط دو کشور هم‌فرهنگ و هم‌زبان ایران و تاجیکستان بوده‌ایم که از آن جمله می‌توان موارد زیر را برشمرد:

◀ سفر مقامات عالی‌رتبه دو کشور در زمینه‌های سیاسی، نظامی، امنیتی، اقتصادی و فرهنگی.

◀ برگزاری سیزدهمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی دو کشور در آذرماه سال ۱۳۹۸.

◀ برقراری دو پرواز مستقیم در مسیر تهران - دوشنبه - تهران و مسیر مشهد - دوشنبه - مشهد.

◀ برگزاری دو نمایشگاه اختصاصی محصولات تولیدی جمهوری اسلامی ایران در شهر دوشنبه در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۴۰۰.

◀ امضای یادداشت تفاهم اجرای مرحله دوم تونل استقلال شامل طراحی، تأمین و نصب سیستم‌های تهویه، روشنایی، نظارت ایمنی و آتش‌نشانی بین وزارت نقلیات تاجیکستان و شرکت فراب در اسفند ۱۳۹۹. ارزش قرارداد ۱۱ میلیون دلار بوده که سهم هر یک از طرفین ۵۰ درصد است. مرحله اول این پروژه، «ساخت تونل» به ارزش ۳۹ میلیون دلار بود که طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۵ توسط شرکت ایرانی سبابیر به اجرا درآمد که ۷/۸ میلیون دلار آن از سوی دولت تاجیکستان و مابقی از محل کمک‌های توسعه‌ای کشورمان به

عبدالرضا محمدی

نایب‌رئیس اتاق مشترک ایران و تاجیکستان

تاجیکستان تأمین شده است.

« برگزاری چهاردهمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی ایران و تاجیکستان در خرداد ماه ۱۴۰۰.

« سفر تاریخی و پر بار رئیس جمهور کشورمان به تاجیکستان در شهریور ماه سال ۱۴۰۰ و امضای ۸ سند همکاری و بیانیه رؤسای جمهور دو کشور.

« سفر تاریخی و پر بار امامعلی رحمان رئیس جمهور تاجیکستان در خرداد ماه سال جاری که به امضای ۱۶ سند همکاری (عمدتاً اقتصادی) منجر شد.

« تاکنون بیش از ۲۰۰ سند همکاری بین دو کشور منعقد و بستر لازم حقوقی برای همکاری اقتصادی و تجاری دوجانبه فراهم شده است.

ایران با احداث سد و نیروگاه سنگتوده ۲ و مشارکت فعال در ساخت پروژه بزرگ سد و نیروگاه برق-آبی راغون در زمینه استقلال انرژی جمهوری تاجیکستان و تأمین مصرف داخلی آن نقش مؤثری ایفا کرده است. شرکت های تولیدی و صادر کننده مواد غذایی و سرمایه گذاران ایرانی در بخش کشاورزی تاجیکستان نیز همواره به تأمین امنیت غذایی تاجیکستان یاری رسانده اند که مشارکت در پرورش مکانیزه ماهی، تأسیس کارخانه مشترک تراکتورسازی «تاج ایران» و کارخانجات تولید مواد لبنی و غذایی از آن جمله اند.

در چهاردهمین نشست کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی دو کشور که خرداد ماه ۱۴۰۰ در شهر دوشنبه برگزار شد، توافقات خوبی به منظور ارتقای مناسبات دو کشور حاصل شد.

تحولات مثبت در روابط دو کشور طی سه سال اخیر که نقطه عطف آن رامی توان سفر تاریخی رئیس جمهور کشورمان به جمهوری تاجیکستان در شهریور ماه ۱۴۰۰ برای شرکت در اجلاس سران کشورهای عضو سازمان همکاری های شانگهای دانست که با استقبال و میزبانی شایسته رئیس جمهور و دیگر مقامات حکومت تاجیکستان همراه بود. در این سفر رؤسای جمهور دو کشور با امضای بیانیه ای

مشترک بر توسعه روابط در همه زمینه ها به ویژه حوزه اقتصادی و تجاری و هدف گذاری افزایش روابط تجاری تا سقف ۵۰۰ میلیون یورو در سال تأکید کردند.

« رشد ۴/۵ برابری مناسبات تجاری دو کشور در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۹ و افزایش ۸۰۰ درصدی حجم روابط تجاری طی دو ماه اول سال جاری بنا به گزارش گمرک جمهوری اسلامی ایران و گزارش اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان خراسان رضوی.

« امضای قرارداد یک شرکت ایرانی به منظور صدور خدمات فنی و مهندسی در سال ۱۴۰۰ و قرارداد سه پروژه در سال جاری.

« فعالیت شرکت های برتر ایرانی در پروژه بزرگ نیروگاه برق-آبی راغون.

در ابتدا عمده معاملات اقتصادی ایران و تاجیکستان مبتنی بر تبادل کالاهای غیر نفتی بود. اقلام عمده صادراتی ایران به تاجیکستان عبارتند از: مواد شوینده و پاک کننده، فرآورده های پلاستیکی، شیشه، ماشین آلات، مواد غذایی، مصالح ساختمانی و خدمات فنی و مهندسی. در حال حاضر انواع مواد غذایی، بخش عمده ای از مصالح ساختمانی از جمله میلگرد، کاشی و سرامیک، شیر آلات، سیم و کابل و وسایل الکتریکی، درهای ساختمان، قیر و ایزوگام به تاجیکستان صادر می شود.

در خصوص سرمایه گذاری نیز باید گفت که ظرفیت های فراوانی برای سرمایه گذاری شرکت های ایرانی در قالب احداث شرکت های مشترک تولیدی در مناطق آزاد، همکاری شرکت های دانش بنیان با تاجیکستان در زمینه انتقال فناوری، تجربیات و یا تولید در بخش های مختلف اقتصادی به شرح زیر وجود دارد:

۱- کشاورزی: در این بخش می توان به زمینه های مساعد همکاری دو کشور در حوزه های مختلف کشاورزی از جمله زراعت، باغبانی، دامپروری، صنایع تبدیلی، ماشین آلات کشاورزی، آبزیان و پرورش ماهی (به دلیل وجود ذخایر آب فراوان)، احداث سردخانه، انبار و مراکز نگهداری تولیدات کشاورزی اشاره کرد.

۲- بخش صنعت و معدن: مقامات تاجیکستان در نظر دارند طی پنج سال آینده با

در خصوص سرمایه گذاری در کشور تاجیکستان باید گفت که ظرفیتهای فراوانی برای سرمایه گذاری شرکت های ایرانی در قالب احداث شرکت های مشترک تولیدی در مناطق آزاد، همکاری شرکت های دانش بنیان با تاجیکستان در زمینه انتقال فناوری، تجربیات و یا تولید در بخش های مختلف اقتصادی وجود دارد.

دیپلمات
فصلنامه
وزارت امور
خارج
جمهوری
اسلامی
ایران

سال اول
شماره دوم
تابستان
۱۴۰۱

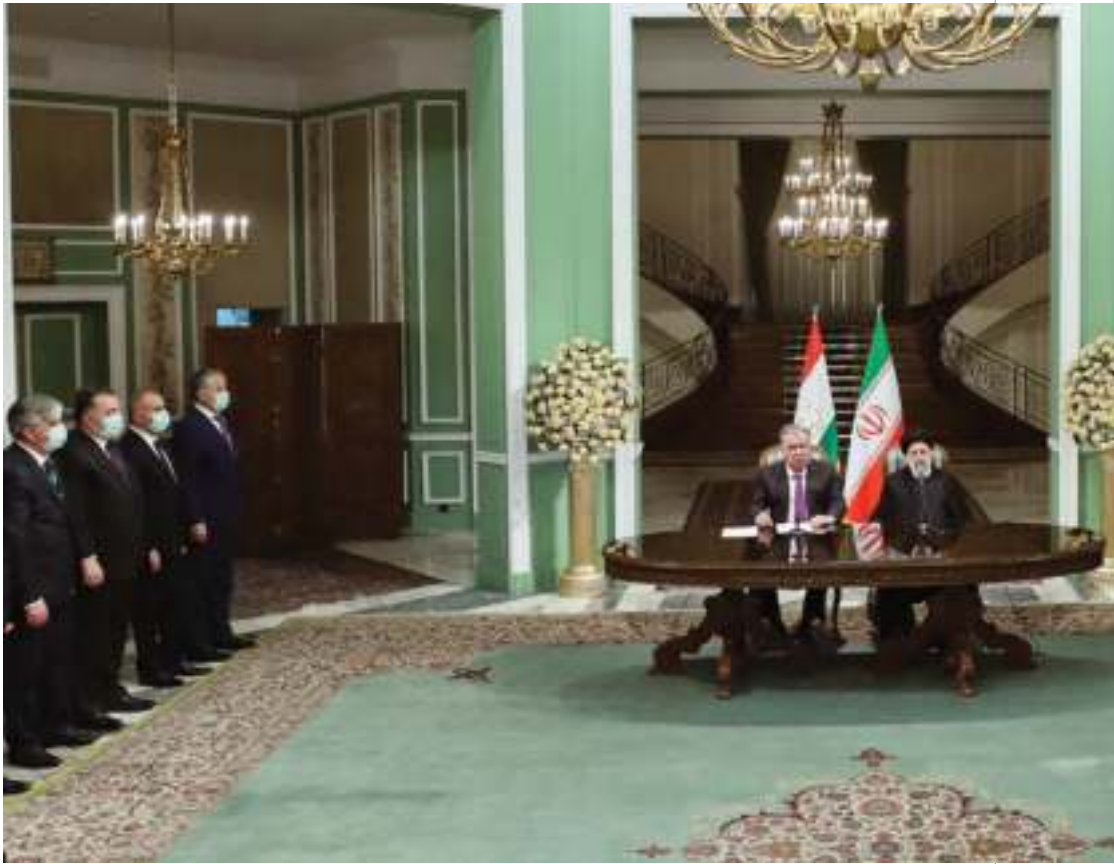
احداث ۸۷۰ مرکز صنعتی، بیش از ۵۰۰ هزار فرصت شغلی برای نیروی کار این کشور ایجاد کنند. این کشور دارای پنج منطقه آزاد اقتصادی با مشوق‌ها و مزایایی از جمله واگذاری زمین، معافیت مالیاتی و گمرکی، روادید بلندمدت و اقامت همچنین معافیت عوارض گمرکی به منظور صادرات اقلام تولیدی برای سرمایه‌گذاران خارجی است. این دسته از سرمایه‌گذاران می‌توانند با ایجاد خط تولید و واردات مواد اولیه، کالاهای نهایی را تولید و روانه بازار مصرف داخلی تاجیکستان کنند.

۳- در تاجیکستان معادن بکر و دست‌نخورده‌ای از جمله آهن، طلا، نقره، مس، روی و منگنز وجود دارد که ظرفیت و زمینه خوبی برای شرکت‌های ایرانی به منظور همکاری با تاجیکستان در حوزه‌های اکتشاف، استخراج و فرآوری ایجاد می‌کند.

۴- بخش انرژی برق: تاجیکستان دارای منابع آب بسیار و ظرفیت بالا به منظور ساخت نیروگاه‌های برق-آبی بوده و بستر مناسبی برای صدور خدمات فنی و مهندسی در زمینه ساخت نیروگاه، خطوط شبکه برق و صدور تجهیزات مربوطه است. در این کشور همچنین پتانسیل مطلوبی برای ساخت نیروگاه‌های خورشیدی و بادی وجود دارد.

۵- در خصوص اجرای پروژه‌های زیربنایی از جمله راهسازی، سدسازی، ساخت پل، بازسازی ساختار ریلی، ساخت واحدهای مسکونی و مراکز تجاری و اداری نیز زمینه همکاری شرکت‌های ایرانی با تاجیکستان برای اجرای طرح‌های مذکور فراهم است.

**در تاجیکستان
معادن بکر و
دست‌نخورده‌ای
از جمله آهن،
طلا، نقره، مس،
روی و منگنز
وجود دارد که
ظرفیت و زمینه
خوبی برای
شرکت‌های
ایرانی به منظور
همکاری با
تاجیکستان
در حوزه‌های
اکتشاف، استخراج
و فرآوری ایجاد
می‌کند**

**با توجه به اعلام
آمدگی مقامات
جمهوری اسلامی
ایران و جمهوری
تاجیکستان برای
توسعه روابط
در زمینه‌های
مختلف سیاسی،
اقتصادی، تجاری
و فرهنگی و رفع
موانع حمل و نقل
کالا و ایجاد
زمینه فعالیت
بخش خصوصی،
پیش‌بینی می‌شود
همکاری‌های
اقتصادی دو کشور
در سال جاری
پیش‌از‌پیش
توسعه یابد**

۶- در حوزه نفت و گاز، پالایشگاه و پتروشیمی نیز ظرفیت قابل توجهی برای همکاری وجود دارد. با توجه به انحصار تأمین فرآورده‌های نفتی از سوی روسیه، مقامات تاجیکستان به دنبال تأمین حداقل بخشی از نیازهای این کشور از طریق ایران هستند. موضوع تأمین نفت خام دو پالایشگاه جدید این کشور از طریق ایران که راه‌اندازی آنها توسط شرکت‌های چینی به دلیل عدم تأمین این ماده به تعویق افتاده است، از سال گذشته به طور جدی در دستور کار قرار دارد.

جمهوری اسلامی ایران با توجه به تجربیات چشمگیر خود در خصوص طراحی، اجرای طرح‌های صنعتی در صنایع مواد غذایی، الکترونیک، صنایع خانگی، تولید مصالح ساختمانی، معدنی، تجهیزات ماشین‌آلات مراکز صنعتی، نیروگاهی، پالایشگاه، پتروشیمی، داروسازی و علاقه‌مندی شرکت‌های دانش‌بنیان در زمینه‌های فوق، آماده انتقال این تجربیات و کمک به جمهوری تاجیکستان به منظور ساخت مراکز صنعتی طی سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۶ است. با توجه به اعلام آمدگی مقامات جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان برای توسعه روابط در زمینه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، تجاری و فرهنگی و رفع موانع حمل و نقل کالا و ایجاد زمینه فعالیت بخش خصوصی، پیش‌بینی می‌شود همکاری‌های اقتصادی دو کشور در سال جاری

پیش‌از‌پیش توسعه یابد

پیر و مراد ایرانی و تاجیکی

میرسیدعلی همدانی؛
یادآور عمق فرهنگ
مشترک دو کشور

سیدعلی همدانی شخصیت کم نظیری که در همدان به دنیا آمده و در شهر کولاب تاجیکستان آرمیده است، در تاریخ ادب و فرهنگ و عرفان ایرانی و تاجیکی نقش منحصر به فردی دارد.

دیپلمات
قلمنامه
وزارت امور
خارجه
جمهوری
اسلامی
ایران

سال اول
شماره دوم
تابستان
و پاییز
۱۴۰۱

۵۵

یگانگی فرهنگی
ایران و
تاجیکستان، دو
کشور دوست و

برادر و هم‌زبان و هم‌فرهنگ مدیون
مشاهیر و مفاخر برجسته‌ای است که
مورد احترام و توجه هر دو ملت قرار
دارند و همه مورخان و محققان بر این
نکته اتفاق نظر دارند. در این میان
می‌توان به ویژه بر نقش و جایگاه

رفیع میرسیدعلی همدانی (۷۱۴-۷۸۶ هجری قمری/ ۱۳۱۴-۱۴۰۷ میلادی)، متفکر، عارف، فیلسوف، شاعر و مصلح اجتماعی تأکید ورزید. این شخصیت کم‌نظیر که در همدان به دنیا آمده و در شهر کولاب تاجیکستان آرمیده است، در تاریخ ادب و فرهنگ و عرفان ایرانی اسلامی نقش منحصر به فردی دارد و با اندیشه پویا و آرای ناب و بشر دوستانه در قلب و اذهان پیروان ادیان و مذاهب گوناگون منطقه ماوراء جای گرفته است. این عارف و دانشمند وارسته با افکار و اشعار روشن خویش که آکنده از تفاهم، تعامل، گذشت و مصالحه است، برای انسان‌ها پیام اخوت، یکدلی و مودت را به ارمغان آورد. یکی از دلایل محبوبیت او در میان مردم ایران، تاجیکستان، افغانستان، شبه‌قاره و آسیای مرکزی همین گفتمان تساهل و مدارا بوده که با گذشت بیش از هفتصد سال از ولادتش نه تنها ارزش و اهمیت آن کاسته نشده، بلکه قدر و مرتبه‌اش فزونی گرفته است.

سیدعلی همدانی اساساً با آثار منشور خود از جمله (مکارم‌الاخلاق)، «ذخیره‌الملوک»، «انوارالازوار»، «وجودیه»، «کشف‌الحقایق» و «رساله فتحیه» در رشد تصوف سهم بسزایی داشته است. میراث او را در مجموع بیش از صد اثر بر شمرده‌اند. این دانشمند و عارف همچنان از خود غزل، قطعه، رباعی و دوبیتی‌های فراوان به یادگار گذاشته است.

مقبره این عارف نامدار با معماری سنتی خشتی در مرکز شهر کولاب تاجیکستان قرار دارد. آرامگاه از اتاق‌هایی دارای گنبد ساخته شده که به وسیله راهروهایی به هم متصل می‌شوند و ورودی آن از طرف غرب است. در اتاق مرکزی میرسیدعلی همدانی و خواهرانش، ماه خراسان و آفتاب پنهان، پسر و نزدیکانش آرمیده‌اند. بنای مقبره آخر قرن ۱۴

میلادی با سبک معماری سنتی چهارطاق ساخته شده است. سردرهای مقبره چوبی و به شکل مستطیل های بلند هستند.

مقبره میرسیدعلی همدانی در سال ۱۹۷۹ مرمت و در سالهای ۱۹۹۳ الی ۱۹۹۸ به مناسبت ۶۸۰ سالگی این عارف نامدار به دست هنرمندان ایرانی کاشی کاری شد. اکثر رؤسای جمهور ایران این آرامگاه را زیارت کرده‌اند و جناب دکتر ابراهیم رئیسی نیز در سفر شهریور ماه امسال خود به تاجیکستان به زیارت آرامگاه وی رفتند.

مقام میرسیدعلی همدانی در تاجیکستان به حدی است که او را به عنوان «حضرت امیر جان» نام می‌برند و مردم شهر کولاب هر صبح قبل از آغاز کار، طواف او را به جای می‌آرند و بر این باورند که زیارت مزار ایشان در کسب و کارشان برکت می‌آرد.

مانیفست این شاعر نامدار که ما را به زندگی مسالمت آمیز و همزیستی مملو از مروت و مدارا فرامی‌خواند، همراه با عکس ایشان و آرامگاهش بر روی پول ملی تاجیکستان، سامانی، حک شده است:

هر که ما را یاد کرد، ایزد مر او را یار باد
هر که ما را خوار کرد، از عمر بر خوردار باد
هر که اندر راه ما خاری فکند از دشمنی
هر گلی از باغ وصلش بشکفتد، بی خار باد
در دو عالم نیست ما را با کسی گرد و غبار
هر که ما را رنجه دارد، راحتش بسیار باد
میرسیدمحمد طالقانی، میرسیدحسین سمنانی، شیخ زین العابدین نیشابوری، سیدجمال‌الدین عطایی، سیدمحمد کاظم معروف به سیدقاضی، شیخ رکن‌الدین شیرازی و برهان‌الدین بغدادی به عنوان شاگردان خاصه میرسیدعلی همدانی در کتب ذکر شده‌اند.

وی برای تبلیغ دین اسلام سفرهای زیادی به شبه جزیره عرب، آسیای میانه،

قفقاز، آذربایجان، سریلانکا، تبت و دیگر نقاط انجام داده است. هدف او از این سفرها تنها گسترش دین اسلام نبود، بلکه کاروان همراهانش که همگی از هنرمندان و دانشمندان بودند، هر جا اقامت می‌کردند با مردم بومی آن سرزمین طرح دوستی و رفاقت می‌افکندند و سپس به آموزش هنر و علم آغاز می‌نمودند. این شیوه تبلیغ چنان نرم، مهربانانه و صمیمی بود که افراد بسیاری اطراف آنها جمع می‌شدند و از دانش و تجربه‌شان استفاده می‌بردند. امروز هنرهای شال بافی، بافندگی، سفال‌گری و خوشنویسی که در شبه‌قاره هند و دیگر کشورها به نظر می‌رسد، محصول همین سفرهای میرسیدعلی همدانی است.

محققان نقش این دانشمند شهیر را در معرفی اندیشه‌های اخلاقی و پندآموز مهم دانسته‌اند. در حقیقت اندیشه‌ها و افکار میرسیدعلی همدانی به ما می‌آموزد که گذشت و بخشش، تحمل یکدیگر، خوش اخلاقی و فکر مثبت درباره دیگران و پوشیدن نقص و عیب یکدیگر موجب نشاط روحیه انسان‌ها و شکوفایی روزگار می‌شود.

قرار گرفتن آرامگاه این متفکر اندیشه‌مند و الانظر در باغ زیبایی در شهر کولاب بار دیگر این نکته را به ما یادآور می‌شود که در گذشته و امروز میان ما اتحاد و تعامل قوی وجود داشته است. در این باغ همچنین موزه آثار این متفکر قرار دارد که برخی از کتاب‌های خطی در آن نگهداری می‌شود. این مکان زیارتگاه خاص و عام در تاجیکستان است.

جای افتخار است که به مناسبت ۷۰۰ سالگی میرسیدعلی همدانی با پیشنهاد تاجیکستان نام این بزرگمرد در تقویم مشاهیر سال ۲۰۱۵ یونسکو به ثبت رسیده است.

در بخش دست‌نوشته‌های انستیتو خاورشناسی آکادمی علوم تاجیکستان بیش از ۵۰ اثر این دانشمند نگهداری می‌شود که اکثر آنها با خط سیریلیک برگردان و منتشر شده است.

علامه اقبال لاهوری درباره نقش میرسیدعلی همدانی در ترویج دین و فرهنگ و زبان فارسی در کشمیر که آن را به «ایران صغیر» تعبیر کرده، سروده است:

سیدالسادات، سالار عجم
تاغزالی درسِ الله هو گرفت
مرشد آن کشور مینونظیر
خطه را آن شاه دریاستین
آفرید آن مرد، ایرانِ صغیر
یک نگاه او گشاید صد گره

دست او معماری تقدیر آمم
ذکر و فکر از دودمان او گرفت
میر و درویش و سلاطین رامشیر
داد علم و صنعت و تهذیب و دین
باهنرهای غریب و دلپذیر
خیز و تیرش را به دل راهی بده

شخصیت چندبعدی میرسیدعلی همدانی مایه افتخار مردمان منطقه است و ساخت فیلم از زندگی و کارنامه این عارف ربانی با حضور مشترک فیلمسازان دو کشور می‌تواند در تقویت همکاری‌های هنری دو جانبه و نیز معرفی بیشتر این بزرگمرد تاریخ

مؤثر و کارساز باشد ▶

به تاجیک و به ایرانی، محبت بادارزانی

ایران و تاجیکستان از یک
ریشه و یک تنه‌اند؛ زبان،
تاریخ، آداب و رسوم و
مشاهیر و مفاخر دو کشور
یکی است.

نیک به یسار دارم در دیدار بارحمانعلی
میرعلی زاده، معاون کتابخانه ملی
تاجیکستان که به همراه هیئت ۲۵ نفره
تاجیکی در اردیبهشت ۱۴۰۱ به ایران سفر

کرده بود، سخنی ژرف و لطیف میان ما رفت!
وقتی در باب جایگاه و عظمت شیخ اجل سعدی در ادب و فرهنگ
جهانی سخن می‌راندیم، با ذوقی سرشار گفت که آیا می‌دانی سعدی
پیوندی تاجیکی دارد؟
گفتم: از چه روی!؟

گفت: آنجا که در ترجیع‌بند جاودانه خود می‌فرماید:
از بهر خدا که مالکان جور چندین نکنند بر ممالیک
شاید که به پادشاه بگویند ترک تو بر یخت خون تاجیک
گفت: مقصود ضمیر ارجاع در بیت دوم خود شیخ اجل سعدی است!
باشنیدن این سخن لختی به اندیشه فرورفتم و با زمزمه‌ای درونی،
مردمان تاجیک راستودم که تاجچه پایه به سرزمین و فرهنگ و تمدن
نیاکانی خویش عشق می‌ورزند.

در مقدمه کتاب حدیث سرو و نیلوفر دکتر حداد عادل به درستی این
بیت مولانا به شرح رفته است که:

در دو چشم من نشین ای آن که از من من تری
تا قمر را و انمایم کز قمر روشن تری

مردمان شبه‌قاره و اور آسیا و به ویژه ملت یک‌دل و یک‌زبان
تاجیکستان حقیقتاً از من مامن ترند.

به رغم فراز و فرود سده‌های گذشته، مردمان این سرزمین
هرگز پیوندهای دیرین و شیرین خویش را با سرزمین نیاکانی
ایران زمین نگسستند و به روش‌های گوناگون ریسمان فرهنگ
و هویت خویش را با حوزه زبانی و تمدنی خویش پیوستند.

از این رو میان ایران و تاجیکستان هیچ دویی و مایی و تویی نیست؛
هرچه هست یگانگی و یکرنگی است!

گفت اینک چون منی، ای من درآ نیست گنجایی دو من در یک سرا

دکتر عبدالمهدی مستکین

مدیر بخش فرهنگ کمیسیون ملی یونسکو

ایران

**وقتی سخن از
روابط و اشتراکات
فرهنگی میان
دو ملت به میان
می آید، سخن
صواب آن است که
بر عناصر فرهنگی
مشترک پای فشرده
و انگشت نهاد،
اما وقتی دو ملت
و دو فرهنگ
و دو هویت
وجود ندارد و
هر آنچه هست
یگانگی و رابطه
جانی است، پس
سخن از روابط
و اشتراکات
فرهنگی نابسند
می نماید**

نیست سوزن را سر رشته دو تا چون که یکتایی در این سوزن در آ
بنابر این وقتی سخن از روابط و اشتراکات فرهنگی میان دو
ملت به میان می آید، سخن صواب آن است که بر عناصر فرهنگی
مشترک پای فشرده و انگشت نهاد، اما وقتی دو ملت و دو فرهنگ
و دو هویت وجود ندارد و هر آنچه هست یگانگی و رابطه جانی
است، پس سخن از روابط و اشتراکات فرهنگی نابسند می نماید.
لایق شیرعلی شاعر خردمند و بلندآوازه تاجیک چه زیبا و سزاوارانه
فرمود:

چو از نسل فریدونیم از یک ریشه یک خونیم
چو از خون سیاوشیم جاویدان هماغوشیم
درفش کاویان با ماست قر آریان با ماست
عطای فضل یزدانی که با جمع و پریشانی

تپد تا هم؛ تند با هم؛ دل تاجیک و ایرانی
به تاجیک و به ایرانی، محبت باد ارزانی؛ صداقت باد؛ نجابت باد؛
شهامت باد ارزانی

چو از یک جام جم هستیم از یک جام هم مستیم
اگر رستم سرفراز د ز نو پرچم برافراز د
خراسان بزرگ ما خراسان سترگ ما
عطای فضل یزدانی که با جمع و پریشانی

تپد تا هم؛ تند با هم؛ دل تاجیک و ایرانی
به تاجیک و به ایرانی، محبت باد ارزانی؛ صداقت باد؛ نجابت باد؛
شهامت باد ارزانی

ایران و تاجیکستان از یک ریشه و یک تنه اند؛ زبان ما یکی است،
تاریخ ما یکی است، نوروز ما یکی است، فردوسی و سعدی و حافظ
و خیام و مولانا و عطار و جامی و بیدل و کمال و میرسیدعلی ما
یکی است.

و چه نیکبختی از این بالاتر که به قول لسان الغیب حافظ شیرازی:

دراه عشق مرحله قُرب و بُعد نیست

می بینمت عیان و دعای فرستمت **D**

روحي در دو جسم

منافع ايران و تاجيكستان در گرو گسترش
مناسبات دو کشور

جمهوری اسلامی ایران به علت داشتن موقعیت خاص ژئوپلیتیکی، ژئواستراتژی، ژئواقتصادی، قدرت رزمی - سیاسی و همچنین عمومیت نژادی از متحدان طبیعی

جمهوری تاجیکستان در منطقه و جهان به حساب می‌رود. زمینه‌های تشکیل مناسبت‌های رسمی میان جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران در زمان موجودیت اتحاد شوروی گذاشته شده بود.

سفیر جمهوری اسلامی ایران در اتحاد شوروی «حیرانی نوبری» ماه سپتامبر سال ۱۹۸۸ به پایتخت جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان - شهر دوشنبه - آمده بود. جمهوری شوروی سوسیالیستی نخستین حلقه پیونددهنده در مناسبت‌های بین دولتی اتحاد شوروی و جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شد. سال ۱۹۸۹ وزارت امور خارجه جمهوری شوروی سوسیالیستی مجموع پیشنهادها را درباره تأسیس نمایندگی جمهوری شوروی سوسیالیستی در هیئت سفارت اتحاد شوروی در تهران، باز نمودن کنسولگری جمهوری اسلامی ایران در شهر دوشنبه، با مقصد برقرار نمودن مناسبت‌های مستقیم با جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد نمود. میان هر دو جانب ۲۱ نوامبر سال ۱۹۹۰ نخستین سندی که به امضا رسید، «یادداشت تفاهم نامه مبنی بر رشد همه‌جانبه بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان» به شمار می‌رود. تا به دست آوردن استقلال دولتی به تاجیکستان نمایندگان گوناگون رتبه رسمی، دولتی، حکومتی، دیپلماسی، فرهنگی و تجاری جمهوری اسلامی ایران به جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان تشریف آوردند.

سفارت جمهوری اسلامی ایران اولین نمایندگی دیپلماسی دولت خارجی در جمهوری تاجیکستان بود که ۸ ژانویه سال ۱۹۹۲ آغاز به فعالیت کرد. در این دوره در جمهوری تاجیکستان تنها کنسولگری جمهوری اسلامی افغانستان فعالیت می‌کرد. آغاز فعالیت سفارت جمهوری اسلامی ایران در جمهوری تاجیکستان در مقام نخستین سفارتخانه کشور خارجی از آن شهادت می‌داد که برقراری و گسترش مناسبت‌های دوجانبه از اولویت‌های مهم سیاست خارجی تهران و دوشنبه به حساب می‌آید. سفر رسمی راهبر آن وقت جمهوری تاجیکستان در ۲۸ - ۳۰ ژوئن سال ۱۹۹۲ به تهران گواه آن بود که جمهوری اسلامی ایران در نظام مناسبت‌های بین‌المللی کشور ما جایگاه خاص را صاحب است.

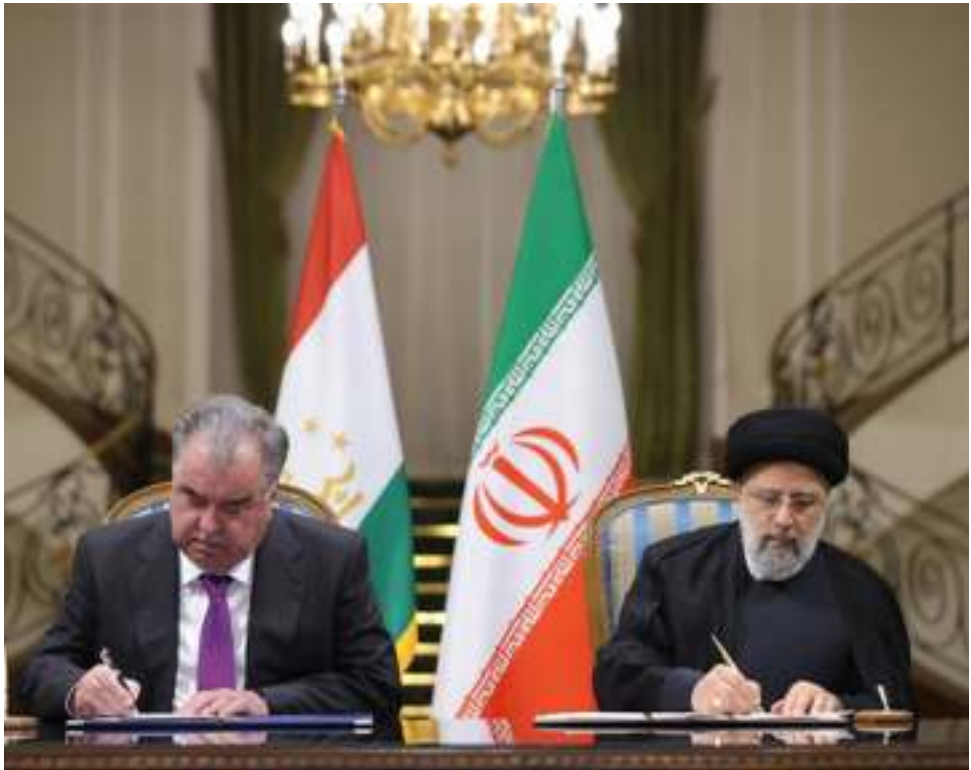
بعد از «جلسه تاریخی شانزدهم» شورای عالی جمهوری تاجیکستان و انتخاب امامعلی رحمان به عنوان راهبر دولت،

پروفسور عمر صفر
استاد دانشگاه ملی تاجیکستان

«عمر صفر» استاد مطالعات ایران دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه ملی تاجیکستان طی یادداشتی که در اختیار «مجله دیپلمات» گذاشت، نوشت: مناسبت‌های رسمی میان جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران به روایت شرکت کنندگان برابر حقوق مناسبت‌های بین‌المللی با نظر داشت تاریخ، فرهنگ، زبان، رسم و آیین و سابقه مشترک فرهنگی - ادبی، با سطح و صفت خود از رابطه‌های بین‌دولتی، با اکثر کشورهای دیگر منطقه و جهان فرق می‌نماید.

گرفتار مشکلات بسیار زیاد سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و مخصوصاً جنگ شهروندی بود، نشانه بصیرت و دور بینی راهبریت دولت به شمار می‌رفت.

راهبریت کشور به روابط متنوع، صمیمی و رو به گسترش با جمهوری اسلامی ایران اهمیت ویژه‌ای می‌دهد. راهبریت عالی سیاسی جمهوری تاجیکستان معتقد است که همکاری‌های فراگیر تاجیکستان و ایران را سرنوشت تاریخی این دو ملت به هم پیوند داده است. به اندیشه اکثر کارشناسان، سطح روابط بین‌المللی جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران در زمره نزدیک‌ترین شرکای همکاری در منطقه آسیای میانه به شمار می‌رود.

نخستین سفر رسمی پرزیدنت جمهوری تاجیکستان امامعلی رحمان به جمهوری اسلامی ایران ۱۶-۱۸ ژوئیه سال ۱۹۹۵ صورت گرفت که در این سفر، سطح جدیدی از روابط دوجانبه بنا نهاده شد. در جریان اولین سفر راهبریت جمهوری تاجیکستان نخست ۸ سند همکاری به امضا رسید و سپس سفارت کشور مادر تهران رسماً فعالیت خود را آغاز کرد.

جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از کشورهای محوری در روند استقرار صلح میان حکومت تاجیکستان و اتحاد مخالفان تاجیک سهم ارزنده دارد.

در جمهوری اسلامی ایران چهار دوره ملاقات مهم و تقدیر ساز در دایره مذاکرات صلح بین تاجیکان دایر شد. در دوره دوم

مناسبت‌های بین دولتی جمهوری تاجیکستان با جمهوری اسلامی ایران به سطح و صفت نو برآمدند. اساس گذار صلح و وحدت ملی، پیشوای ملت، پرزیدنت جمهوری تاجیکستان، امامعلی رحمان به رشد مناسبت‌های دوجانبه و بسیار جانبه با ایران توجه بی‌اندازه نموده، تأکید می‌نماید که «جانب تاجیکستان همیشه مناسبت‌های خود را با جمهوری اسلامی ایران همچون یکی از مهم‌ترین سمت‌های سیاست خارجی خود می‌داند و جانبدار حفظ سطح مناسب و بلند رابطه‌های دوجانبه بود و خواهد ماند.»

پیشوای ملت، امامعلی رحمان در «اجلاسیه شانزدهم» شورای عالی جمهوری تاجیکستان که ۲۸ دسامبر سال ۱۹۹۳ برگزار گردید، برای سیاست خارجی دولت جوان تاجیکان پنج حوزه را اساسی دانست که یکی از آنها کشورهای فارسی‌زبان بود. چنین تصمیمی در نخستین سال‌های استقلال که جمهوری تاجیکستان

مذاکرات صلح تاجیکان که در آوریل ۱۹۹۴ در تهران برگزار گردید، اشتراک بی‌واسطه نمودن حذف واسطه‌ها و رفع موانع مودت و دوستی بین تاجیکان توسط راهبریت عالی همان وقت جمهوری اسلامی ایران، نشانه علاقه‌مندی خاص این کشور دوست جهت هر چه زودتر پایان دادن به درگیری‌ها در تاجیکستان بود. کمیسیون آشتی ملی که در روند صلح تاجیکان نقش مهم داشته است، در پایتخت جمهوری اسلامی ایران - شهر تهران - ۱۹ ژوئیه سال ۱۹۹۵ با موافقت و همکاری پرزیدنت جمهوری تاجیکستان امامعلی رحمان و راهبر اتحاد مخالفان تاجیک، تأسیس یافته بود.

پس از امضای سازش‌نامه عمومی استقرار صلح و آشتی ملی، جمهوری اسلامی ایران در آن زمان دشوار به برادران تاجیک خود کمک بی‌سابقه نموده است که این را مردم قدردان تاجیکستان هیچ‌گاه فراموش نمی‌کنند. با مقصد توسعه و تحکیم همکاری‌ها میان جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران در طی ۳۰ سال پایگاه مستحکم شرط‌نامه‌ای حقوقی ایجاد گردیده است که آن ۱۸۰ سازش‌نامه، عهدنامه و توافق بین دولتی، بین حکومتی و بین ساحوی را فرامی‌گیرد.

جمهوری اسلامی ایران یکی از سرمایه‌گذاران اساسی در اقتصادیات جمهوری تاجیکستان به شمار می‌رود. در سال ۲۰۲۰ گردش تجارت خارجی میان جمهوری تاجیکستان با جمهوری اسلامی ایران ۵۷/۷ میلیون دلار و سهم آن در حجم تجارت خارجی کشور ۱/۳ درصد را تشکیل داده است.

کالای اساسی صادراتی جمهوری تاجیکستان به جمهوری اسلامی ایران پنبه و آلومینیوم خام است. کالای اساسی وارداتی را مصالح ساختمانی، محصولات صناعت شیمی و

ماشین‌سازی، مواد غذایی و محصولات دیگر تشکیل می‌دهد.

مناسبت‌های سرمایه‌گذاری میان دولت‌ها به منفعت‌های هر دو کشور روانه گردیده‌اند. جمهوری اسلامی ایران اگر از یک جانب با راه سرمایه‌گذاری رشد اقتصادی جمهوری تاجیکستان را دستگیری نماید، از جانب دیگر حاصل این عمل باعث تقویت نقش و مقام شریکی استراتژیک ایران در آسیای میانه به شمار می‌رود. علاوه بر این، جمهوری تاجیکستان با جلب سرمایه ایرانی راه‌های ترانزیتی خود را تکمیل کرده، برای انتقال کالا و محصولات این کشور به سمت شمال شرایط مهیا می‌گردد. «دوشنبه» با استفاده از نیروگاه‌های نو به بزرگ‌ترین صادرکننده برق در آسیای مرکزی تبدیل شده که یک قسم آن را در اختیار تهران قرار خواهد داد.

همکاری‌های اقتصادی جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران همواره در حال افزایش بوده است. امروز در کشور ما بیش از ۲۲۰ کارخانه ایرانی در بخش‌های انرژی، حمل‌ونقل، راهسازی، کشاورزی، فناوری محصولات کشاورزی، استحصال مواد ساختمانی و غیره فعالیت می‌نمایند. افزایش میزان مبادلات کالا نیز میان جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران در حال رشد بوده، در چند سال آخر شش برابر زیاد شده است.

سمت مهم دیگر، همکاری‌های جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران فعالیت مشترک آنها در دایره سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است. در دایره سازمان ملل متحد، سازمان همکاری شانگهای، سازمان همکاری‌های اقتصادی، سازمان همکاری‌های اسلامی و غیره جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران روابط بسیار مطلوبی را در جهت منافع

پس از امضای سازش‌نامه عمومی استقرار صلح و آشتی ملی، جمهوری اسلامی ایران در آن زمان دشوار به برادران تاجیک خود کمک بی‌سابقه نموده است که این را مردم قدردان تاجیکستان هیچ‌گاه فراموش نمی‌کنند

در سال ۲۰۱۰
رئیس جمهور
جمهوری
تاجیکستان،
امامعلی رحمان
در سخنرانی
خود در پارلمان
اروپا با قاطعیت
تمام از سطح
بلند مناسبت‌های
تاجیکستان و
ایران حمایت کرد
و از کشورهای
غربی برای
برخورد دوگانه
در مورد برنامه
هسته‌ای ایران
انتقاد نمود

دو کشور با یکدیگر داشته و دارند. جمهوری تاجیکستان با استفاده از کرسی این سازمان‌های بانفوذ تلاش می‌کند از مواضع و منفعت‌های دوستان و برادران ایرانی حمایت نماید. برای مثال، جمهوری تاجیکستان با تحریم‌های ایالات متحده آمریکا، اتحاد اروپا و غرب که بر ضد جمهوری اسلامی ایران اعمال گردیده‌اند، همراه نشد. رئیس جمهوری تاجیکستان، امامعلی رحمان در تمام ملاقات‌ها با سران اعضای سازمان همکاری شانگهای - براساس مفاد حقوقی و شرط نامه‌ای این سازمان - پذیرش جمهوری اسلامی ایران به عنوان عضو رسمی را پیگیرانه تعقیب می‌کرد.

مواضع اصولی راهبریت عالی جمهوری تاجیکستان در حمایت از حقوق و منافع جمهوری اسلامی ایران در مسئله داشتن انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای - قطع نظر از برخورد دولت‌های ابرقدرت جهانی - تغییرناپذیر باقی مانده است.

در سال ۲۰۱۰ رئیس جمهور جمهوری تاجیکستان، امامعلی رحمان در سخنرانی خود در پارلمان اروپا با قاطعیت تمام از سطح بلند مناسبت‌های تاجیکستان و ایران حمایت کرد و از کشورهای غربی برای برخورد دوگانه در مورد برنامه هسته‌ای ایران انتقاد نمود.

جمهوری تاجیکستان یگانه کشوری بود که مواضع جمهوری اسلامی ایران را در چارچوب سازمان ملل متحد در مسئله برنامه هسته‌ای ایران پشتیبانی نموده و مخالفت خود را با اقدام شورای امنیت سازمان ملل متحد، در استفاده ابزاری از باب هفتم منشور این سازمان در معرفی ایران به عنوان خطری برای صلح اعلان نمود. موضع آشکار جمهوری تاجیکستان در دایره حقوق بین‌المللی، هرگونه اقدام خودسرانه

نظامی بر ضد جمهوری اسلامی ایران را از جانب دولت‌های دیگر می‌گیرد. جمهوری تاجیکستان تنها کشوری به شمار می‌رود که با جمهوری اسلامی ایران توافق نامه‌ای درباره همکاری‌های نظامی به امضا رسانیده است.

برقرار نمودن همکاری‌های گسترده جمهوری اسلامی ایران با جمهوری تاجیکستان شرایطی فراهم آورد که این کشور خود را در روند امور مهم منطقه‌ای معرفی و اندیشه‌های بی‌اساس رقیبان ژئوپلیتیکی تهران را درباره تحدید و خطرهای رابطه‌های نزدیک سیاسی با جمهوری اسلامی ایران - که در سیاست خارجی اش گویا به مسئله‌های ایدئولوژی و مذهبی اولویت می‌دهد رد نماید.

از جانب دیگر تحکیم مناسبت‌های جمهوری اسلامی ایران با جمهوری تاجیکستان، دیگر کشورهای فعال در روندهای منطقه‌ای را وادار نمود که این عامل را همچون واقعیت قبول کنند و هنگام تهیه و تطبیق سیاست خویش منفعت‌های طبیعی یکدیگر را در نظر گیرند.

با توجه به موفقیت اصولی و دستاورد بزرگ رئیس جمهوری تاجیکستان امامعلی رحمان در روابط با جمهوری اسلامی ایران - برخلاف نظرهای احتیاط‌آمیز گروهی از کشورها - تاجیکستان توانسته است از حق طبیعی خویش استفاده نماید و با ایران در مقام یکی از شرکای مهم خود مناسبت‌های نیک داشته و در عین حال با دیگر مراکز جهانی و منطقه‌ای روابط سودمندش را حفظ نماید.

همکاری‌های جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران راطی ۳۰ سال استقلالیت می‌توان به دوره‌های زیر جدا نمود:

۱. دوران به دست آوردن استقلال تا آغاز

درگیری‌های داخلی تاجیکستان؛

۲. سال‌های جنگ شهروندی؛

۳. از زمان امضای سازش نامه استقرار صلح و رضایت ملی به بعد.

گسترش مناسبت‌های دوستانه جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان، با رابطه‌های دوستی و برادرانه راهبران دو کشور وابستگی ناگسستگی دارد. پیشوای ملت، امام‌علی رحمان و راهبریت عالی سیاسی جمهوری اسلامی ایران اراده قاطع نشان داده، یکدیگر را برادر خوانده، هنگام استقبال: «خوش آمدید به خانه دوم خودتان» گفتند. طوری که رئیس جمهوری تاجیکستان امام‌علی رحمان فرموده‌اند: «ملت ایران پیشرفت، آبادانی، امنیت و عزت تاجیکستان را پیشرفت و امنیت خود می‌داند و اطمینان دارد که دولت و ملت تاجیکستان نیز همین نگاه را نسبت به ایران خواهد داشت.»

مناسبت‌های دوجانبه و بسیارجانبه جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران فرصت‌های مغفول مانده بسیاری دارند. جمهوری تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران با نظر داشت واقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی رشد و توسعه گسترده مناسبت‌ها در تمام عرصه‌ها می‌توانند به منافع مشترک بسیاری برسند. برای جمهوری اسلامی ایران داشتن یک تکیه‌گاه با اعتماد فارسی‌زبان در آسیای غربی، اولویت و دورنمای سیاست خارجی به شمار می‌رود. برای جمهوری تاجیکستان نیز گسترش همکاری‌ها با جمهوری اسلامی ایران جهت تطبیق خود با صنایع پیشرفته و فراگیری فناوری مدرن از اهمیت حیاتی برخوردار است. همچنین سرمایه‌گذاری برای عملی نمودن لایحه‌های بزرگ کشاورزی، جوابگوی منفعت‌های استراتژیک آن است ▶

میراث مشترک فارسی زبانان

زبان فارسی؛ میراث مشترک ورشته پیوند فارسی زبانان جهان

زبان فارسی که آن را زبان دری یا فارسی دری نیز خوانده‌اند، به سبب خصوصیات خود قدرت و قابلیت گسترش فراوانی داشته است؛ چنان که از قرن چهارم هجری به بعد این زبان به صورت زبان مشترک همه ایرانیان درآمده است.

دکتر غلامعلی حداد عادل

رئیس فرهنگستان علوم و ادب فارسی

زبان فارسی نه تنها سرمایه ارزشمند ملی مردم ایران و رکن ملی مهم هویت ایرانیان

است، که مایه وحدت مردمان بسیاری است که در خارج از مرزهای ایران زندگی می‌کنند و بدین زبان سخن می‌گویند. زبان فارسی، چه در صورت فارسی باستان یا فارسی میانه و چه فارسی جدید که همان زبان امروز ایرانیان است، همیشه زبان مشترک عموم مردم ایران بوده است و ایرانیان با آنکه به تبع اختلاف در زادگاه و محل زندگی خود به زبان‌های محلی مختلف تکلم می‌کرده‌اند، زبان فارسی را به عنوان زبان مشترک میان خود برگزیده‌اند و کتاب‌هایشان را در انواع موضوعات و علوم و فنون بدان زبان نگاشته و عواطف و احساسات خود را به همین زبان به شعر سروده‌اند و اختلاف در لهجه و گویش و زبان‌های محلی مانع از وحدت بر سر زبان فارسی نبوده است.

زبان فارسی که آن را زبان دری یا فارسی دری نیز خوانده‌اند، به سبب خصوصیات خود قدرت و قابلیت گسترش فراوانی داشته است؛ چنان که از قرن چهارم هجری به بعد که این زبان به صورت زبان مشترک همه ایرانیان درآمده، توانسته است در سرزمین‌های دور دست مانند هندوستان و سرزمین‌های امپراتوری عثمانی و مصر و عراق و قفقاز رواج یابد و زبان علمی و ادبی شود. پدید آمدن آثار ادبی ارزشمند نظیر شاهنامه فردوسی و اشعار سنایی و عطار و مثنوی مولوی و کلیات سعدی و دیوان حافظ و بسیاری کتاب‌های دیگر نظم و نثر را در این زبان، باید عامل مهمی در گسترش و رواج آن

نقاشی خط اثر: استاد محمد احصابی

در سایر مناطق به شمار آورد.

زبان فارسی در روزگار مانده فقط زبان رسمی و مشترک مردم ایران است که زبان مشترک و رسمی کشور تاجیکستان نیز شمرده می‌شود. اگرچه در تاجیکستان آن را زبان تاجیکی می‌خوانند، این نام‌های سه‌گانه «فارسی و دری و تاجیکی» که در ایران و افغانستان و تاجیکستان به این زبان داده شده، صرفاً اختلاف در لفظ است و حقیقت و ماهیت این زبان در این سه کشور یکی است؛ چنان‌که هاتف اصفهانی گفته است:

سه نگرده «بریشم» از او را پرنیان خوانی و حریر و پرنده رواج زبان فارسی در ایران و افغانستان و تاجیکستان را باید از اسباب قوت و قدرت این سه کشور دانست، زیرا سبب می‌شود هر آنچه از آثار فکری و علمی و ادبی مردمان این کشورها به این زبان تولید شود، میدانی فراخ‌تر از مرزهای یک کشور داشته باشد و خوانندگان بیشتری پیدا کند. این اشتراک زبانی سبب می‌شود پیشرفت‌های علمی و فناوری و ابداعات فکری و فرهنگی و دستاوردهای ادبی و هنری این سه ملت به آسانی و بی‌مدد مترجم در دسترس همگان قرار گیرد. علاوه بر این، اشتراک در زبان به نوعی مایه اشتراک در فرهنگ می‌شود و این اشتراک فرهنگی پایه و اساس همدلی و انواع همکاری‌های میان ملت‌ها خواهد شد. در یک کلام می‌باید گفت، هر چه در طول تاریخ و نیز در زمان حاضر به زبان فارسی در هر کجای جهان نوشته شده یا می‌شود، سرمایه‌ای برای ملت‌های فارسی‌زبان به شمار می‌آید.

حقیقت این است که پیشینه هر ملت، ریشه آن ملت است. زبان و ادبیات مشترک میان ملت‌های ایران و تاجیکستان و افغانستان، حکایت از گره خوردن و پیوند سرشت و سرگذشت این سه ملت دارد. نیاکان ما زبان فارسی را برای ارتباط میان خود برگزیده‌اند و ما که فرزندان خلف و شایسته آنها هستیم باید قدر این میراث مشترک را بدانیم و این رشته پیوند دیرینه را از هم نگسلیم.

زبان فارسی نه تنها سرمایه ارزشمند ملی مردم ایران و رکن ملی مهم هویت ایرانیان است، که مایه وحدت مردمان بسیاری است که در خارج از مرزهای ایران زندگی می‌کنند و بدین زبان سخن می‌گویند.

شعر ابزار بیان ظریف‌ترین و نهانی‌ترین احساسات و عواطف و اندیشه‌های بشری است. آنچه را که به نثر نمی‌توان بیان کرد به شعر می‌باید گفت. ترجمه شعر از یک زبان به زبان دیگر، به آن «لطیفه» که در شعر نهان است و درک می‌شود اما قابل وصف نیست، زبان می‌رساند. هیچ‌گاه آن لذتی که از شعر عاید اهل زبان می‌شود، از طریق ترجمه برای دیگران حاصل نمی‌شود. امروزه مردم ایران وقتی اشعار شاعران معاصر تاجیکستان نظیر مؤمن قناعت و عسگر حکیم و لایق شیرعلی و خانم گلرخسار را می‌خوانند یا اشعار شاعران معاصر افغانستان نظیر خلیل‌الله خلیلی و بیرنگ کوهدامنی و محمد کاظم کاظمی و صداها شاعر دیگر افغانستان را می‌خوانند و می‌شنوند، گویی حرف دل خود را می‌شنوند؛ بی‌هیچ تکلفی و بی‌هیچ تفاوتی. این همدلی و همداستانی که به برکت هم‌زبانی حاصل می‌شود، چیزی نیست که بتوان آن را با «زر و زور» خرید. ما مردمان سه کشور ایران و تاجیکستان و افغانستان ساکنان یک اقلیم فرهنگی و یک «زیست‌بوم فرهنگی» واحد هستیم و در هوای واحدی تنفس می‌کنیم و از آبخور واحدی سیراب می‌شویم.

آن کس که ز شهر آشنایی است داند که متاع ما کجایی است سخن را با سروده‌ای از خود درباره زبان فارسی به پایان می‌برم که بیانگر عشق و علاقه قلبی من و همه فارسی‌زبانان به گنجینه پر دُر و گوهر فارسی دری است.

ای زبان فارسی

ای زبان فارسی، ای دُر دریای دری ای تو میراث نیاکان، ای زبان مادری در تو پیدا فرما، فرهنگ ما، آیین ما از تو برپا رایت دانایی و دانشوری کابل و تهران و تبریز و بخارا و خجند جمله ملک توست تا بلخ و نساپور و هری جاودان زی‌ای زبان دانش و فرزاندگی تا به گیتی نور بخشد آفتاب خاوری

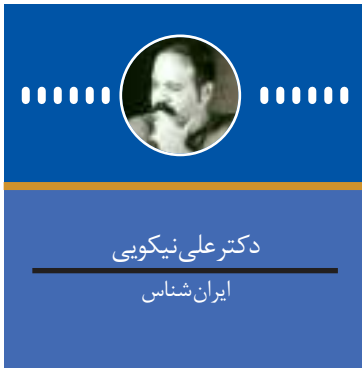
فارسی را پاس می‌داریم زیرا گفته‌اند قدر زر زرگر شناسد، قدر گوهر گوهری **D**

نقش رودکی در هویت ایرانی

رودکی و دربار سامانی؛ برپادارندگان هویت ایرانی

رودکی را استاد شاعران و مقدم شعرای عجم خوانده‌اند؛ نامش «ابوعبدالله جعفر بن محمد بن حکیم بن عبدالرحمن بن آدم» بود و زادگاهش روستایی به نام بَنج (پنجکنت در تاجیکستان امروزی) که در میان مردم بومی به رودک شهرت داشت.

دکتر علی نیکویی
ایران شناس

«در یادداشت پیش رو هر جا سخن از ایران می‌رود، مراد فلات ایران است؛

فلات ایران بسیار گسترده‌تر از کشور کنونی ایران بوده و کشور ایران خود جزئی از فلات ایران است. باشندگان فلات ایران مردمانی با ریشه‌های فرهنگی، زبانی و خونی مشترک و دارای هویت، مفاخر فرهنگی و مصائب تاریخی غیر قابل تفکیک از یکدیگرند. بزرگان فرهنگ و ادبیات فارسی چون «فردوسی»، «رودکی»، «حافظ»، «سعدی» و «مولانا» به یقین تنها متعلق به کشور ایران نیستند، بلکه به تمام ساکنان فلات ایران تعلق دارند. افزون بر این، تاریخ شاهنشاهی هخامنشی، اشکانی یا ساسانی نیز تنها بخشی از تاریخ ملی کشور ایران نیست، بلکه می‌تواند تاریخ ملی کشور تاجیکستان یا افغانستان و... نیز باشد و علاوه بر اینها، میراث ناملموس دوران پیش از جدایی سرزمین‌های فلات ایران از یکدیگر (مانند نوروز و شب چله و مهرگان و...) نیز شامل همین قانون می‌شود.»

رودکی در دوران سامانیان می‌زیست. سامانیان دودمانی ایرانی‌الاصل بودند که از سال ۸۱۹ تا ۱۰۰۴ میلادی (بیش از ۱۸۰ سال) بر بخش‌های بزرگی از ماوراءالنهر با مهر و زمامداری خلفای عباسی حکومت می‌کردند.

◀ گسترده‌گی قلمروی سامانیان در دوران

اوج قدرت

سامانیان بخشی از «میان دوره ایرانی

(میان پرده ایرانی) بودند؛ اصطلاح «میان دوره/ میان پرده ایرانی» در نگاه شرق شناسان به دورانی گفته می‌شود که طی آن برای نخستین بار پس از شکست شاهنشاهی ایرانیان ساسانی از اعراب و با تحلیل رفتن خلافت عباسی، حاکمیت اقوام ایرانی تبار در فلات ایران دوباره شکل گرفت. امیران سامانی خویش را وارثان شاهنشاهی ساسانی می‌دانستند و مدعی بودند نسبشان به «بهرام چوبین»^۲ می‌رسد. سامانیان بودند که هویت ایرانی را با تکیه بر زبان پارسی دوباره بازسازی نمودند و با ابراز علاقه شدید به فرهنگ و هنر، پایتخت خویش (شهر بخارا) را به رقیبی برای بغداد پایتخت خلفای عباسی بدل کردند؛ در خراسان سامانی به دلیل برقراری شرایط ممتاز فرهنگی، اسباب ظهور اندیشمندان پارسی گوی چون فردوسی، پورسینا و رودکی فراهم شد.

رودکی را استاد شاعران و مقدم شعرای عجم خوانده‌اند؛ نامش «ابوعبدالله جعفر بن محمد بن حکیم بن عبدالرحمن بن آدم» بود و زادگاهش روستایی به نام بُنَج (پنجکنت در تاجیکستان امروزی) که در میان مردم بومی به رودک شهرت داشت. درباره زندگی وی آمده، چنان تیزفهم بود که در هشت سالگی قرآن به تمامت حفظ کرد و قرائت بیاموخت و شعر گفتن گرفت و معنی دقیق می‌گفت، چنان که خلق بر او اقبال نمودند و رغبت او زیاد گشت (عوفی، ۱۳۳۵: ۲۴۶). او را آفریدگار تعالی آوازی خوش و صوتی دلکش داده و به سبب آواز در مطربی افتاد و از «ابوالعبیک بختیار» که در آن صنعت صاحب‌اختیار بود «بربط»^۳ بیاموخت و در آن ماهر شد و آوازه به اطراف و اکناف عالم بر رسید... (عوفی، ۱۳۳۵: ۲۴۶). جامی نیز در کتاب بهارستان در باب مهارت رودکی در موسیقی سخن گفته است. رودکی را نابینای مادر زاد (اکمد) دانسته‌اند؛ «... اکمد بود، اما خاطرش غیرت خورشید و مه بود، بصر نداشت، اما بصیرت داشت... چشم ظاهر بسته داشت، اما چشم باطن گشاده» (عوفی، ۱۳۳۵: ۲۴۸). اما در بررسی ابیات به جای مانده از وی چنین برمی‌آید وی نابینای مادر زاد نبوده؛ و به قول استاد زرین کوب: «از سخن خود رودکی بر نمی‌آید همه عمر شاعر در تاریکی بی‌پایان کوران گذشته باشد؛ نه فقط ادعای دیدن در بعضی از اشعار او هست، بلکه تشابهات حسی در سخنان او کم نیست؛ خاصه دنیای رنگ که بر کوران مادر زاد فرو بسته است، در شعر او جلوه‌ای تمام دارد (زرین کوب، ۲۵۳۵: ۲).

بدون شک رودکی از شعر و شاعری به ثروتی عظیم رسید؛ نیک می‌دانیم دوران سامانی و روزگار حیات رودکی یکی از پررونق‌ترین روزگاران در تاریخ ماوراءالنهر و خراسان محسوب می‌شود و تجارت گسترده‌ای که در این عصر صورت می‌گرفت، اسباب آن می‌شد که آل سامان از وضعیت مالی بسیار مناسب بهره گیرند و کاروان‌های تجاری آنها در تمام فرارودان تاروپای شرقی و چین، فلات مرکزی ایران، سواحل خلیج فارس، دریای عمان و شبه‌قاره هند در حرکت بود، سامانیان با کسب این ثروت عظیم به ترویج فرهنگ آریایی و

تعقیب فکر استقلال ادبی برای احیای تفکر ایرانی روی آوردند و شعار اشاعه روح ایرانی، احیای زبان پارسی و حفظ استقلال ایران را سرلوحه اهداف خود قلمداد کردند. اگر سامانیان به این جهان بینی نمی‌رسیدند، ایران و ایرانی چنان در تمدن عربی و زبان تازی مستهلک می‌شد که امروز چون مصر و شمال آفریقا و سوریه و عراق جزء قلمرو و زبان و تمدن عرب به شمار می‌رفت.

در منابع دوران سامانی سه طبقه دبیران، ادیبان و علما به وضوح قابل تشخیص است (فرای، ۱۳۸۱: ۱۲۹). توجه خاص به این افراد بستر مناسب برای رشد آنان را فراهم آورده بود؛ رودکی از این مجال به بهترین شکل بهره جست. او همان گونه که در شعر پارسی و موسیقی استادی قابل بود، در برخورد با علمای دین نیز انبانه‌اش تهی نبود! او بیش از آنکه به بخارا برود، در جوانی برای کسب دانش به سمرقند رفت و در آنجا علم حدیث را از محدثان بزرگ زمان خود فرا گرفت (نفیسی، ۱۳۸۲: ۴۱۰). گزارش‌های زیادی از رودکی در دسترس است که وی آیات قرآن و روایات را نیک می‌دانسته و مورد دیگر از دانش رودکی در آگاهی و استادی او در ادبیات عرب مشاهده می‌شود (شفیعی کدکنی، ۱۳۵۰: ۳۳۳). جز علوم مذکور، رودکی در جغرافیا، علم الانساب و تاریخ ایران باستان استادی حاذق بود؛ رودکی با علم نجوم و فلسفه یونانی به خصوص فلسفه نوافلاطونی آشنایی داشت (امامی، ۱۳۷۸: ۹۷). تمام این گزارش‌ها دل بر آن است که وی نه تنها شاعر و موسیقیدان بود، بلکه حکیمی بزرگ در دربار سامانیان شمرده می‌شد و بهره‌بری رودکی برای دربار سامانی نه تنها اشعارش بلکه ایجاد ارتباط فکری بین دربار و جامعه و همچنین امرا و عامه مردم بود؛ رودکی بود که اذهان عمومی را به دربار و افکار دربار را به نیازهای متن جامعه می‌کشانید و این اتصال در مضامین ابیاتش کاملاً هویدا است. در خصوص نقش رودکی در ایجاد ارتباط فکری بین دربار سامانی و جامعه،

به داستانی مشهور از کتاب «چهارمقاله» از نظامی عروضی اشاره می‌کنیم: امیرنصر سامانی [یا امیری دیگر] از بخارا به هرات می‌رود و دلبسته هوای هرات می‌شود. بازگشت به بخارا را چنان فصل به فصل عقب می‌اندازد که مدت چهار سال او و ملازمانش در هرات می‌مانند. لشکریانش که دلتنگ بخارا شده بودند به رودکی که در آن زمان نزد امیر، محتشم و مقبول القول بود روی آورده و به او گفتند اگر هنری بوزد و شاه را به بازگشت به بخارا ترغیب کند، پنجاه هزار درم به او پاداش می‌دهند! رودکی نیز می‌دانست در این هوای لطیف نثر کارگر نیست و باید چیزی بسراید و بنوازد که از هوای هرات لطیف‌تر باشد. از این رو قصیده‌ای می‌سراید و هنگامی که امیر سامانی صبحی کرده بود، چنگ نواخته و آن تصنیف را با آواز می‌خواند؛ و امیر چنان تحت تأثیر قرار می‌گیرد که بدون آنکه کفش در پایش کند سوار بر اسب می‌شود و مستقیم به سوی بخارا می‌تازد؛ و نقل است که کفش‌هایش را تا دو فرسنگ^۴ دنبال او می‌بردند؛ و رودکی پنجاه هزار درم از لشکریان می‌گیرد (نظامی عروضی، ۱۳۸۶: ۵۳-۵۶). شعر سروده شده برای امیر این بود:

بوی جوی مولیان آید همی یاد یار مهربان آید همی
ریگ آموی و درشتی‌های او زیر پایم پرنیان آید همی
آب جیحون از نشاط روی دوست خنگ^۵ ما را تا میان آید همی
ای بخارا، شاد باش و دیر زی میر زی تو شادمان آید همی
میر سرو است و بخارا بوستان سرو سوی بوستان آید همی
میر ماه است و بخارا آسمان ماه سوی آسمان آید همی

عصر سامانی بدون شک مهم‌ترین دوره حماسه‌سرایی در ادبیات ایران بود، وجود رودکی یکی از عناصر تأثیرگذار در اثر حماسی فردوسی محسوب می‌شد. به عبارتی، سنگ‌بنیاد عظمت و فخر ملی ایرانی که همان شاهنامه است، در دوره سامانی گذاشته شد (فیاض، فخرآور، ۱۳۸۸: ۵۳).

اما افسوس که فرجام رودکی چنان دل‌انگیز نبود؛ وقتی ابوالفضل بلعمی از وزارت سامانیان عزل شد، چون رابطه بسیار صمیمی و تقرب زیاد میان بلعمی و رودکی بود، رودکی نیز از چشم امیران آل سامان افتاد و از دربار منزوی گردید و اعتبارش کاسته و از ثروتمندی به تنگدستی و عسرت دچار شد و احتمالاً در این دوران وی را کور نمودند. رودکی نهایتاً در سال ۳۲۹ هجری قمری چشم از جهان فرو بست و در زادگاهش برای همیشه خفت.

این یادداشت را با بیتی از این حکیم به فرجام می‌رسانیم:
هر که نامخت از گذشت روزگار
نیز ناموزد ز هیچ آموزگار ▶

فهرست منابع

۱. زرین کوب، عبدالحسین. (۲۵۳۵) با کاروان حله. تهران. انتشارات جاویدان.
۲. شفیع کدکنی، محمدرضا. (۱۳۵۰) صور خیال در شعر فارسی. تهران. انتشارات نیل.
۳. عوفی، محمد. (۱۳۳۵) لباب‌الالباب. تصحیح سعید نفیسی. بی‌جا. انتشارات ابن سینا.
۴. فرای، ریچارد. (۱۳۸۱) از فروپاشی ساسانیان تا برآمدن سلجوقیان. ترجمه حسن انوشه. تهران. انتشارات امیرکبیر.
۵. فیاض، زاهد؛ فخرآور، کبری. (۱۳۸۸) نقش تاریخی رودکی در احیای هویت ملی ایرانیان. نشریه تاریخ. دوره ۴، شماره ۱۳، ص ۳۹-۵۸.
۶. نفیسی، سعید. (۱۳۸۲) محیط زندگی و شرح احوال و اشعار رودکی. تهران. انتشارات اهورا.

پانویس

۱. Iranian Intermezzo

۲. بهرام چوبین یا وهرام چوبین یا بهرام ششم یا وهرام چوبینه پسر بهرام گشمنسپ از خاندان مهران، یکی از هفت خاندان ممتاز ساسانی بود.
۳. بریت (بربط) یا عود، سازی ایرانی از رده سازهای زهی زخمه‌ای است.
۴. فرسنگ یا فرسخ، واحدی برای اندازه‌گیری مسافت و نزدیک به ۶/۲۴ کیلومتر است.
۵. خنگ در اینجا به معنی اسب است.

طوس؛ شهر خرد و حماسه

شهر طوس از پی قرون و اعصار متمادی در دشتی گسترده آرمیده است.

اگر چه طوس هیچ گاه همچون نیشابور، هرات، بلخ و مرو کرسی خراسان نبوده و به لحاظ اهمیت شهرنشینی با این چهار شهر پهلو نمی زند، امروزه مجموعه تاریخی طوس یکی از مهم ترین مراکز گردشگری ایران و خراسان به شمار می آید

حسین سلیمی
دکترای تاریخ ایران پس از اسلام

از روزگارانی دور، منطقه طوس زادگاه تمدنی مهم بوده است و این شهر از پی قرون و اعصار متمادی در دشتی گسترده آرمیده است. کشف ابزارهای ساخته دست بشر از دوران پارینه سنگی که اکنون در موزه ملی ایران نگهداری می شود، گواهی آشکار بر قدمت این منطقه است. هر چند در بسیاری از منابع دوره هخامنشی به پرثوه یا پارت (خراسان بعدی) به عنوان یکی از ولایت های شمال شرقی این پادشاهی اشاره شده، اما برای نخستین بار در منابع عصر ساسانی از واژه طوس سخن به میان آمده است.

اگر چه طوس هیچ گاه همچون نیشابور، هرات، بلخ و مرو کرسی خراسان نبوده و به لحاظ اهمیت شهرنشینی با این چهار شهر پهلو نمی زند، امروزه مجموعه تاریخی طوس یکی از مهم ترین مراکز گردشگری ایران و خراسان به شمار می آید. این شهر که در ۲۰ کیلومتری شمال غربی مشهد واقع است، مجموعه ای از آثار تاریخی و فرهنگی ایران و خراسان را در دل خویش جای داده است. اگر از غرب به سمت شرق حرکت کنیم، نخست با بقایای شهر تابران طوس و مدرسه تاریخی آن که منتسب به امام محمد غزالی است، روبه رو خواهیم شد.

گنبد هارونیه بنای دیگری است که در همین راستا و در فاصله نیم کیلومتری

است. همچنین شاعر حماسه‌سرای معاصر ایران مهدی اخوان ثالث متخلص به امید و آوازخوان بزرگ ایرانی محمدرضا شجریان در محوطه مقبره فردوسی آرمیده‌اند.

شرقی‌ترین اثر تاریخی طوس میل اخنگان است که نزدیک روستایی به همین نام واقع شده؛ بنایی منفرد به سیاق معماری دوره تیموری با کاشی‌های زیبا در گنبد آن که ظاهراً می‌بایست آرامگاه یکی از بانوان صاحب‌جاه دوره تیموری باشد.

از آثار تاریخی و جاذبه‌های گردشگری که بگذریم، باید گفت افتخارات طوس فصل مشترک حوزه فرهنگ نوروز از مرزهای تاجیکستان و چین تا مدیترانه است. طی سده‌های دوم تا ششم هجری و در دوران درخشان تمدن اسلامی و ایران

آرامگاه فردوسی قرار دارد. در مورد کاربرد این بنا نمی‌توان با قطعیت سخن گفت؛ آن را خانقاه، مدرسه و یا حتی آرامگاه امام محمد غزالی دانسته‌اند. هر چه هست، سبک معماری رازی و آذری آن چنین می‌نماید که یادگاری برجای مانده از قرن هشتم هجری است؛ گرچه در لایه‌های زیرین این مجموعه سفال‌هایی مربوط به ادوار پیشین نیز یافت شده است.

آرامگاه فردوسی که به مناسبت هزاره فردوسی به همت انجمن آثار ملی ایران تجدید بنا و با حضور تعداد پرشماری از مستشرقان و ایران‌شناسان در سال ۱۳۱۳ خورشیدی افتتاح و قبله‌گاه دوستداران زبان و ادبیات فارسی شد، مهم‌ترین جاذبه گردشگری طوس است. بنای زیبا و سترگ آرامگاه، یادآور شکوه ساسانیان و مزین به ابیاتی از شاهنامه است. درون آن پیکره‌های زیبایی که داستان‌های شاهنامه را روایت می‌کنند بر دیوارها نقش بسته‌اند. در شمال غرب آرامگاه، موزه فردوسی قرار دارد که نسخه‌های کهن شاهنامه، نقاشی‌ها و آثار اهدایی به مجموعه در آن نگهداری می‌شود. در ضلع شرقی آرامگاه دیوارهای تاریخی شهر تابران توس قابل مشاهده

بزرگ فرهنگی، شهر طوس مشاهیر ارزشمندی را به جهان عرضه کرده است. بزرگانی که حوزه اندیشه و دانش آنان گاه آن چنان متنوع و با یکدیگر متفاوت بوده است که باور این مهم را که همگی از یک خاک و جایگاه برآمده باشند، دشوار می نماید.

در زمینه شیمی جابر بن حیان، در پهنه سخن سرایی فردوسی، دقیقی و اسدی، در گستره اندیشه پردازی شیخ طوسی، خواجه نظام الملک، امام محمد غزالی و خواجه نصیر و در عرصه ریاضیات شرف الدین طوسی نام هایی پرآوازه اند که همگی جایگاه بلند طوس را یادآوری می کنند، اما آنچه شاید بیش از هر حوزه دیگری موجب پیوند فارسی زبانان و ایرانی تباران کشورهای منطقه به ویژه ایران و تاجیکستان شده، حوزه علوم انسانی و ادبیات است. شاهنامه ابومنصوری که با تکیه بر خداینامک دوره ساسانی نوشته شده، به دستور ابومنصور محمد بن عبدالرزاق طوسی حاکم طوس به رشته تحریر درآمده است. کتابی که سرآغاز بیداری و خودآگاهی هویتی ایرانی تباران در قرون نخستین هجری بود. برای منظوم کردن شاهنامه منثور ابومنصوری نیز باز این طوسی ها

بودند که نقش آفرینی کردند. نخست دقتی طوسی به این مهم همت گمارد، اما مرگ ظاهراً ناگهانی این شاعر تلاش های وی را ناتمام گذاشت و تقدیر آن بود که مرد دیگری از طوس کار او را به پایان برساند.

فردوسی بزرگ، خورشید درخشان سپهر ادبیات پارسی، کار دقیقی را ادامه داد و کاخی بلند آفرید که نه از باد و باران و نه از چرخش گردون سپهر هیچ گزندی نیافته است: شاهنامه؛ اثری سترگ که ایران، تاجیکستان، افغانستان و تمام حوزه نوروز و ایران فرهنگی بخش عمده ای از پیوند خویش با یکدیگر و گذشته شان را در آن خواهند یافت.

دیگر اندیشمند بزرگ این شهر، شیخ طوسی است. وی از علمای

بزرگ قرون چهارم و پنجم هجری و بنیان‌گذار اجتهاد در تشیع و حوزه علمیه شیعیان در نجف اشرف بوده و دو مورد از کتاب‌های چهارگانه شیعیان یعنی تهذیب الکلام و الاس تبصار از آثار اوست. دستاوردهای فراوان و گرانبه‌ای وی در زمینه علوم اسلامی و شیعی تا بدانجاست که بزرگی چون علامه حلی از او با عنوان رئیس طایفه شیعه یا شیخ الطایفه نام می‌برد.

اما همه آنچه که طوس برای پیوند ما با گذشته انجام داده است، در اینها خلاصه نمی‌شود. حکمت خسروانی که شیوه مهم خردورزی و حکومت‌داری و تدبیر ملک در ایران پیش از اسلام بوده، در قالب زبان فارسی قرن پنجم هجری توسط خواجه نظام الملک طوسی با عنوان سیاست‌نامه یا سیرالملوک تدوین شده است. هر آنچه یک فرمانروا باید بداند در پنجاه فصل این کتاب مورد اشاره قرار گرفته است. جان کلام او بر اصل باستانی «فره ایزدی» استوار است؛ اصلی اساسی و منحصر به فرد در تاریخ ایران پیش از اسلام که از این راه باز تولید و از نو ترویج شد، تا جایی که پادشاهان ترک تبار سلجوقی را نیز تحت تأثیر قرار داد. خواجه نظام الملک علاوه بر رسیدگی به امور جاری سرزمین‌های گسترده سلجوقیان، همت واسعه خود را بر ساخت مدارس نظامیه استوار کرد. نظامیه‌های بغداد، نیشابور، موصل، شیراز، هرات، بصره و اصفهان هر یک جایگاهی بلند برای حضور استادان گراندردی چون امام الحرمین ابوالمعالی عبدالله جوینی و شاگردان بلندمرتبه‌ای چون سعدی شیرازی و امام محمد غزالی بود.

نمی‌توان در حوزه اندیشه سیاسی اسلامی سخن گفت و از امام محمد غزالی طوسی یاد نکرد؛ فیلسوف و متکلم توانمندی که با وجود نقدهای گوناگون

نسبت به آثارش، یکی از برجسته ترین صاحب نظران در این زمینه است.

شهر طوس تا پایان عصر شکوهمند تمدن اسلامی یعنی تا زمان حمله مغولان، همواره در تربیت بزرگان تأثیرگذار در تاریخ تمدن بشری کوشیده است. خواجه نصیرالدین طوسی را می توان یکی از بزرگ ترین دانشمندان، فقها، فلاسفه و متکلمان سده های ششم و هفتم هجری دانست. او کلام شیعه را بر پایه برهان های عقلی استوار کرد و در این زمینه به انتقادهای بزرگان اشعری مانند همشهری اش امام محمد غزالی به باورهای شیعیان پاسخ داد. او را می توان آخرین اندیشمند بزرگ طوسی پیش از حمله مغول نامید. طوس از تخریب مغولان در امان نماند و همچون بسیاری از شهرهای ورارود و خراسان زیر سم اسب های صحراگردان تاتار لگدکوب شد. پس از آن نیز اگرچه به دست مغولان بازسازی شد و چندی مرکزیت یافت، در پی تخریب دوباره در عصر تیموریان هیچ گاه درخشش گذشته را باز نیافت.

با برآمدن صفویه در ایران و رسمی شدن مذهب تشیع، مشهد حضرت (رضاع) پیرامون طوس رفته رفته اهمیت و گسترش پیدا کرد. برخی از سفرنامه ها و منابع هم دوره نادرشاه نیز رشد روزافزون مهاجرت جمعیت طوس به مشهد را سرآغاز دوران افشاریه می دانند.

اگرچه با رشد روزافزون مشهد در پنج قرن اخیر، شهر طوس به شهرکی در حاشیه آن تبدیل شده است و در حال حاضر به عنوان یکی از بخش های مشهد توسط شهرداری آن کلانشهر اداره می شود و دیگر دارای هویت شهری جداگانه نیست، یادگارهای تمدنی آن کماکان همانند منظومه ای درخشان در آسمان فرهنگ و تمدن خراسان و ایران خواهد درخشید

میراث همدلی

یلدا؛ جشنی به وسعت نوروز در آستانه سرما

یلدای ایرانی نشانگر پیشینه آگاهی ایرانیان از تحولات جغرافیایی و گاه شماری خورشیدی بوده است که مردم دهقانان این سرزمین از دیرباز در انتظار پیروزی خورشید (روشنایی) بر شب (تاریکی) به شب زنده داری می پرداختند.

چله یا یلدا از گرامی ترین و کهن ترین جشن های ایرانیان در طول هزاران سال است. جشنی در دی ماه زمستانی که در ایران باستان پس از فروردین بیشترین جشن هارا

در خود داشته است، در پیوند با بزرگداشت ایزد مهر (میترا) و با جلوه گیری تاریخی خورشید به عنوان نماد، در اوستا «مهریشت» در ستایش چله است و این خود تاریخی و کهن بودن و البته دیرپایی این جشن را روایتگر است. این آیین ایرانی نشانگر پیشینه آگاهی ایرانیان از تحولات جغرافیایی و گاه شماری خورشیدی بوده است که مردم دهقانان این سرزمین از دیرباز در انتظار پیروزی خورشید (روشنایی) بر شب (تاریکی) به شب زنده داری می پرداختند. مهم ترین رسم ایرانیان در این دراز ترین شب سال شب نشینی است، همراه با میوه های پاییزی همچون انار و خرمالو و... که زینت بخش خوان یلدایند. البته هندوانه نیز در این دورهمی جای خود را دارد. نهادن این میوه ها در برابر خانواده و شب نشینان چله «میزد» (myazd) یا به اصطلاح زرتشتیان «لُرك» (lork) نام دارد که همانا پیشکشی بوده به اهورامزدا. اما از خوراکی های شب چله که بگذریم، به فرهنگ معنوی این شب می رسیم که اهمیتی فراتر از نمادهای ظاهری آن دارد که همانا به دست آمدن فرصتی است برای با هم بودن و با هم نشستن در دل شب های سرد زمستان.

اما در فرهنگ مردمان این سرزمین آیین های شب چله، این جشن هفت هزار ساله، بسیار گسترده تر از چیزی بوده است که امروزه بر گزار می شود. آنچه که امروزه در میان ایرانیان رواج بیشتری دارد همانا شب نشینی، گرد هم آمدن خانواده و فامیل، فال حافظ و شاهنامه خوانی و البته پای سخن بزرگان فامیل نشستن است، اما چله پیشینه ای کمتر پرداخته شده و کمتر شناخته شده نیز دارد. این رسوم که در فراز و فرود روزگار به سوی فراموشی رفته یا می روند، همچنان در برخی شهرستان های ایران زمین آشنا ترند. در ادامه نگاهی می اندازیم به برخی از آیین های مهجور شب چله که همچنان در میان ایرانیان از هر گوشه این دیار، زنده هستند.

دکتر رضا شاه ملکی

پژوهشگر و مدرس تاریخ ایران

به تازگی آیین شب چله (یلدا) به عنوان نوزدهمین میراث ناملموس ایران و به طور مشترک با کشور افغانستان در یونسکو ثبت جهانی شده است. این پیوندهای تاریخی و تمدنی خود از سرچشمه‌ای به نام میراث مشترک فرهنگی هزاران ساله سیراب است و استمرار و حفظ آن بسیار اهمیت دارد.

برای نمونه، «در کرمان که بیشینه مردم تا بامداد بیدار می‌مانند، بر این باورند که قارون در نمای هیزم‌شکنی که پشته‌ای از هیزم بر دوش دارد به خانه نیکوکاران بی چیز می‌رود و هیزمی به آنان می‌دهد و آن هیزم شمش زری می‌شود و آنان را از بی چیزی درمی‌آورد. گفتنی است که در روزگاران گذشته برخی از مردم به این امید چله‌نشینی می‌کردند که قارون به دیدنشان بیاید و به پاس این چله‌نشینی شمش زری به آنان بدهد.» (پایگاه ادب سار / بزرگمهر صالحی)، یا مثلاً باید از این رسم دیرپا در آذربایجان غربی گفت که در نخستین شب چله عروس و داماد، خانواده پسر برای عروس خود پشمک به سوغات می‌برند که می‌تواند نمادی از سپیدی بخت و برف زمستانی باشد. (نگاه کنید به مقاله آیین‌های یلدا / مجله دریای پارس). در خراسان شمالی که به شب چله «چله زری» می‌گفتند، از بین دختران جوان و باکره و دم بخت یکی را انتخاب نموده و بر تن او لباس عروس می‌پوشاندند و به شعرخوانی و شادی می‌پرداختند. (آیین شب چله / فاطمه شعبانی اصل) و نیز پیشکشی از پارچه و شیرینی‌های محلی برای تازه‌عروس می‌فرستادند.

همچنین در منابع تاریخی و ادبی آمده است که ایرانیان در خرم‌روز (نخستین روز ماه دی که «ابوریحان بیرونی» هم در آثار الباقیه به آن اشاره می‌کند) به پاس زایش مهر و بلند شدن روزها پس از چله، در برابر درخت سرو می‌ایستادند و پیمان می‌بستند که تا سال پسین یک نهال سرو دیگر بکارند و این گونه دلگرم به آینده‌ای روشن می‌شدند. (یکم خورماه روز آشتی / پریسا امام‌وردی). از دیگر رسوم تاحدی فراموش شده چله در میان ایرانیان، تجدید دوستی است. از آنجا که در باورهای ایران باستان پیمان‌های دوستی با میانجیگری ایزد مهر انجام می‌شد و باز طبق همین باورها، مهر در این شب زاده می‌شود؛ در بخش‌های شرقی فلات ایران به ویژه خراسان بزرگ، در این شب کوشش می‌شد تا میان دو تن یا یک زوج یا دو طایفه یا ... که اختلافی رخ داده بود، با پادرمیانی بزرگان و ریش سفیدان دوستی و مهر برقرار شود. نام خراسان بزرگ آمد، این اشاره بجاست که به تازگی آیین شب چله (یلدا) به عنوان نوزدهمین میراث ناملموس ایران و به طور مشترک با کشور افغانستان در یونسکو ثبت

جهانی شده است. این پیوندهای تاریخی و تمدنی خود از سرچشمه‌ای به نام میراث مشترک فرهنگی هزاران ساله سیراب است و استمرار و حفظ آن بسیار اهمیت دارد. از آن رو که مرزهای ایران فرهنگی بسی گسترده‌تر از ایران سیاسی و جغرافیایی است و این گندمزار هویتی از جیحون تا بندر اسکندرون و از آسیای مرکزی تا سین کیانگ و از لاهور تا قونیه حضور دارد. (نگاه کنید به کتاب حضورستان از استاد باستانی پاریزی).

از سخن دور نیفتیم. در مازندران از دیرباز رسمی دیگر جریان داشته: دختران دم بخت با پوشاندن چهره خویش به در هفت خانه می رفتند و طلب شیرینی می کردند و اگر در این هفت مرحله که خود یادآور تقدس عدد هفت در میان ایرانیان باستان بود کسی آنها را نمی شناخت، آن گاه به مراد خود رسیده بودند. در مناطقی از البرز مرکزی و الموت و روستاهای آن نیز همچنان رسمی کهن اجرا می شود: پیش از فرارسیدن سیاهی شب مردم به مزار در گذشتگان می روند و با روشن کردن چراغ و شمع برای آنها

آمرزش می طلبند و سپس همگی شب را در خانه بزرگ خاندان به داستان گوئی و شادی و صرف تنقلات می گذرانند. در اسپادانا (اصفهان) نیز دو شب را به نام یلدا جشن می گرفتند: یک شب چله‌زری (مادینه) و یک شب نیز عموچله (نر) نام داشت. (ادب سار / پریسا امام‌وردی). همچنین است که باید از سیستان و بلوچستان یاد کرد: در این شب بانوان سیستانی و بلوچ با پخت نان‌های محلی و نیز شیرینی خاصی به نام (چنگالی) به استقبال یلدا رفته و شاهنامه خوانی می کردند. لرهای لرستان نیز پی (گوسپند)ی را از پیش برای این شب پروار کرده و خوان یلدا را با زیربرنجی معروف لرستانی زینت می بخشیدند. کردها نیز در کنار قاشق‌زنی و روشن کردن آتش با هیزم، پای سخنان نقال طایفه جمع می شدند تا برایشان داستان‌های پهلوانی و اساطیری تعریف کند. مردمان آذربایجان نیز همراه با هندوانه سرخ‌رنگ شب یلدا (چیلله قارپیزی) که نقش اول اجتماعات خانوادگی بود، میوه‌های فصل را در سفره شب چله گذارده و در انتها پوست آنها را در آب روان می ریختند تا برایشان خوش یمن باشد. چیستان گوئی و بازی‌های ساده محلی نیز بخشی از فرهنگ شب چله بوده که هنوز هم در جای جای ایران بزرگ فرهنگی رواج دارد.

این چنین ایرانیان با این کهن‌آیین‌های زیبا که درنومایه آنها وحدت و هماهنگی با طبیعت و در نهایت ستایش شادی و بزرگداشت خانواده بود، آخرین شب پاییزی و طولانی‌ترین شب سال را به عنوان نمادی از تمدن کهن ایران و فرهنگ باستانی آن گرامی می داشتند و می دارند. این جشن‌ها و آیین‌ها دوشادوش هویت دیرپای ایرانی به پیش آمده‌اند و نقش مهمی در اندوخته فرهنگی این سرزمین دارند **▶**

رویدادستان

۱۴۰۱/۰۳/۱۲

مراسم روز ملی جمهوری ایتالیا در تهران برگزار شد

مراسم روز ملی جمهوری ایتالیا در محل اقامت سفیر این کشور در تهران برگزار شد.

مراسم روز ملی ایتالیا شامگاه پنجشنبه ۱۲ خرداد برابر با ۲ ژوئن با حضور «حسن شیخ‌الاسلامی» رئیس مرکز مطالعات سیاسی و بین‌الملل وزارت خارجه در محل اقامت سفیر این کشور در تهران برگزار شد.

شیخ‌الاسلامی در این مراسم طی سخنانی با اشاره به روابط دو کشور گفت: اراده دو کشور همواره حافظ مناسبات تهران- رم بوده است؛ لذا یقین دارم در شرایط پیش رو شاهد گسترش بیش از پیش مناسبات خواهیم بود.

رئیس مرکز مطالعات سیاسی و بین‌الملل وزارت خارجه با تأکید بر همکاری تنگاتنگ دو کشور از سال‌های دور تصریح کرد: ایتالیا در طول سال‌ها و دهه‌های متمادی همواره دروازه ورود صاحب‌نظران، شخصیت‌های فرهنگی و تجار ایرانی به اروپا بوده و ایران نیز به‌عنوان شریکی غیر قابل اغماض در عرصه مناسبات منطقه‌ای و جهانی مورد توجه دوستان ایتالیایی قرار داشته است، ایران همگام با ایتالیا در تقویت این مسیر در فضایی مبتنی بر حفظ منافع و احترام متقابل آمادگی همکاری دارد.

در ادامه «جوزپه پرونه» سفیر ایتالیا در تهران ضمن ابراز امیدواری در خصوص به نتیجه رسیدن توافق‌نامه برجام، از همکاری مقامات ایرانی با کشور ایتالیا قدردانی و تشکر کرد.

مراسم روز ملی فدراسیون روسیه در تهران برگزار شد

مراسم روز ملی فدراسیون روسیه در محل سفارت این کشور در تهران برگزار شد.

مراسم روز ملی فدراسیون روسیه ظهر سه‌شنبه ۱۷ خرداد ۱۴۰۱ برابر با ۷ ژوئن ۲۰۲۲ به میزبانی «لوان جاگاریان» سفیر وقت روسیه در تهران و با حضور سفرای برخی کشورها در سفارت روسیه در تهران برگزار شد. گفتنی است «جواد اوجی» وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران نیز میهمان این مراسم بود.

بانوان دیپلمات خیر

جشنواره خیریه انجمن دیپلماتیک بانوان وزارت امور خارجه با حضور همسر وزیر امور خارجه کشورمان و مشارکت همسران سفرای خارجی مقیم در تهران آغاز به کار کرد. جشنواره خیریه انجمن بانوان دیپلمات‌های وزارت امور خارجه چهارشنبه ۲۵ خرداد ۱۴۰۱ برابر با ۱۵ ژوئن ۲۰۲۲ با حضور «همسر دکتر حسین امیرعبداللہیان» وزیر امور خارجه و همسران مقامات عالی‌رتبه کشوری و سفرای خارجی مقیم در تهران آغاز به کار کرد. این جشنواره خیریه با همت و تلاش انجمن همسران دیپلمات‌های وزارت امور خارجه و مشارکت همسران سفرای مقیم در تهران و سازمان‌های خیریه برپا شد. در این مراسم تعدادی از همسران سفرای خارجی مقیم در تهران مبالغی به این جشنواره کمک کردند.

مراسم صدویکمین سالگرد انقلاب خلق و روز ملی جمهوری خلق مغولستان در تهران برگزار شد. مراسم صدویکمین سالگرد انقلاب خلق و روز ملی جمهوری خلق مغولستان در هتل پارسیان استقلال برگزار شد. مراسم صدویکمین سالگرد انقلاب خلق و روز ملی جمهوری خلق مغولستان شامگاه سه‌شنبه ۷ تیر ۱۴۰۱ برابر با ۲۸ ژوئن ۲۰۲۲ به میزبانی آرمان محقق کنسول افتخاری مغولستان در هتل پارسیان استقلال برگزار شد. در این مراسم «رضازیب» دستیار وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و مدیرکل آسیا و اقیانوسیه وزارت خارجه و همچنین «مسعود طاهری مهر» رئیس اداره تایلند و مغولستان از سازمان توسعه تجارت ایران حضور داشتند.

مراسم روز ملی جمهوری عربی مصر در تهران برگزار شد

مراسم روز ملی جمهوری عربی مصر با حضور مقامات سیاسی و جمعی از سفرا در محل اقامتگاه رئیس دفتر حافظ منافع مصر در تهران برگزار شد.

مراسم روز ملی جمهوری عربی مصر روز سه‌شنبه ۲۱ تیر ۱۴۰۱ برابر با ۲۱ جولای ۲۰۲۲ به میزبانی «هیثم جلال» رئیس دفتر حافظ منافع مصر در ایران و با حضور «عبدالله سهرابی» دستیار وزیر امور خارجه در محل اقامتگاه رئیس دفتر حافظ منافع مصر در تهران برگزار شد.

در این مراسم «هیثم جلال» با بیان اینکه این ایام یادآور سالروز انقلاب جولای ۱۹۵۲ مصر است که نقطه عطفی در تاریخ معاصر مصر به شمار می‌رود گفت: مصر با وجود فراز و نشیب‌های فراوان در راه صلح در خاور میانه قدم نهاد و همچنان تلاش‌های بی‌وقفه خود را برای تحقق صلح و ثبات در منطقه و اولویت‌بخشی به حقوق مشروع و غیر قابل اغماض ملت فلسطین ادامه می‌دهد.

وی با اشاره به اینکه مصر نوامبر آینده میزبان اجلاس سران کشورها در خصوص تغییرات اقلیمی خواهد بود ابراز امیدواری کرد: با تلاش‌های جامعه بین‌الملل در زمینه بحران تغییرات اقلیمی و ارائه راهکارهای مؤثر برای رویارویی با آن، توفیقاتی به دست آید.

هیثم در پایان با بیان اینکه دو کشور ایران و مصر سهم چشمگیری در تمدن بشری دارند خاطر نشان کرد: هیئت نمایندگی دیپلماتیک مصر امیدوار است راه گفت‌وگو و تفاهم میان دو کشور هموار شود.

مراسم روز ملی جمهوری فرانسه در تهران برگزار شد

مراسم روز ملی جمهوری فرانسه در محل سفارت این کشور در تهران با حضور سفرای برخی کشورها برگزار شد. مراسم روز ملی فرانسه شامگاه پنجشنبه ۲۳ تیر ۱۴۰۱ برابر با ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۲ برگزار شد. در این مراسم «فیلیپ تیه بو» سفیر وقت جمهوری فرانسه در جمهوری اسلامی ایران با اشاره به شدت گرفتن مجدد بیماری کرونا ضمن دعوت از عموم برای رعایت بیشتر پروتکل‌های بهداشتی، از همه پزشکانی که در سراسر دنیا برای مهار این بیماری تلاش کردند، قدر دانی کرد. وی با تأکید بر فرهنگ غنی دو کشور ایران و فرانسه ضمن اشاره به فرارسیدن روزهای پایانی مأموریت خود در تهران، اظهار تأسف کرد که به دلیل همزمانی این مأموریت با پاندمی کرونا فرصت نشد ایران را به طور کامل ببیند. سفیر فرانسه همچنین در بخشی از سخنان خود بر ضرورت احیای توافق نامه برجام تأکید کرد.

سفارت ژاپن میزبان دانشجویان ایرانی

ضیافت ناهار در سفارت ژاپن، با حضور دانشجویان دانشکده وزارت خارجه برگزار شد. روز یکشنبه ۲ مرداد ۱۴۰۱ برابر با ۲۴ ژوئیه ۲۰۲۲ ضیافت ناهاری در سفارت ژاپن با حضور ریاست دانشکده روابط بین الملل، هیئت ساساکاوا و فارغ التحصیلان و دانشجویان دانشکده وزارت خارجه برگزار شد. سفیر ژاپن به مناسبت حضور هیئت «ساساکاوا» و ریاست این بنیاد ضمن دعوت از فارغ التحصیلان و دانشجویانی که در طول ۱۰ سال گذشته در تبادل دانشجویی با این بنیاد حضور داشتند، ضیافت ناهاری در محل اقامت خود در تهران برگزار کرد.

در این ضیافت علاوه بر دانشجویان مذکور، «هادی سلیمان پور» ریاست دانشکده روابط بین الملل وزارت خارجه، «مرتضی رحمانی موحد» سفیر سابق جمهوری اسلامی ایران در ژاپن، «سید کاظم سجاد پور» عضو هیئت علمی دانشکده روابط بین الملل وزارت امور خارجه و «سیدمجید قافله باشی» معاونت پژوهشی و مطالعاتی مرکز مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه نیز حضور داشتند.

در ابتدای مراسم «آیکاوا کازوتوشی» سفیر ژاپن در ایران درباره همکاری‌های دانشکده روابط بین الملل و بنیاد ساساکاوا سخنانی ایراد کرد.

در ادامه رئیس بنیاد «ساساکاوا» با اشاره به قدمت ۱۰ ساله تبادل دانشجویی این دو نهاد فرهیخته و علمی در ایران و ژاپن یادآور شد، تاکنون حدود ۱۰۰ دانشجو در این تبادل شرکت کرده‌اند.

جشنواره برنج پاکستان در تهران برگزار شد

سفارت جمهوری اسلامی پاکستان در تهران با همکاری انجمن صادرکنندگان برنج پاکستان «جشنواره برنج پاکستانی» را در هتل اسپیناس پالاس برگزار کرد. مراسم «جشنواره برنج پاکستانی» به همت سفارت جمهوری اسلامی پاکستان در تهران و با همکاری انجمن صادرکنندگان برنج پاکستان در تاریخ ۵ مرداد ۱۴۰۱ برابر با ۲۷ جولای ۲۰۲۲ در تهران برگزار شد. در این مراسم که با حضور مقامات دولتی ایران، واردکنندگان برنج، بازرگانان، نمایندگان رسانه‌ای، دیپلمات‌ها، مقامات بازرگانی سفارتخانه‌ها و اعضای جامعه پاکستانی مقیم ایران همراه بود، «هومن فتحی» مدیر کل دفتر امور بین‌الملل وزارت جهاد کشاورزی به‌عنوان مهمان ویژه از هیئت انجمن صادرکنندگان برنج پاکستان استقبال کرد. «رحیم حیات قریشی» سفیر پاکستان نیز در بخشی از این مراسم ضمن تأکید بر اهمیت تبادلات رو به رشد بخش خصوصی ایران و پاکستان در تقویت روابط اقتصادی طرفین و رسیدن به هدف ۵ میلیارد دلاری تجارت دوجانبه خاطر نشان کرد: جشنواره برنج بخشی از مجموعه فعالیت‌های بزرگداشت سالگرد طلایی استقلال پاکستان و برقراری روابط دیپلماتیک ۷۵ ساله با ایران است.

برنامه فرهنگی نلسون ماندلا برگزار شد

برنامه فرهنگی نلسون ماندلا به میزبانی سفارت جمهوری آفریقای جنوبی در محل سفارت ژاپن در تهران برگزار شد. برنامه فرهنگی نلسون ماندلا روز دوشنبه ۱۰ مرداد ۱۴۰۱ برابر با ۱ آگوست ۲۰۲۲ به میزبانی سفارت جمهوری آفریقای جنوبی در محل سفارت ژاپن در تهران برگزار شد. رویداد فرهنگی نلسون ماندلا در بزرگداشت روز جهانی نلسون ماندلا برگزار می‌شود. این مراسم شامل شب فیلم در تاریخ ۱۰ مرداد برابر با ۱ آگوست و نمایشگاه عکس در روزهای ۱۱ و ۱۲ مرداد برابر با ۳ و ۴ آگوست بود. مخاطب هدف این نمایشگاه جامعه دیپلماتیک و همچنین مردم ایران بودند. همچنین نمایندگانی از وزارت امور خارجه و سفیران پیشین ایران در آفریقای جنوبی در افتتاحیه برنامه شرکت کردند. در آخرین روز این رویداد، «ینکوسی ماندلا»، نوه ماندلا، از نمایشگاه بازدید و خاطرات شخصی خود را از برخی وقایع تاریخی به تصویر کشیده‌شده در نمایشگاه ارائه کرد.

مراسم سالگرد روز ملی جمهوری سوسیالیستی ویتنام برگزار شد

مراسم جشن هفتاد و هفتمین سالگرد روز ملی جمهوری سوسیالیستی ویتنام در محل سفارت این کشور در تهران برگزار شد. این مراسم دوشنبه ۱۴ شهریور ۱۴۰۱ برابر با ۵ سپتامبر ۲۰۲۲ به میزبانی «لوئونگ کونوک هویی» سفیر جمهوری سوسیالیستی ویتنام و با حضور سفرای برخی کشورها در سفارت ویتنام در تهران برگزار شد. گفتنی است در این مراسم «رضایبیب» دستیار وزیر امور خارجه و مدیر کل آسیا و اقیانوسیه وزارت خارجه حضور داشت.

مراسم افتتاحیه ماه فرهنگی ژاپن برگزار شد

مراسم افتتاحیه ماه فرهنگی ژاپن در محل سفارت ژاپن در تهران برگزار شد. مراسم افتتاحیه ماه فرهنگی ژاپن روز دوشنبه ۲۸ شهریور ۱۴۰۱ برابر با ۱۹ سپتامبر ۲۰۲۲ در محل سفارت ژاپن در تهران برگزار شد. در این مراسم که با حضور «آیکاوا کازوتوشی» سفیر ژاپن و «روح‌الله متفکر آزاد» رئیس انجمن دوستی پارلمانی ایران و ژاپن همراه بود، لوح تقدیر وزارت امور خارجه ژاپن از سوی وزیر امور خارجه این کشور به کسانی که سهم عمده‌ای در توسعه روابط ژاپن و ایران داشته‌اند، اعطا شد. در ادامه سخنرانانی از جزیره «کومه جیما» واقع در استان اوکیناوا راجع به ویژگی‌های پارچه و کیمونوی کومه جیما که در این جزیره تولید می‌شود، به ارائه مطالبی پرداختند که مورد توجه حاضران قرار گرفت.

سی‌امین سالگرد گسترش سازمان اکو برگزار شد

مراسم بزرگداشت سی‌امین سالگرد گسترش سازمان همکاری اقتصادی (اکو) در مرکز مطالعات سیاسی و بین‌الملل وزارت خارجه برگزار شد.

مراسم بزرگداشت سی‌امین سالگرد گسترش سازمان همکاری اقتصادی (اکو) یکشنبه ۲۰ آذر ۱۴۰۱ برابر با ۱۱ دسامبر ۲۰۲۲ در مرکز مطالعات سیاسی و بین‌الملل وزارت خارجه با حضور نمایندگان کشورهای مختلف و سفرای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اکو) برگزار شد. مهمان ویژه این مراسم دکتر حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران بود. وزیر امور خارجه در بخشی از سخنان خود در این مراسم گفت: تعمیق و گسترش همکاری‌های اقتصادی با همسایگان، کشورهای منطقه و کشورهای آسیایی از جمله اولویت‌های دیپلماسی اقتصادی دولت جمهوری اسلامی ایران است. سازمان‌های چندجانبه و منطقه‌ای همچون سازمان شتاب‌دهنده به همکاری‌های دوجانبه و تسهیل‌کننده توسعه اقتصادی منطقه مورد توجه و اهتمام جمهوری اسلامی ایران بوده و اکو در این راهبردار از جایگاه مهمی برخوردار است.

دکتر امیرعبداللهیان با تأکید بر اینکه جمهوری اسلامی ایران از هر فرصتی برای تقویت روندهای همگرایی در اکو استفاده می‌کند، افزود: معتقدیم اکو می‌تواند الگوهای موفق در همکاری‌های جنوب-جنوب، همکاری بین کشورهای محصور در خشکی و کشورهای ترانزیت، همکاری میان کشورهای تولیدکننده و مصرف‌کننده انرژی، همکاری‌های مردم‌محور به ویژه در حوزه گردشگری همچنین همکاری‌های علمی و دانشگاهی و همکاری‌های فناورانه و نوآورانه ارائه کند.

گفتنی است در این مراسم مهدی صفری معاون اقتصادی وزارت امور خارجه نیز حضور داشت و خسرو ناظری دبیر کل سازمان همکاری اقتصادی (اکو) میزبان مراسم بود.

بانوان دیپلمات؛ میزبان یلدا

کهن ترین جشن ایرانی به میزبانی انجمن دیپلماتیک بانوان

مراسم پاسداشت و جشن آیین کهن شب یلدا با حضور همسران دیپلمات‌ها و همسران نمایندگان سازمان‌های بین‌المللی مقیم در تهران، از سوی انجمن دیپلماتیک بانوان وزارت امور خارجه (DLA) برگزار شد. با توجه به ثبت جهانی شب یلدا به عنوان نوزدهمین میراث ناملموس ایران در یونسکو (مشترک با افغانستان) و در راستای معرفی این آیین و توسعه فرهنگ یلدا، بعدازظهر چهارشنبه ۲۳ آذر ۱۴۰۱ برابر با ۱۴ دسامبر ۲۰۲۲ مراسمی با حضور همسران دیپلمات‌های مقیم در ایران، در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل وزارت امور خارجه برگزار شد.

در این مراسم که «همسر وزیر امور خارجه ایران»، تعدادی از بانوان سفیر و همسران دیپلمات‌های بیش از ۳۰ کشور جهان حضور داشتند، به توصیف هویت فرهنگی شب یلدا، جایگاه و ریشه تاریخی آن در فرهنگ و نزد خانواده‌های ایرانی، توجه به طبیعت و گاه‌شماری سنتی، ارج نهادن به جایگاه مهم زنان و کودکان در خانواده و دوستی و مهمان‌نوازی پرداخته شد.

اجرای سرودهای مختلف توسط گروه نانشونویان دستان گویا، معرفی لباس‌ها و گویش‌های محلی اقوام ایرانی براساس استان، نقالی خوانی اشعار شاهنامه فردوسی، معرفی دیوان و فال حافظ شیرازی از دیگر برنامه‌هایی بود که با استقبال چشمگیر مدعوین روبه‌رو شد. براساس این گزارش، نمایندگی سازمان ملل در تهران، آکو، مجمع شهر داران آسیایی، دبیرخانه سازمان همکاری اقتصادی، دبیرخانه اتحادیه مجالس کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی و صندوق جمعیت ملل متحد از جمله سازمان‌های بین‌المللی حاضر در این مراسم بودند. برپایی کارگاه خوشنویسی، فال حافظ، نمایش سفره شب یلدا و دیگر نمادهای شب چله مانند کرسی از دیگر برنامه‌های حاشیه این مراسم بود.

تشکر ویژه وزیر نیرو از میزبانی شایسته قطری‌ها در جام جهانی ۲۰۲۲

وزیر نیرو در مراسم روز ملی قطر که در محل اقامتگاه سفیر این کشور در تهران برگزار نیرو از میزبانی شایسته قطری‌ها در جام جهانی ۲۰۲۲ تشکر کرد.

مراسم روز ملی قطر ظهر چهارشنبه ۲۳ آذر ۱۴۰۱ برابر با ۱۴ دسامبر ۲۰۲۲ به میزبانی «محمد بن حمد الهاجری» سفیر قطر در تهران و با حضور سفرای برخی کشورهای در محل اقامتگاه وی برگزار شد.

«علی اکبر محرابیان» وزیر نیرو و «علیرضا خانی» رئیس گروه دوستی پارلمانی ایران و قطر مهمانان ویژه این مراسم بودند.

وزیر نیرو در بخشی از سخنرانی خود در این مراسم ضمن تبریک روز ملی این کشور به دولت و ملت قطر، در خصوص میزبانی موفقیت آمیز جام جهانی ۲۰۲۲ گفت: قطر علاوه بر میزبانی باشکوه این مسابقات، فرهنگ اسلامی و قطری را به خوبی به تصویر کشید. «محرابیان» با اشاره به برنامه‌های پیش‌رو برای گسترش روابط فی‌مابین خاطر نشان کرد: توسعه همه‌جانبه روابط بین ایران و قطر شکل گرفته و امیدوارم اسنادی که بین دو کشور امضا شده است همگی جنبه اجرایی پیدا کند و به زودی شاهد رشد بیش از پیش روابط اقتصادی دو کشور باشیم. گفتنی است «علیرضا عنایتی» مدیر کل خلیج فارس وزارت امور خارجه و خسرو ناظری دبیر کل اکونیز از جمله حاضران در این مراسم بودند.

انتصابات در تابستان و پاییز

سفرای جدید منصوب شده

در جمهوری اسلامی در تابستان و پاییز ۱۴۰۱

آنچه در ادامه خواهید دید مربوط به رفت و آمد سفرای نمایندگی های خارجی مقیم جمهوری اسلامی ایران در فصول تابستان و پاییز ۱۴۰۱ است.

۱۳ ۰۴ ۱۴۰۱

دریافت استوارنامه سفرای جدید ویتنام، سوئیس و جمهوری لیتوانی توسط آیت الله رئیسی

دریافت استوارنامه سفیر جدید کویت توسط آیت الله رئیسی

دریافت استوارنامه سفیر جدید جمهوری بولیواری ونزوئلا، فدراسیون روسیه، پادشاهی مالزی و جمهوری مالی توسط آیت الله رئیسی

۱۴۰۱/۰۴/۱۲

تقدیم رونوشت استوارنامه سفرای جدید سوئیس «خانم نادین اولیویه ری» و آکر دیته جمهوری لیتوانی «ریچارد اس دیگوتیس» به دکتر حسین امیر عبداللہیان وزیر امور خارجه

۱۴۰۱/۰۵/۱۸

سفیر جمهوری مالی در جمهوری اسلامی ایران در پایان مأموریت خود در کشورمان با دکتر حسین امیر عبداللہیان وزیر امور خارجه دیدار و خداحافظی کرد.

سفیر ونزویلا در کشورمان در پایان مأموریت دیپلماتیک خود در جمهوری اسلامی ایران با دکتر حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه دیدار و خداحافظی کرد.

تقدیم رونوشت استوار نامه سفیر جدید کویت «بدر عبدالله المنیخ» به دکتر حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه

«فیلیپ تیه بو» سفیر فرانسه در جمهوری اسلامی ایران در پایان مأموریت خود در کشورمان با دکتر حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه دیدار و خداحافظی کرد.

۱۴۰۱/۰۶/۲۲

«سمیر المنصر» سفیر جمهوری تونس در تهران در پایان مأموریت خود در کشورمان با دکتر حسین امیرعبداللهیان دیدار و گفت‌وگو کرد.

۱۴۰۱/۰۶/۲۳

«لوان جاگاریان» سفیر فدراسیون روسیه در کشورمان در پایان مأموریت خود در جمهوری اسلامی ایران با دکتر حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه دیدار و خداحافظی کرد.

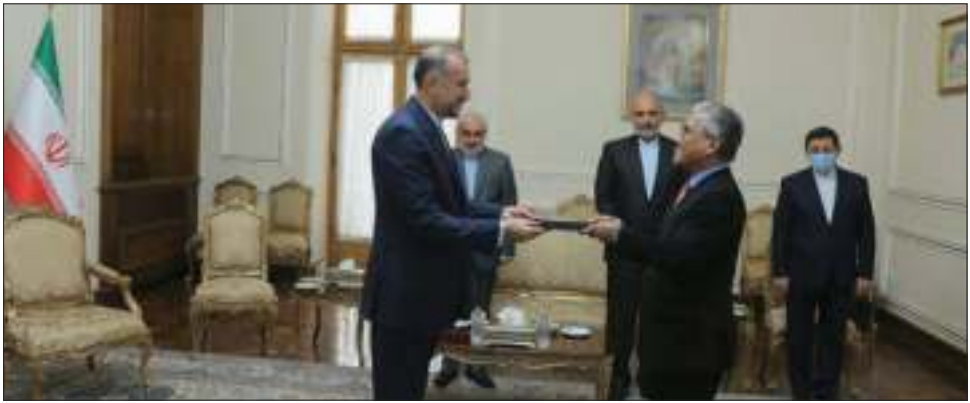

۱۴۰۱/۰۸/۰۹

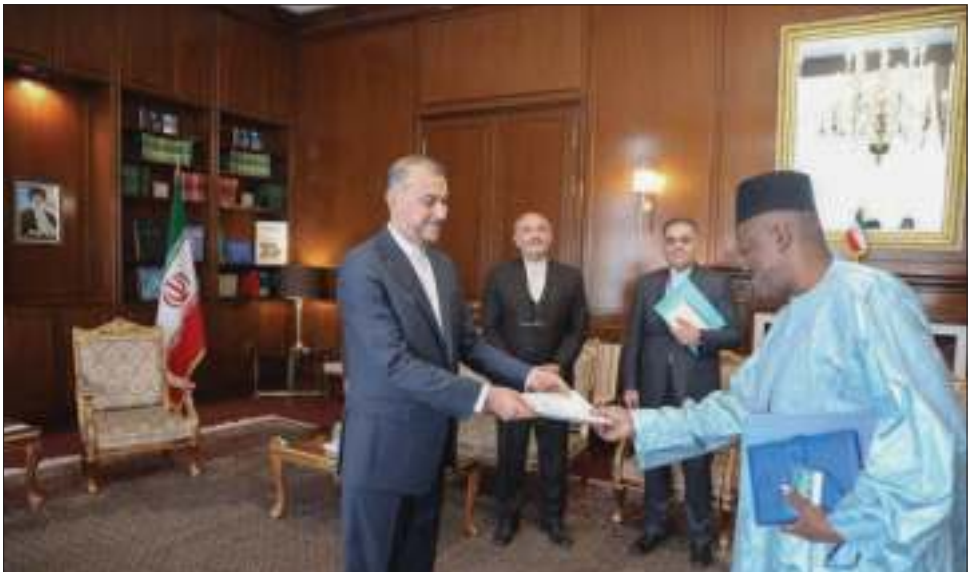
تقدیم رونوشت استوارنامه سفرای جدید جمهوری بولیواری ونزوئلا «خوزه رافائل سیلوا آپونته» و فدراسیون روسیه «الکسی دی دوف» به دکتر حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه

تقدیم رونوشت استوارنامه سفرای جدید جمهوری فرانسه «تیکولا رش» و پادشاهی مالزی «خیری بن عمر» به دکتر حسین امیر عبداللہیان وزیر امور خارجه

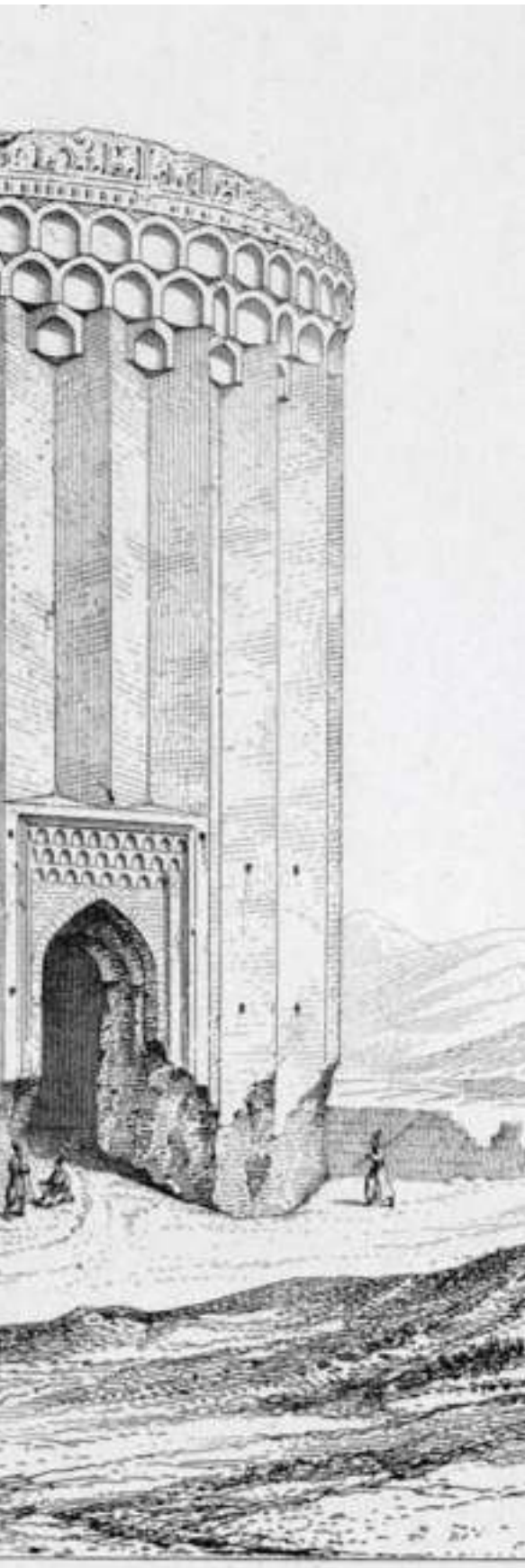
تقدیم رونوشت استوارنامه سفیر جدید جمهوری مالی «محمد مایگا» به دکتر حسین امیر عبداللہیان وزیر امور خارجه

ساعت آفتابی غول آسا

برجی به عنوان یک ساعت
آفتابی در جنوب تهران

تهران، قلب تپنده ایران و شهری مدرن با جاذبه‌های گردشگری فراوان است که نماینده هنر، فرهنگ و تمدن چند هزار ساله این کشور شمرده می‌شود. در این شماره «دپلمات»، برج طغرل در جنوب تهران را به عنوان میراث ارزشمند شهری به نظاره خواهید نشست.

برج طغرل یکی از قدیمی‌ترین جاذبه‌های شهر تهران محسوب می‌شود که در سال ۱۳۱۰ در فهرست آثار ملی قرار گرفت و به عنوان یکی از مهم‌ترین و قدیم‌ترین بناهای تاریخی شهر تهران همیشه مورد توجه گردشگران قرار داشته است.

سازه این برج در عهد سلجوقی و احتمالاً در زمان انتقال پایتخت از نیشابور به ری به دستور طغرل بیک، مؤسس سلسله سلجوقیان ساخته شده است و به همین دلیل به این نام شناخته می‌شود.

اما بزرگ‌ترین و شگفت‌انگیزترین ویژگی برج طغرل که بیننده را به وجد می‌آورد این است که این برج به عنوان یک ساعت آفتابی ساخته شده است و سال‌ها قبل، از آن استفاده می‌کرده‌اند.

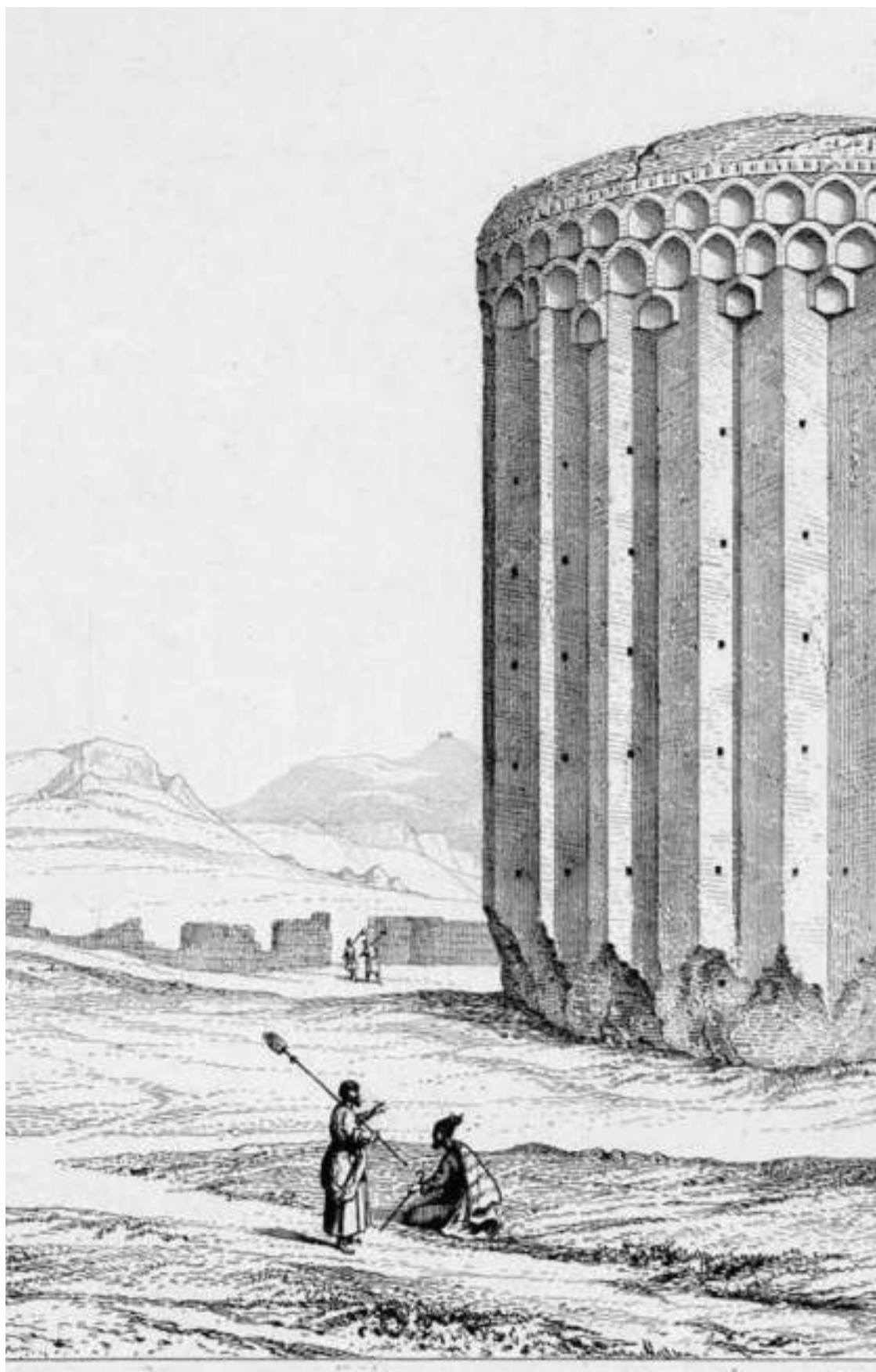
بیست و چهار شکاف در دور تا دور برج است. در بالای هر کدام چهار نیم دایره است و هر کدام از این نیم دایره‌ها، یک ربع ساعت را نشان می‌دهد.

آفتاب که از شرق برج طلوع می‌کند کم‌کم یکی از این دایره‌ها را روشن می‌کند و با حرکت آفتاب به مرور و نوبت، آفتاب به داخل برج می‌تابد. زمانی که خورشید دقیقاً بالای سردر جنوبی برج قرار می‌گیرد، روی نصف النهار منطقه قرار گرفته است؛ زیرا برج کاملاً به دو قسمت شمالی و جنوبی تقسیم شده است.

وقتی خورشید به سمت غروب نارنجی رنگش می‌رود، شکاف‌ها و دایره‌ها هم به نوبت به سمت غرب روشن می‌شوند. در شب هم این ساعت با نور مهتاب کار می‌کند و با علم ستاره‌شناسی ساعات شب را هم مشخص می‌کنند. اما اگر هوا ابری یا باران باشد این ساعت کار نمی‌کند.

هم‌اکنون، در نتیجه گسترش شهر، برج طغرل در محدوده شهری در منطقه ۲۰ شهرداری تهران (شهرری) واقع شده است. منطقه ۲۰ تنها یکی از مناطق در استان تهران است که آثار تاریخی باستانی و مکان‌های دیدنی زیادی داشته و مرکز توسعه گردشگری مذهبی استان

تهران محسوب می‌شود ▶

شهرداران آسیایی در دوشنبه

شهردار دوشنبه؛ رئیس
دوره‌ای مجمع شهرداران
آسیایی

نشست عمومی مجمع شهرداران آسیایی در حالی در تاجیکستان برگزار شد که دبیرکل آن از ایران و ریاست دوره‌ای مجمع از تاجیکستان انتخاب شدند.

نشست عمومی مجمع شهرداران آسیایی در روزهای ۱۷، ۱۸ و ۱۹ اسفند ۱۴۰۰ (۱۰، ۹، ۸ مارس ۲۰۲۲) به میزبانی شهر دوشنبه، پایتخت کشور تاجیکستان برگزار شد.

در کنار برنامه‌های اصلی این اجلاس، رویدادهای جانبی نظیر بازدید از پروژه‌های شاخص شهری و ملاقات‌های دو و چندجانبه میان مقامات شهرهای حاضر نیز ترتیب داده شد.

از جمله تصمیمات مهم اتخاذشده در این نشست که به پیشنهاد شهرداری تهران و تأیید و تصویب اعضای هیئت اجرایی صورت گرفت، انتخاب دکتر «حمیدرضا غلام زاده» به عنوان دبیرکل مجمع شهرداران آسیایی به مدت سه سال (۲۰۲۲ تا ۲۰۲۵) بود. همچنین ریاست دوره‌ای مجمع در این بازه زمانی به شهردار شهر میزبان، یعنی شهردار دوشنبه واگذار شد.

مراسم افتتاحیه این دوره از اجلاس مجمع عمومی شهرداران آسیایی با حضور شهرداران و مقامات ۳۵ شهر از اعضای مجمع، نمایندگان شش سازمان بین‌المللی همکار با این تشکل و نیز شهردار تهران، دکتر علی‌رضا زاکانی برگزار شد

MAYORS FORUM

6-УМИ МАҶМААИ УМУМИИ МАЙОРИ ШАҲРҶОИ ОСИЁ"

9-10 MARCH 2022
DUSHANBE, TAJIKISTAN

9-10 MARCH 2022
DUSHANBE, TAJIKISTAN

